

POLITIKA
**OBJAVA MAČKOVIH
IZBRANCEV ODMEVA**

SLOVENIJA
**JE IGOR ŠOLTES
GOLOBIČEV KADER?**

DEMOKRACIJA

OFENZIVA MEDIJSKIH TAJKUNOV

Zaradi aretacij gradbenega lobija, dela varuha konkurence in javnomnenjskih raziskav sta vlada in še posebej njen predsednik Janez Janša soočena z ofenzivo medijskih tajkunov.

ISSN 1408-0494

9 1771408 049069

INTERVJU

Janez Suhadolc

Ljubljana je bila nekoč lepša, kakor je zdaj

KOLUMNA

Dr. Andrej Capuder
Denar, ljudstva vladar

Zvezde pojejo
vsako nedeljo ob 19.55

Na zdravje!
vsak petek ob 20.30

Nova oddaja od 1. marca dalje!

Za zadnjim vogalom ...
vsako soboto ob 19.55

**Vsak vikend trije močni odmerki
zabave na 1. programu TV Slovenija!**

doma, v svetu zabave

**RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. marca 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 230 06 61.**

Podpisani/a se zavezujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (\$99,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

UVODNE STRANI

- 9 Škodljiva trojica
10 **Pogledi:** Dvoličnost t. i. levice
11 **Kolumna:** Denar, ljudstva vladar

POLITIKA

- 12 Hrvaška zadnja priložnost
15 Golobič ustavlja Pahorja
18 Mačkov seznam buri duhove
20 Janša – edini pravi Drnovškov dedič?

SLOVENIJA

- 22 Šoltes – Golobičev kader
26 Denacionalizacijska kalvarija
28 Pospešena graditev avtocest in vinjete
30 V socializmu projektomanija, sedaj parkomanija

TUJINA

- 32 SWUA – pribežališče slovenske dediščine
34 Vnovična osvojitve Španije
36 **Globus:** Južna Osetija po zgledu Kosova
37 **Tuji tisk:** Sovjetski park

INTERVJU

- 38 Janez Suhadolc

DOMOZNANSTVO

- 42 Časopis za zgodovino in narodopisje
46 **Osebnosti:** Alma Karlin
50 **Naši kraji:** Ukanc
54 Koleno četrtega jezdeca

OGLEDALO

- 56 **Film:** Očka brez načrta
58 **Avtomobilizem:** Ford mondeo 2,0
60 **Znanost:** Nastanek Venere
62 **Šport:** Zadnji ples Katarine in Andreja
64 **Črna kronika:** Goljuf in naivka
66 **Rumeno:** Helena v velikem slogu
68 **TV Kuloar:** Oh, ženske, ženske ...
74 Od županovega vina do ministrskih ambicij

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Janez Suhadolc

Plečnik je uredil Hradčane kot rezidenco predsednika nove Češkoslovaške republike. Ta obnova ima svetovne arhitekturne razsežnosti. In kaj bi bilo lepšega kot to, da bi naš predsednik države, ki jo imamo po milosti božji, imel rezidenco na gradu!

12 Zadnja priložnost Hrvaške

Evropski komisar za širitev Olli Rehn je izrazil prepričanje, da je vprašanje zaščitne ERC v Jadranu lahko »rešeno kmalu«, morda že danes na srečanju predsednika hrvaške vlade z voditelji Evropske ljudske stranke.

15 Noži v Pahorjevem hrbtu

Potem ko so mnogi akterji na levi mislili, da so Janševi vladi pred bližajočimi se jesenskimi parlamentarnimi volitvami šteti dnevi, so se razmerja na javnomnenjskih lestvicah spremenila, saj se je podpora vladi in SDS znova stabilizirala.

22 Šoltes – Golobičev kader

Igor Šoltes je bil vedno kader, ki ga je imela nekdanja komunistična oblast (danes pa naveza Kučan–Golobič) pripravljenega za prevzem vseh tistih opravil, kjer je potrebovala zares svojega človeka. Tako je tudi postal to, kar je danes.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tehnik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu s veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Ofenziva tajkunov

Metod Berlec

Sredi februarja, nekaj dni po aretaciji vrha t. i. cestnega lobija, je v Mariboru ob 19-letnici SDS njen predsednik Janez Janša kot enega največjih domačih izzivov za stranko izpostavil vse očitnejši spopad med demokracijo in tranzicijskim kapitalom. "Gre za spopad demokracije in demokratičnih sil s tranzicijskimi tajkuni, ki želijo s pomočjo na vprašljiv način pridobljenega kapitala v razmerah nepreglednega lastninjenja danes doseči prevlado nad pravnim in ekonomskim redom v državi. Pri tem izkoriščajo svoje bogastvo, politične povezave, koruptivne zveze do posameznikov v vseh vejah oblasti ter lastništvo ali posreden vpliv v časopisih in elektronskih občilih. Ta spopad bo občutno zaznamoval slovenski politični prostor v prihodnjih mesecih in letih. Od tega, kako bo ravnala SDS v prihodnosti, je v veliki meri odvisno, kakšen bo politični izid spopada. Naredili bomo vse, da skupaj z drugimi demokratičnimi silami v njem zmagamo. Pri tem imamo veliko podporo slovenskega gospodarstva, ki ga v pretežni meri sestavljajo mala in srednja podjetja, ter podjetnikov, ki so iz nič ali pa na podlagi trdega dela, dobrega gospodarjenja njih samih in celih družin ustvarili uspešna podjetja. Prav oni najbolj nasprotujejo monopolom, kartelnim dogovorom in manipulacijam pri razpisih za izvedbo velikih projektov, kjer so sami mnogokrat predmet različnih izsiljevanj velikih ponudnikov." Pri tem je Janša izpostavil pomen izgradnje stranke v času opozicije. "Nastali smo brez pomoči tranzicijskega kapitala, zato imamo moralno trdne temelje. In ti temelji dajejo garancijo za zmago v tem spopadu."

Seveda je Janšev nastop v Mariboru izredno prestrašil, razburil in tudi razkuril vodilne slovenske tajkune, saj so iz njega razbrali, da namerava premier v tem spopadu z njimi iti do konca. In ne misli odnehati. Še najbolj jih je zbolelo, da so njihovi monopolni interesi z "vojno proti tajkunom" ogroženi. Zavedati se je treba, da so številni od njih zaradi hitre "prihvatizacije" močno zadolženi in ob tem na vse načine izčrpavajo podjetja, ki so se jih polastili

na sporen način oziroma se jih še nameravajo polastiti. Lahko se jim celo zgodi, da bodo morali začeti prodajati dele podjetij, da bodo lahko odplačali svoje odkupe, saj jim banke po novem tega ne financirajo več. No, seveda so nekatera posojila še vedno politično motivirana, vendar z nekoliko spremenjeno bančno zakonodajo v manjšem obsegu.

Zaradi aretacij ljudi iz vrst gradbenega lobija, te so prestrašile vse, ki poslujejo nezakonito ali na robu zakona, čedalje učinkovitejšega dela varuha konkurence, ki poskuša razbijati monopole, in javnomnenjskih anket, ki kažejo vnovični vzpon SDS, so tajkuni, tudi medijski, ki z izjemo RTVS obvladujejo praktično vse relevantne medijske hiše, začeli sicer precej nekonsistentno protiofenzivo. Ob pridržanju gredbenikov so njihovi hišni odvetniki, politiki in mediji sprva zatrjevali, da gre za politično motivirane aretacije, za katerimi naj bi stal Janša. Ko se je pokazalo, da gre za resne sume o podkupovanju, so obrnili ploščo. Začeli so si izmišljati bizarne zgodbe, ki naj bi kazale, da so v nečednosti vpleteni ljudje iz kroga predsednika vlade. Pri tem je šel najdlje Dnevnik, ki je s tem poskušal preusmeriti pozornost z afere z diplomatsko depešo. Z njeno objavo v sozvočju s srbsko Politiko je namreč povzročil gospodarsko škodo slovenskim podjetjem v Srbiji in v veliki meri pripomogel, da so srbski huligani razdejali slovensko veleposlaništvo v Beogradu. Na osrednji komercialni televiziji pa so v najbolj gledani oddaji Trenja dali priložnost razvpiti Andrijani Starina Kosem za nov napad na Janšo, hkrati pa ji niso zmogli postaviti niti enega neprijetnega vprašanja. Morda je vzrok za to dejstvo, da tako ASK kot prvi človek POP TV Marjan Jurenec živita v Radomljah pri Domžalah, prav tako pa tudi informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar, za katero se človek ob nekaterih njenih potezah vpraša, v čigavem interesu dela. Je pa že jasno, da bo nekatere zaradi teh za lase privlečenih zgodbic še bolela glava ... **D**

Zaradi aretacij ljudi iz vrst gradbenega lobija, čedalje učinkovitejšega dela varuha konkurence in javnomnenjskih anket, ki kažejo vnovični vzpon SDS, so medijski tajkuni sprožili sicer precej nekonsistentno protiofenzivo.

Krogla 2

Aleksander Škorc

Zamislite si, da ste se osvobodili vsega in prišli do konca, do poslednje želje, brez katere ne morete in vam je pomembnejša od vsega, z lastnim življenjem vred. Gre seveda za "biti v objemu ljubezni združen z ljubljenim bitjem". Takrat vam nekdo v roke potisne čudovito kristalno kroglo in zaslišite besede: To je čarobna krogla, katero iščeš, in izpolnila ti bo zadnjo željo. Samo čvrsto poprimi in čakaj.

Po nekaj sekundah nepopisne radosti začutite, kako krogla postaja čedalje težja in vam začne polzeti iz rok. Zelo počasi, a tudi zelo zanesljivo. Dneve, tedne in leta polzi in vse bolj se zdi, da je padec neizbežen. S skrajnimi napori jo uspevate držati, misli mrzlično iščejo neobstoječo rešitev in se hkrati pripravljajo na neizbežno soočenje z nečim, ob čemer se zdi smrt čudovita odrešitev. Boste le toliko močni, da jo boste obdržali, vam bo padla ali jo boste v nepopisnih mukah celo sami odvrgli? Ker sem privrženec srečnih koncev, bi moral reči: Zmogli boste. A bojim se, da je pri vsem skupaj zanesljivo le to, da bo krogla padla. Kaj bo potem, tega ne vem, ker v smrtni tišini ne slišim več bitja srca, diha je že zdavnaj zastal, krogla pa še kar leti. Kdo bi si mislil, kako dolgih je lahko nekaj trenutkov nepopisnega trpljenja in kako mogočna reka žalosti lahko priteče iz človeka. Na smrt razočarani se poslovite od najčudovitejšega, zaprete oči in čakate. A nekje daleč zadaj se prižge čisto drobna iskrica upanja, da se bo v tisočeri razbitih kristalih porodila svetloba, ki bo uresničila vaše sanje, saj konec koncev gre za čarobno kroglo. Ali pa je bila to samo prevara, s pomočjo katere ste se morali osvoboditi še te zadnje, prečudovite, a tudi zaslužnjoče želje.

Kdo bi vedel. A nekaj vem. Človek ne more nesrečen stopiti v večno svobodo, in tudi če je bil vse skupaj privid, se nazadnje le mora zgoditi svoboda, v kateri ni prostora niti za kapljico žalosti niti za trohico trpljenja. Zato je treba vsak nesrečen konec nemudoma spremeniti v srečen začetek, ne se skrivati pred soočenjem z lastno ujetostjo in se predvsem brezpogojno in do zadnjega diha bojevati za svobodo.

Ne vem, koliko ste razumeli, a razumeti ni treba, če ste začutili. In če ste začutili, vem, da ste čutili lepo. In če je bilo tako, potem tega nikomur ne povejte, ker prvo, kar vam bodo ljudje storili, vam bodo poskušali odvzeti, poteptati, uničiti ...

H-umor

»Slovenija je danes bolj nevarna kot Irak, saj je Slovenija tako depresivna.«

(Glasbenik Pero Lovšin se zaradi depresivcev čuti ogroženega. Ga morda muči, da niso na oblasti njegovi politični prijatelji?)

»Ko jih le-ta zagrabi, gledajo samo v eno stran. V tisto, ki jim paše!«

(Lari na spletnem forumu NSi razkriva, da imajo levičarji kroničen mišični »heksenšus«.)

»Red je red, policija je policija, Helena Blagne pa vseeno ni rock'n'roll.«

(Finančnik Matjaž Gantar iz svojih glasbenih izkušenj dokazuje, da vsak tajkun še ni lopov.)

»Ampak bojim se, da bodo stvari šle tako nizko, da utegne kdo reči, da je kdo lepši od mene.«

(Predsednik SD Borut Pahor se v času predvolilne kampanje boji nelojalne konkurence.)

»Gospod Ivan Zidar se je verjetno celo življenje vozil v udobnih limuzinah, zato ni nič spornega, če se enkrat na sodišče pripelje s policijsko marico.«

(Igralka Nina Ivanič ne nasprotuje malo bolj asketskemu načinom prevoza gradbeniških gurujev.)

»Ko je Janša v škripcih, začne govoriti po grosupeljsko in razglasi izredne razmere.«

(Indirektova novinarka Mateja Hrastar hitro ugotovi, kdaj slovenski premier ni najbolje razpoložen.)

»Nisem izdala svojega političnega prepričanja, nisem izdala prijateljev in kolegov in nisem nikoli izdala družine.«

(Predsednica nadzornega sveta Dela Andrijana Starina Kosem je o sebi prepričana, da je zelo načelna.)

»Ne. Po mojem sem bil takrat v studiu.«

(Raper in študent teologije Trkaj je zaradi preobilice dela prezrl peticijo proti Lukšičevemu pošiljanju študentov FDV v cerkve na dan volitev.)

»... naklada se je stabilizirala, izdelek je kakovosten, vračajo se stari naročniki.«

(Podpredsednik nadzornega sveta Dela Stojan Zdolšek je prepričan v zgodbo o uspehu največjega slovenskega dnevnika, čeprav realne razmere kažejo drugačno podobo.)

»Če smo pred dvajsetimi leti tovariša Marinca v enem dnevu prepričali, da se je umaknil iz politike, ni vrag, da ne bi enkrat prepričali tudi Petra Vriska.«

(Član izvršilnega odbora SLS Franc Zagožen je prepričan, da bo z večnimi funkcionarji v Kmetijsko-gospodarski zbornici opravil po hitrem postopku.)

Petnajsta podelitev Jurčičevih nagrad

Vsako leto 4. marca, na rojstni dan slovenskega pisatelja in časnikarja Josipa Jurčiča, Jurčičev sklad podeli nagrade za novinarje in publiciste. Letošnja podelitev je bila že petnajsta, zato so v nasprotju s preteklimi leti, ko so nagrado podeljevali v eni izmed dvoran ljubljanske mestne hiše, tokrat pripravili slavnostno akademijo v dvorani Narodne galerije v Ljubljani, kjer so nastopili pihalni kvintet Slowind ter igralca Tone Kuntner in Boris Cavazza. Jurčičevo nagrado je letos prejelo pet novinarjev Maga, in sicer Silvester Šurla, Igor Kršinar, Biserka Karneža Cerjak, Brigite Ferlič Žgajnar in Nenad Glücks. Omenjeni novinarji so bili na Magu redno zaposleni do prihoda novega urednika Vesa Stojanova in njegove ekipe, zato so bili ves čas pod velikimi pritiski nadzornega sveta Dela. Kot je v obrazložitvi zapisal upravni odbor Jurčičevega sklada, je Mag »skupaj s svojimi novinarji pogosto izpostavljen napadom vladajoče politike, pritiskom ekonomskih lobijev, ki so mu odtegovali oglase in ga skušali na ta način zadušiti, večkrat pa se je

Nagrajeni novinarji in predsednik sklada Drago Demšar

zaradi svojega pisanja celo znašel pred sodiščem«, pri tem pa dodal, da so se nagrajeni novinarji »temu početju pogumno, odločno in javno zoperstavili«. »Posledica tega je bila, da so novepečeni kapitalski mogotci in njihova tovarišija pripeljali v Mag bolj prilagodljivo novinarsko ekipo, ki je nemudoma močno spremenila njegovo vsebino, hkrati pa skuša ohraniti groteskni videz, kot da se s tednikom ni nič bistvenega zgodilo, čeprav vsi vemo, da imamo opraviti s posegom v neodvisnost novinarstva, ki se je tukaj pripetila v vsej svoji nedemokratični temeljitosti,« je še zapisano v obrazložitvi.

Silvester Šurla, ki je Jurčičevo nagrado prejel že drugič, je v svojem nagovoru spomnil, da ima nagrada tokrat grenak priokus. Opozoril je na dejstvo, da je Mag zaradi zadnjih sprememb izgubil kar tretjino bralcev. »To je cena lomastenja predsednice nadzornega sveta Andrijane Starina Kosem,« je še dodal. G. B.

Modrost tedna

»Stranke in zveze postlevice, kot so Zveza borcev NOB, LDS, SD in Zares, ob vsakem partizanskem prazniku uzurpirajo proslavo in slavljo svojo kontinuiteto s simpatičnimi momenti vojnega komunizma. Ko pa fantomski prevzemniki z mahinacijami rušijo bit slovenske družbe, ko kaže, da bo peščica posameznikov postala lastnik gigantskih podjetij s podmiselnimi špekulacijami, ne zadoni glas Janeza Stanovnika in Boruta Pahorja, pa tudi ne Gregorja Golobiča in tudi ne Katarine Kresal, političnih likov, ki se postavljajo z vrednotami NOB. Ena teh je bila namreč prav vera v družbo, kjer ne bo več megalomanskih družbenih razlik.«
(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

»Prav bi bilo, da bi tako slovenska politika kot tudi Slovenci nasploh razumeli, da je najboljša, kar lahko storimo, da skušamo obema narodoma (srbskemu in albanskemu) zagotoviti podporo pri vzpostavljanju dialoga. Žal pa sramotne razprave o tem, kaj se Sloveniji splača in kaj ne, ki so spremljale priprave na priznanje neodvisnosti (Kosova), kažejo, da tega najbrž ne bomo zmogli.«
(Publicistka Zlata Krašovec)

Enake družine!?

Skupina podpisnikov je več ministrstvom, društvu Legebitra in medijem minuli teden razposlala tako imenovano Peticijo za ohranitev dejanske vrednosti pojma družina. V njej izražajo ogorčenje nad plakati za mednarodno konferenco o homoseksualnih partnerstvih, ki je med 4. in 6. marcem potekala v Ljubljani. Skupina več kot sto podpisnikov, med katerimi poleg mnogih predstavnikov Cerkve in celo Islamske skupnosti najdemo tudi nekatera znana imena (direktor urada za verske skupnosti dr. Drago Čepar in publicistka Berta Golob, prvi podpisani pa je profesor Mirko Nidorfer), nasprotuje vsebini plakata z napisom Različne družine, enaka ljubezen. Po njihovem mnenju je bil namen omenjene konference prevrednotiti pojem družine. »Podpisani se zavzemamo za ohranitev definicije družine, kot jo pojmuje drugi člen zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki jasno pravi, da je družina življenjska skupnost staršev in otrok, ki zaradi koristi otrok uživa posebno varstvo,« so zapisali v peticiji. Plakat je po njihovo vsebinsko sporen, saj sta na njem samo istospolna partnerja, kar »v nobenem primeru ni družina«. Dodajajo, da z izjavo sicer ne želijo diskreditirati istospolnih partnerstev, da pa

tovrstna partnerstva ne morejo biti identična zakonski zvezi žene in moža, saj je različnost spolov bistveni element zakonske zveze. »Slovenska država v triinpetdesetem členu Ustave RS štiti pravice očeta in matere, ki sta kot družina primarno naravno okolje za vzgojo otrok,« so prepričani podpisniki. »S to peticijo želimo zaščititi svetost pojmovanja družine, ki jo sestavlja heteroseksualni osebi – ženska in moški – in otrok oziroma otroci,« še pišejo. Zakonska zveza med ženo in moškom je ne nazadnje temelj za reprodukcijo človeštva in naroda.

V društvu Legebitra in nekaterih drugih nevladnih organizacijah so se na mnenje podpisnikov že odzvali, in sicer – nič nenavadnega – z ogorčenjem P. A.

Sporni plakati razburjajo.

0 Delovih plačah

Okrajno sodišče v Ljubljani je pritrdilo odločbi državnega nadzornika za varstvo osebnih podatkov pri informacijski pooblaščenki Nataši Pirc Musar, da je revija Demokracija pri objavi plač 86 novinarjev in urednikov Dela aprila 2006 kršila zakon o varstvu osebnih podatkov. Zato je podjetju Nova obzorja, d. o. o., ki revijo izdaja, naložilo globo 4.172 evrov, uredniku Metodu Berlecu pa 834 evrov. Informacijska pooblaščenka je takrat presodila, da pravica medija do izražanja ne prevlada nad pravico zaposlenih, pri tem pa ni upoštevala, da gre v tem primeru za javne osebnosti ter da je bila objava v interesu javnosti in novinarskega čeha. Pri Demokraciji se z odločbo nismo strinjali in smo sprožili zahtevo za sodno varstvo. Ker je sodišče potem znova potrdilo odločitev, smo prek vrhovnega državnega tožilstva vložili postopek za revizijo. Vrhovno sodišče nam je pritrdilo in sodbo razveljavilo, med drugim zaradi procesnih napak, ter zadevo vrnilo v razsojanje sodišču prve stopnje. To je o plačilu globe odločilo enako kot prvič, zato se bomo pritožili in znova zahtevali sodno varstvo. V tem primeru bo dokončno o zadevi odločalo vrhovno sodišče. M. B.

Spomladanski vrh EU v Bruslju

Danes se je v Bruslju začel spomladanski vrh Evropske unije, ki bo trajal še jutri. Uradno so nanj povabljeni vsi voditelji članic povezave. Predsedujoči Svetu EU Janez Janša je pozval k ohranitvi sedanjega zagona sveta.

Slovenski premier in predsedujoči Svetu EU Janez Janša je ob tej priložnosti dejal, da bi to moralo še dodatno vzpodbuditi strukturne reforme. Opozoril je na pomen lizbonske strategije za rast in delovna mesta, ki je v veliki meri spodbudila evropske gospodarske reforme. Po njeni prenovi 2005 je postalo jasno, da je učinkovita, vendar pa nam slednje ne sme zbujaati lažnega občutka varnosti, je prepričan Janša, ki se zaveza za nadaljnja prizadevanja pri uresničevanju lizbonske strategije. Evropski svet ima na začetku naslednjega triletnega obdobja priložnost ohraniti sedanji zagon in pospešiti razvoj, obstoječo strukturo strategije v obliki štirih stebrov pa prilagoditi sedanjim izzivom, je poudaril Janša. Na spomladanskem vrhu EU bodo torej

Slovenski ministri so na Brdu predstavili glavne teme vrha EU.

zagnali nov cikel lizbonske strategije. Gre za to, da se reformni procesi pospešijo. V prihodnje lahko pričakujemo natančnejše poročanje držav v zvezi z napredkom, boljše vključevanje drugih udeležencev, kot so socialni partnerji in regije, voditelji EU pa naj bi izpostavili tudi perspektivo strategije po letu 2010. Na vrhu bodo govorili o stabilnosti finančnega trga in državnih premoženjskih skladih ter o podnebnih spremembah. Podnebna konferenca na Baliju

decembra lani je naredila pomemben korak naprej v mednarodnih pogajanjih o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov. Na vrhu pa bo na mizi nov usklajen sveženj predlogov z visoko zastavljenimi cilji, ki ga je pripravila evropska komisija. Zaveze, ki so bile prevzete lani, je treba začeti izpolnjevati. Evropski svet bo po pričakovanih potrdil integrirane smerice oziroma operativno jedro strategije in sprejel priporočila za članice, kaj naj v svojih lizbonskih prizadevanjih še okrepijo ter potrdijo prioriteta področja strategije: skrb za ljudi, skrb za okolje, inovativnost in ustvarjalnost. Zunanji ministri EU bodo govorili o Afganistanu, mogoče pa je, da se bo odprla tudi razprava o Kosovu in Srbiji ter o Bližnjem vzhodu. Pričakovati je razpravo o spornem predlogu francoskega predsednika Nicolasa Sarkozyja za ustanovitev Sredozemske unije ter pogovor o načrtu za reformo evropskih univerz ter skupnem dokumentu Nemčije, Švedske in Velike Britanije o vplivu človeškega kapitala na rast in socialno vključenost. L. H.

Lastninjenje Triglava

Vlada je sprejela predlog zakona o lastninskem preoblikovanju deleža zavarovalnic, do katerega so upravičene fizične osebe, s katerim predlaga prenos 34 odstotkov Zavarovalnice Triglav na Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ). Po prepričanju ministrstva za finance, ki ga vodi Andrej Bajuk, se bo s tem

Finančni minister Andrej Bajuk in Andrej Šircelj

udejanjila volja ljudstva na novembrskem referendumu. Zakon, ki ga mora potrditi državni zbor, soglasje pa mora biti doseženo tudi znotraj ZPIS, je pripravljen tako, da se bo z njegovo uveljavitvijo delež ne-nominiranega kapitala Zavarovalnice Triglav, ki bi ga morali razdeliti med upravičene fizične osebe, prenesel na ZPIZ. Zdaj nad državnim deležem v zavarovalnici bedi Kapitalska družba (Kad).

Po predlogu vlade bo prenos deleža v prihodnosti pomenil zagotavljanje sredstev za izplačevanje pokojnin. Predlagani zakon sledi tudi sklepu vlade julija lani, po katerem se 25 odstotkov plus ene delnice v strateških družbah, med katere sodi tudi Zavarovalnica Triglav, ne bi smelo prodati. Hkrati je omogočena tudi pravica do lastninjenja, ki izhaja iz ustavne odločbe. Če bo ZPIZ želel delnice zavarovalnice prodati oz. kako drugače odsvojiti, bo to lahko storil le v skladu z zakonom o javnih financah, s čimer se bo zagotovila transparentnost. V. K.

Strategija energetike

SME Union Slovenija, gospodarsko združenje malih in srednje velikih podjetij, ki ga vodi Tomaž Toplak, ter njena sekcija SME Union Energija (pod vodstvom Staneta Zorka) sta pretekli teden v občini Krško pripravila konferenco o energetiki z naslovom Strategija energetike skozi prizmo komplementarnih virov energije. Na konferenci so sodelovali znani in ugledni gostje, povezani s področjem energetike bodisi na gospodarski, bodisi družbeni ravni. Naj omenimo le nekatere: Damijan Koletnik, direktor HSE, prof. dr. Peter Novak, dekan Visoke šole za tehnologijo in sisteme, Jadranko Medak z Direktorata za energetiko, poslanec Stane Pajk, prof. dr. Dalij Donlagić z Univerze v Mariboru in Urška Kugonič, predstavnica podjetja KIV Vransko. Uvodni nagovor je imel Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, gostitelj konference pa je bil Franc Bogovič, župan občine Krško. Cilj konference je bil osvetliti nekatere vidike energetike v sedanjosti in prihodnosti predvsem z vidika, da je problem energetike na dnevnem redu svetovne politike in gospodarstva. Konference se je udeležilo okoli 50 predstavnikov malih in srednje velikih podjetij pa tudi nekaterih večjih gospodarskih družb. V. K.

Tomaž Toplak, SME Union Slovenija

Škodljiva (nekdanja) trojica

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Prepih NA ATPV Vlada je pretekli teden za direktorja agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP) od 1. aprila 2008 za dobo petih let imenovala Damjana Žuglja z možnostjo vnovičnega imenovanja. Nasledil bo Nevena Boraka, ki na tem mestu ni naredil nič. In kdo je Damjan Žugelj? Leta 1998 je diplomiral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, leta 2001 je na isti fakulteti magistriral, leta 2006 pa je pridobil naziv doktorja znanosti s področja davčne politike in skladov tveganega kapitala. Ta čas je direktor Uradnega lista RS. Spada med mlajše ekonomiste, ki so se v preteklih letih ukvarjali s področjem financ, pridobil si je tudi certifikat, s katerim mu je priznana kvalifikacija za opravljanje funkcije člana nadzornih svetov (NS) in upravnih odborov (UO), za kar je moral pokazati visoko strokovno znanje. Po doslej znanih podatkih ni član nobene politične stranke.

Borakovo nedelo Žugelj, rojen je leta 1972, Dolenjec po rodu, živi pa v Ljubljani, je torej strokovno dovolj usposobljen za delo, ki ga čaka. To pa ni malo, saj bo moral začeti skoraj od začetka. Doslej je agencijo vodil Neven Borak, ki pa je bolj kot za delo, ki bi ga moral opravljati, skrbel za lastne interese, o čemer smo pred kratkim obširneje pisali. Borak se je ukvarjal predvsem z lastnim pridobitništvom, in sicer kot predavatelj in zunanji član na različnih univerzah, recenziral je razne knjige in podobno. Delo agencije je zelo trpelo, saj v petih letih na tem področju ni pokazal praktično nobenih rezultatov. Agencija nadzoruje trg vrednostnih papirjev, kar med drugim pomeni, da bi morala posredno preganjati vse tiste, ki delnice posameznih podjetij prenašajo iz podjetja v podjetje, čemur pravimo začasno parkiranje. Tovrstnih parkirišč delnic, ki na koncu privedejo do prevzemov podjetij v celoti, je bilo doslej v Sloveniji zelo veliko. Prav v času Borakovega vodenja so se t. i. parkirišča in prevzemi (tudi sovražni) prav razbohotili. Pri tem omenimo le dogajanja okrog Pivovarne Laško, kjer se je pred dnevi iztekel prevzemni rok. Povezane t. i. slamnate družbe (primer je družba Kolonel s poštnim predalom v Ljubljani), za katerimi stojijo (bogati) posamezniki, bodo tako kmalu postale lastnice pivovarne, posredno pa tudi številnih drugih gospodarskih družb (Pivovarne Union, Radenske, Fructala, Dela, Večera, če omenimo le nekatere). Tovrstne navidezne posle na trgu vrednostnih papirjev bi morala agencija preprečevati oziroma pravočasno odkrivati pa tudi kaznovati. Vsega tega Borak ni delal, četudi je na začetku svojega mandata obljubljal vse mogoče. Med drugim to, da ne bo nič svetega, da bo preganjal vse zlorabe notranjih informacij in podobno. Nič od tega ni naredil. Nasprotno, s svojim nedelom in neizpolnjevanjem nalog je vedno znova potrjeval, da je v bistvu na tem delovnem mestu le zaradi tega, da se lahko krepijo posebne gospodarske mreže oziroma mreže tajkunov. Borak je bil torej njihov »državni« boter. Pri tem je zasledoval cilje, ki so mu jih narekovali v Kučanovem Forumu 21.

Stojan Grilj, Andrej Plahutnik in Neven Borak

Neven Borak, Andrej Plahutnik in Stojan Grilj bi morali za svoje (ne)delo tudi kazensko odgovarjati. Tolikšna škoda, kot so jo naredili državljanom, je nedvomno razlog za to.

Mladi ljudje Žugelj naj bi ravnal drugače. Če bo sledil zgledu Janija Soršaka, v. d. direktorja vladnega urada za preprečevanje denarja, ki je na tem mestu nasledil Andreja Plahutnika, potem je Slovenija na dobri poti, da se bodo stvari spremenile. V Žugljevo dobro dodajmo, da je na Uradnem listu RS kot njegov direktor v kratkem času precej stvari spremenil, in to na bolje. Spomnimo še na to, o čemer se zadnje dni v Sloveniji veliko govori, to so t. i. skrivni bančni računi v liechtensteinskih bankah pred letom 2004. Med njihovimi lastniki naj bi bili tudi nekateri bogati Slovenci. Seznama doslej (uradno) v državi še ni, je pa dejstvo, da bi moral Davčni urad RS sume davčnih utaj preganjati že v času, ko ga je vodil Stojan Grilj. Izkazalo se je, da Grilj svojega dela ni dobro opravljal. Povedano drugače: omenjeni trije (Borak, Plahutnik in Grilj) so bili pač kadri nekdanje tranzicijske levece. Sreča je, da so jih nasledili mladi in neobremenjeni strokovnjaki.

Dvoličnost t. i. levice

Pavel Ferluga

Slovenska levica je v nasprotju z levimi strankami v EU drugačna. Slovenske države nima rada in jo omalovažuje.

Ko danes poslušamo argumentacije naših levosučnih strank in mavričnih skupinic t. i. civilne družbe, ki cinično prihajajo do izraza v parlamentu in v dnevnih medijih vedno istega nazorskega predznaka, se ne moremo otresti občutka, ki sicer ni prav jasno zaznaven, a vseeno vzbuja nelagodje. Katera je pravzaprav podlaga (ideološko-nazorska) leve naveze vseh mavričastih imen (SNS, LIPA, ZARES, DeSUS, LDS, SD, LA, delno SLS in drugih skupin iste vprege) v Sloveniji? Če jim pozorno prisluhnemo, bomo slišali, da so demokratični, da se strogo držijo zakonov, da spoštujejo drugače misleče, da nimajo nič skupnega s totalitarno preteklostjo (partijskega enoumja cinično obtožujejo celo akterje osamosvojitve), da se zavzemajo za človekove pravice, skratka, so zelo pravični in poštene in seveda demokratično avantgardni. Laž in cinizem na najvišji ravni.

Dejstvo je, da vsa ta naveza najrazličnejših poimenovanj sloni na isti ideološko-nazorski podlagi, kar je še vedno v bistvu oboževana in objokovana Titova Jugoslavija in njena totalitarna ureditev, ki je Slovenijo oropala njene narodne identitete. Zanimivo je, da so diskretno opustili besedo komunizem v javnem izražanju, v svoji intimnosti so pa še vedno vdani tej prepereli ideologiji in njenim malikovanim vzornikom, ki so poskrbeli za ameboidno neugledno hlapčevsko plazmiranje duševnosti slovenske populacije. Če bi zares bili to, za kar se danes razglašajo v modernem sklopu EU, bi se morali najprej distancirati od preteklih zločinov enoumja s konkretnimi dejanji. Zavzemati bi se morali za popravo hudih krivic, ki jih je titoizem prizadel slovenskemu narodu. Morali bi se zavzemati za dostojen pokop in spominska znamenja zločinsko pobitih ljudi vsaj po vojni na našem ozemlju. Ne bi smeli ovirati vrnitve nakradenega premoženja legitimnim lastnikom. Morali bi se potruditi za pluralnost medijev, ki bodo iz lastnih zornih kotov bili do lastne države državotvorni, ne pa disfatični, kar je danes uredniško najljubša praksa. Prvenstveno bi morali odobravati odstranitev vseh znamenj in ikonografije, ki spominja na totalitarizem polstoletne okupatorske Titove tiranije, kot so to naredile analogne države.

Slovenska levica je v nasprotju z levimi strankami v EU drugačna. Slovenske države nima rada in jo omalovažuje. V srcu še vedno nosi Jugoslavijo, in to titokomunistično, čeprav v današnjih mejah poosamosvojitvene Slovenije, kjer se podpira kult neslovenske verske sekte titoizma.

Leto presežnikov

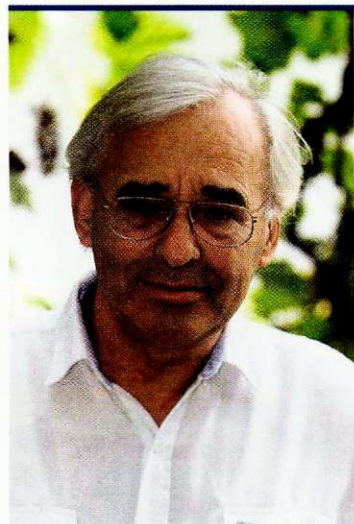
Vida Kocjan

Leto 2007 je bilo za Slovenijo leto izjemnih dosežkov in rekordnih rezultatov, kot nikoli doslej.

Slovenija je imela lani po prvi oceni 6,1-odstotno gospodarsko rast, leto 2007 pa je bilo v gospodarskem smislu izjemno uspešno. Gospodarska rast je bila najvišja po letu 1991. Analitiki lanske leto tudi sicer opisujejo v presežnikih. Obdobje stabilne in razmeroma visoke gospodarske rasti se je začelo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, v prvem četrtletju 2007 pa se je gospodarska rast zavihtela na najvišjo raven doslej (7,2 odstotka), nato pa se v zadnjem četrtletju nekoliko znižala, kar je bilo tudi pričakovano. V celoti gledano je bila lanska gospodarska rast višja od inflacije, ki je znašala 5,6 odstotka. Inflacija se je v prvih dveh mesecih letos še nekoliko povečala, vendar ekonomisti napovedujejo, da se bo sčasoma umirila. Umiritev napovedujejo tudi za gospodarsko rast, kar je povezano tudi (ali predvsem) z dogajanjem na svetovnih trgih.

Podatki torej kažejo, da nam povečana inflacija ni toliko škodovala, kot so prvotno napovedovali t. i. opozicijski ekonomisti. Pri tem je pomembno tudi to, da v Sloveniji prevladuje pozitivna gospodarska klima. Finančni minister Andrej Bajuk pravi, da ni nobenih razlogov za skrb, čeprav morda bližnja prihodnost ne bo tako rožnata. Ali povedano drugače, vladni analitiki za leto 2008 ne napovedujejo presežnih vrednosti.

Temu ob bok dodajmo dogajanje na področju zajeitve inflacije. Njeno rast je nedvomno spodbudila visoka rast cen nafte na svetovnih trgih, saj njena vrednost že presega 100 dolarjev za sod, napovedujejo pa, da se bo cena dvigovala celo do 150 dolarjev. Če pogledamo nekaj let nazaj, ugotovimo, da je sod nafte takrat stal manj kot 10 dolarjev, inflacija pa je bila krepko nad desetimi odstotki. Ti časi niso tako daleč in takrat smo imeli v Sloveniji resnično razlog za skrb. Ta čas pa nas skrbijo predvsem čedalje višje cene življenjskih potrebščin, kar najbolj udari po žepih državljanov z nizkimi osebnimi dohodki. Čeprav so se pokojnine v zadnjem času dvakrat povečale (novembra lani in februarja s poračunom za nazaj), so še vedno prenizke za pokrivanje vseh dnevnih izdatkov. Uskladili so se tudi socialni transferji, minimalna plača bo večja za 44 ali 45 evrov neto. Sprejemajo se torej ukrepi za blažitev posledic inflacije, razumljivo pa je, da so zneski, ki jih prejemo mesečno, še vedno prenizki, posebno v primerjavi z razvitimi zahodnoevropskimi državami. Kljub temu lahko zapišemo, da smo na dobri poti, da slednje kmalu dohitimo. A o tem se v javnosti premalo govori.

Denar, ljudstva vladar

Dr. Andrej Capuder

Usodnega leta 1945 je na pročelju Narodne banke Slovenije v Ljubljani visel velik napis: »Nikoli več ne bo denar ljudstvu vladar!« Revolucionarna oblast, ki je tedaj zavládala Sloveniji, si je s tem geslom izpostavila morda svojo najvišjo in najbolj zapeljivo idejo.

V imenu te ideje so morali pod ključ vsi ne tako redki premožni Slovenci, ki so si v potu svojega obraza, s spretnostjo in z iznajdljivostjo pridelali malo več kot večina njihovih rojakov: tovarnarji, veletrgovci, veliki kmetje ...

Vsi kapitalisti torej, kot jih je imenovala komunistična oblast, za katero je bil, povsem po Marxovem evangeliju, največji prestop, da, pravcati greh, ravno ta: kapital! Če pravimo, da so šli pod ključ, je to bolj evfemizem. Manj srečni so odšli veliko dlje, odkoder ni več vrnitve. V zloglasnih fojbah, ki nam jih očitajo Italijani, je končal tudi marsikateri Slovenec iz omenjene kategorije. Sicer pa se tudi v sami Sloveniji ni zmanjkalo jam, kjer so končali tisoči. Kamniti Kalinov deček, ki na vrhu ljubljanskega Tivolija igra na piščalko, je bil v tistem letu – 1945! – tudi angel smrti.

Od takrat je minilo več kot šestdeset let, povprečna življenjska doba žrtvovane generacije, ki je šla na oltar komunističnega eksperimenta. Dolga doba za vse tiste, ki so v ponižanju in revščini čakali, da se jim kolo sreče obrne, manj dolga za one, ki so se z novim stanjem okoristili in uživali čast in oblast. Tako eni kot drugi smo dočakali *drugo* svobodo, čas samostojne Slovenije, ko se denar očitno spet vrača na prestol, ki mu je bil odvzet. Denar znova postaja ljudstvu vladar. Nobena znanstvena razlaga, najmanj pa marksistična, ne bo pojasnila dejstva, kako se je v tako kratkem času – kaj je 60 let proti večnosti! – črno spremenilo v belo in nato spet nazaj v črno. Gola dialektika ne pojasni zadeve, če pomislimo na to, s kakšnim trdom in v teku nekaj generacij so nekdanji slovenski »kapitalisti« prišli do denarja – in pri tem nekateri celo ohranili socialni čut do delavcev – ter kako na lahko so se današnji novi bogataši okoristili z družbenim premoženjem, brez kakršnih koli moralnih pomislekov, da o socialnem čutu ne govorimo. In kako večje so se zakrinkali v nove besede in položaje: ne bogataši, temveč *tajkuni*. Ne mafija, temveč ugledni Forum 21! Ne kapital, temveč obveznice in vrednostni papirji, ki so si jih nekdanji tovariši pa tudi že njihovi sinovi in vnuki med sabo razdelili kar po domače in pri tem zviška gledali na druge, ki teh veččin niso obvladali, ker pač niso bili »na položaju«. V naši deželi se je po razglasitvi neodvisnosti na tihem izvedla nova

socialna neenakost, nova družbena promocija in z njo tudi nova mistifikacija. Prav tej lažni podobi denarja in njegovih lastnikov strežejo javna občila, njo brani vsa ta hrabra vojska novinarjev, ki menijo, da služijo demokraciji, s tem da branijo tiste, ki so si demokracijo vzeli v zakup. In se pri tem še delajo žrtve! Ali je kdo med onimi 500 novinarji, ki so nas tožili pred Evropo, češ da so preganjana opozicija, kdaj pomislil, da v Sloveniji ni *niti enega* dnevnika, ki bi branil vlado desnega centra, njih, ki pljuvajo pa njej, pa ne prešteješ na prste dveh rok? Volk, ki si je oblekel mašni plašč in z repom zvoni k maši, bi lahko ponazorili to sprevrženost, ki je, kot kaže, naš izvirni prispevek k evropski demokraciji ...

A vrnimo se k denarju, kjer se vse začne in neha. Odpravil ga ne bo noben režim, bel, rdeč ali črn. Je pač ena tistih vrednosti, ki jih je nevarno odpravljati, poenostavljati ali ponarejati. Prav ponarejevalcem denarja so bile v zgodovini odmerjene najstrožje kazni. A danes smo priče eni najbolj prefinjenih poneverb, kot jih preteklost ni poznala. Denar se je zatekel v visoke sfere bolj ali manj nadzorovanega pretoka, bolj ali manj ugotovljive stvarnosti, s starim izrazom *cene*. Njegovi upravljalci – nehijsko je govoriti o lastnikih! – so kot meglene pošasti, kjer ne veš, kje in kako bi jih zadel. Prepoznati jih je mogoče, te borzne junake, edino takrat, ko se *ozemljijo*: ko sedajo v razkošne avtomobile, se sončijo na jahtah ali pa se na rimski ulici Condotti zaletavajo v najdražje trgovine, kjer se uspešno razpečava njim sorodna poneverba, ki se ji reče *moda*. Še en obraz boginje Fortune, ki se zabava s tem, da »dobrine kdaj pa kdaj prestavi, iz roda v rod, od ene k drugi krvi«? (Dante). Ena sama ljuba premena torej, niti ne poneverba, kaj šele tatvina. A staro in večno novo vprašanje, vezano na denar, ostaja. Vprašanje, ki ni samo slovensko, temveč evropsko, globalno: kako prepoznati tatove?

»Smrt kapitalizmu!« – Napis, ki se bohota ob cesti v Vremsko dolino, je že tak, da nas vrača za šestdeset let nazaj. Ali bo res treba znova pobijati vsevprek in pustiti, da bo »Bog prepoznal svoje«? A kaj če Boga ni več? In da smo storili vse, da ga ne bi bilo več, zato da nam je vse dovoljeno? Novodobni Mojzes bi svoje table z desetimi božjimi zapovedmi težko spravil čez carino. Za denar pa ga ne bo nihče vprašal. **D**

Evropski komisar za širitev Olli Rehn in hrvaški premier Ivo Sanader na tiskovni konferenci v Zagrebu

Zadnja priložnost Hrvaške

Petra Janša, foto: Goran Ivanović/STA, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Evropski komisar za širitev Olli Rehn je izrazil prepričanje, da je vprašanje zaščitne ekološko-ribolovne cone (ERC) v Jadranu lahko »rešeno kmalu«, morda že danes na srečanju predsednika hrvaške vlade z voditelji Evropske ljudske stranke.

Hrvaški premier Ivo Sanader naj bi se v Bruslju pred zasedanjem vrha EU na srečanju voditeljev iz vrst Evropske ljudske stranke pogovarjal o hrvaških predlogih za izhod iz krize, »ki je ni mogoče zanikati in ki se kaže v izbiri med EU in ERC«. Tako je pred tednom dni napovedal sam, ko je njegovo vlado obiskal evropski komisar za širitev Olli Rehn. Slednji je v po-

nedeljek v Bruslju povzel bistvene točke omenjenega srečanja. Menil je, da je bilo srečanje s hrvaškim premierjem in njegovo vlado koristno, saj v novi vladi obstaja nov zagon, da bi pospešili reforme; sem sodi tudi rešitev ERC. »Pazljivo spremljamo to vprašanje; ko bomo videli konkretne rezultate pri izvajanju reforme in ko bomo vprašanje cone rešili v evropskem duhu, sem prepričan,

da bo mogoče hitro napredovanje v pristopnih pogajanjih Hrvaške,« je rekel Rehn v odgovoru na vprašanje, ali bo EU v primeru razveljavitve cone Hrvaški pomagala, da pogajanja konča čim prej. Vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel, predsedujoči zunanjim ministrom EU, pa je poudaril, da doslej »ni bilo nikakršnih ovir v pogajanjih s Hrvaško«. Obstajala je le napoved, da

bi se takšne ovire lahko pojavile, če Hrvaška cone ne bi odpravila.

Zahteve iz Bruslja Evropska komisija je minuli teden pred odhodom v Zagreb v sporočilu z naslovom Zahodni Balkan: Krepitev evropske perspektive poudarila, da »mora Hrvaška nameniti še več pozornosti reševanju odprtih vprašanj s svojimi sosedomi, še posebej mora brez odlašanja in v skladu s februar-skimi sklepi Sveta EU rešiti problem ERC. V sporočilu je komisija tako povzela in potrdila poziv zunanjih ministrov EU, ki so decembra in februarja Hrvaško opozorili zaradi uveljavitve ERC

Za hrvaškega premierja Iva Sanaderja in njegovo Hrvaško demokratično skupnost (HDZ) je pomembnejši vstop Hrvaške v EU kot izvajanje zaščitne ERC.

tudi za države članice EU. Pozvali so jo, naj ne uveljavi nobenega vidika ERC za članice EU, dokler ne bo dosežen skupni dogovor v duhu EU. Po decembrskih in februarjskih sklepkih ter obnovljenem pristopnem partnerstvu je bilo sporočilo minuli teden že četrto opozorilo Hrvaški iz EU od decembra lani zaradi uveljavitve ERC tudi za države članice EU. V EU se zavedajo, da je napredek Hrvaške pomembno znamenje drugim državam na Zahodnem Balkanu na poti v unijo.

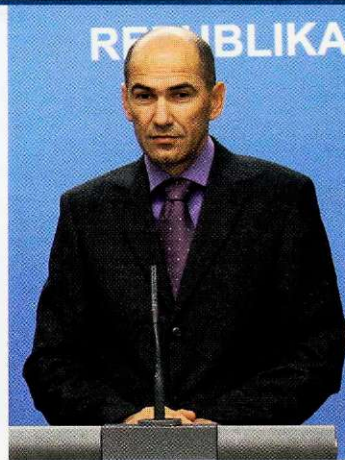
V sobotnem Jutarnjem listu smo lahko brali, naj bi se v Bruslju dogovorili, da bi se morala pristopna pogajanja s Hrvaško končati še v mandatu te komisije, se pravi do leta 2009. Toda Hrvaška mora prej rešiti problem z ERC. Če bo Zagreb to naredil, potem bo tudi EU pospešila pogajanja s Hrvaško, navaja časnik, ki se sklicuje na diplomatske vire. Uradno ne v Zagrebu in ne v Bruslju nočejo priznati, da glede hrvaške zaščitne ERC obstaja nekakšna vezana trgovina. Tako naj bi EU dala Hrvaški jasno vedeti, da mora zaradi domače javnosti nehati z vsakršnimi političnimi igracijami. Po drugi strani pa ji obljublajo, da bodo v EU naredili vse, da bi se proces pogajanj končal kar najhitreje. V EU naj bi se po pisanju Jutarnjega lista namreč zavedali, da nobeni vladi ni lahko sprejeti »težkih odločitev«, ki bi lahko pomembno vplivale na socialni položaj nekaterih državljanov, če bi potem ta država na članstvo v EU čakala še kakih pet.

Prav zato naj bi se v EU tudi okrepil interes za pospešitev pogajanj s Hrvaško. O tem naj bi se bili po pisanju časnika prejšnji teden v avstrijskem Lechu dogovorili tudi predsedniki vseh treh glavnih institucij EU: za svet EU slovenski premier Janez Janša, za evropsko komisijo José Manuel Barroso in za evropski parlament Hans-Gert Pöttering. V kabinetu slovenskega premierja teh informacij niso želeli komentirati, dejali so le, da so stališča glede ERC jasna, še posebej ker gre za vprašanje med Hrvaško in EU.

Premierjev telefonski poziv
Hrvaška mora pred napredova-

njem v EU več pozornosti posvetiti tudi rešitvam odprtih vprašanj s svojimi sosedi. Tako je premier Janez Janša pred tednom dni poklical hrvaškega kolega Iva Sanaderja in mu izrazil protest zaradi posegov v lastninsko pravico parcel na levem bregu Dragonje. Kot je dejal, je Sanaderja opozoril, da je zadeva resna in da gre za kršenje tako brionske deklaracije iz leta 2005 o izogibanju incidentom kot tudi blejskega dogovora lani. Če se bodo tovrstna dejanja nadaljevala, je Janša predlagal zamrznitev dogovora med premierjema, ki sta ga septembra lani dosegla na Bledu, da bosta državi rešitev iskali s pomočjo tretjega, to je mešane komisije. V telefonskem pogovoru sta se premierja dogovorila za takojšnji sestanek mešane komisije, ki naj bi določila sporne točke ob meji med državama.

Po Janševih besedah je Sanader odgovoril, da je prodajo zemljišč na levem bregu Dragonje izvedla občina Buje, ne pa hrvaška vlada. »Moj odgovor pa je bil, da brionski dogovor iz leta 2005 veže vse subjekte v Sloveniji in na Hrvaškem in da je ta dogovor treba spoštovati. Poleg tega smo

Slovenski premier Janez Janša se je s svojim hrvaškim kolegom Ivom Sanaderjem dogovoril, da bo sporne mejne točke med državama določila mešana komisija.

obveščeni, da je v tem konkretnem postopku, ko je šlo za prodajo zemljišč, sodelovalo tudi ministrstvo za kmetijstvo vlade Republike Hrvaške,« je dejal Janša in nadaljeval, da sta se kljub nestrinjanju o samem poteku in razlogih za konflikt dogovorila, da se takoj snide mešana komisija, ki je bila ustanovljena na podlagi blejskega dogovora z nalogo, da natančno določi sporne točke ob meji med Slovenijo in Hrvaško. Ta določitev bo omogočila lažji nadzor brionskega sporazuma, posledično pa tudi, da se za te sporne točke poišče rešitve. »Situacija je resna, želeli bi si, da se Hrvaška zaveda pomena zgo-

dovinskega trenutka, v katerem je, ko mora končati pogajanja z Evropsko unijo, in tudi dejstva, da na tej poti potrebuje prijatelje in da takšne enostranske poteze, kot se dogajajo, prijateljstva ne krepijo,« je opozoril slovenski premier. Zagotovil je tudi, da bo »institucija, ki je lastnik teh parcel, svojo lastnino zaščitila«. Lastnik je sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, prej pa je bila to občina Piran, je pojasnil in dodal, da ima »vsako razpolaganje s temi zemljišči s strani tistih, ki za to niso pristojni, nične pravne posledice«. Zemljišče je ta čas v najemu in najemnik ga uporablja. »V praksi se stanje, kolikor vem, ni spremenilo; kolikor bi to kdo hotel storiti na silo, bo lastnik svojo lastnino zaščitil,« je še zagotovil Janša.

O konkretnih ukrepih pa se vendarle ni želel izjasniti, dejal je le, da »se ve, kateri so instrumenti, s katerimi se zaščiti lastnik, če nekdo moti njegovo posest«, in dodal, da bi o konkretnih ukrepih moral govoriti lastnik, torej sklad kmetijskih zemljišč in gozdov.

Pri tem se je dotaknil tudi reševanja vprašanja hrvaške uveljavitve zaščitne ERC tudi za članice EU in dejal, da se glede tega vprašanja s Sanaderjem tokrat nista pogovarjala. »Ne gre za neposredno povezavo, gre pa seveda za posredno s skupnim imenovalcem: oboje je v nasprotju z brionsko deklaracijo«.

Odzivi na pogovor Hrvaški premier Ivo Sanader je potrdil, da je slovenski premier Janez Janša izrazil protest zaradi posegov na parcelah ob Dragonji. Izjavo, da bo v primeru nadaljevanja takih dejanj Slovenija predlagala zamrznitev blejskega dogovora obeh premierjev, pa je komentiral z besedami, da »gre morda za pritisk nekaterih koalicijskih partnerjev ali opozicije«. Sanader je tudi potrdil, da ste se z Janšo dogovorila za takojšen sestanek mešane komisije, ki naj bi »določila sporne točke ob meji med državama in pravni okvir za iskanje rešitve ►

Zamrznitev ERC edina rešitev za Hrvaško

► pred Meddržavnim sodiščem v Haagu«. Dodal je, da komisiji delata vsaka na svoji strani, sicer pa je skrajni čas, da bi se sešli na skupnem srečanju, ki bo zaprto za javnost. Ponovil je, da komisija ne bo prejudicirala meje ter da sta hrvaška oblast in opozicija soglasni glede urejanja obmejnega spora na Meddržavnem sodišču v Haagu.

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (SKZG) je v sporočilu za javnost ob tem zapisal, da je glede posegov na zemljišča na levem bregu Dragonje storil že vsa pravna dejanja v okviru svoje pristojnosti, hkrati pa je najemniku zemljišč na levem bregu Dragonje Jošku Jorasu obljubil vso potrebno pravno pomoč.

Ministrstvo za notranje zadeve je v zvezi z napisi na mejnih kamnih na tromeji med Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko v Murski Šumi sporočilo, da slovenska policija celotno območje na levem bregu Mure redno nadzira in spremlja vsa dogajanja, torej slovenska stran na tem območju izvaja slovensko jurisdikcijo. Pred tem je bilo pri operativnem nadzoru policije ugotovljeno, da so na območju dvojnega evidenciranja, to je med A650 in B1, na

Incidenti ne krepijo prijateljstva med državama.

morejo sprijazniti z dejstvom, da bodo v tem primeru za italijanske ribiče veljala drugačna, milejša pravila glede ribolova in da ne bodo podvrženi nobenemu nadzoru v vodah ERC. Hkrati bodo hrvaški ribiči morali spoštovati zakon o morskem ribolovu, kar pomeni, da bodo lahko nadzirani in sankcionirani. To bo svetovna izjema ter diskriminirajoče in ponižujoče za hrvaške ribiče. Predsednik ceha Tonči Božanić je ponovil, da je Hrvaška tako kot vse članice Evropske

unije podpisala Konvencijo ZN o morskem pravu, predstavniki EU pa ne bi smeli izvajati pritiskov na članico ZN, da se odpove pravici, ki so jo izkoristile skoraj vse članice unije.

Glede na to, da je v ponedeljek hrvaški premier Ivo Sanader glede ERC jasno dejal, da v njegovi Hrvaški demokratični skupnosti (HDZ) ne dvomijo o tem, kaj je za Hrvaško pomembnejše, EU ali ERC, in v tej izbiri dal prednost EU, na drugi strani pa koalicijska Hrvaška kmečka stranka (HSS), ki je sicer glavna zagovornica ERC, zamrznitvi cone nasprotuje, bi po mnenju hrvaških medijev to lahko zamajalo vladno koalicijo, a je predsednik HSS in podpredsednik sabora Josip Frišić domneve že zanikal, vendar naj bi se še vedno zavzemal za pogajanja glede ERC. »Zelo kmalu se bo pokazalo, ali je glavni problem ribolov teh dveh slovenskih kočaric ali gre za druga vprašanja, kot so zemljišča ob Dragonji ali barvanje obmejnih kamnov v Medimurju,« je prejšnji teden izjavil Frišić v Zagrebu po srečanju nacionalnega odbora za spremljanje pogajanj z Evropsko unijo, ki ne verjame, da bi odložitev uveljavitve ERC do vstopa Hrvaške v EU pospešila pristopna pogajanja s povezavo. Dejal je, da so v ozadju spora s Slovenijo o ERC predvsem nerešena vprašanja glede hrvaško-slovenske meje.

Poslanec Socialdemokratske stranke (SDP), največje opozicijske stranke, in nekdanji zunanji minister Tonino Picula je presodil, da so se hrvaška pogajanja z Evropsko unijo malce »zataknila«, in dodal, da za SDP ni dvoma, da je EU hrvaška prioriteta: »Z vstopom v EU bo Hrvaška prevzela nadzor in strog režim tistega, kar je danes ERC.« Damir Kajin iz Istrskega demokratskega zbora (IDS) meni, da je bila razglasitev hrvaške ERC v Jadranu tudi za članice Evropske unije napačna, saj se »ERC ne varuje z bojnimi ladjami, temveč z dobro sosedsko politiko in z jadransko usmeritvijo, ker tja, kjer lovi hrvaška ribiška ladja, zagotovo ne bo prišla niti slovenska niti italijanska«. Poslanec Hrvaške narodne stranke (HNS) Dragutin Lesar je mnenja, da niso niti začeli izvajati ERC niti utemeljili obalne straže in kupili ladje, probleme pa že imajo. Sprašuje se, kaj bi šele bilo, če bi uveljavili ERC.

Zanimivo je tudi razmišljanje politologa Damirja Grubiše, kolumnista Novega lista, ki meni, da prihaja v primeru ERC do spopada dveh pravnih sistemov: mednarodnega pomorskega prava, ki omogoča vsaki državi, da uveljavi svojo izključno ekonomsko cono, in evropskega prava, ki postavlja drugačne kriterije za članice EU. »Tukaj ni nobenih pritiskov, razen da eno izključuje drugo,« dodaja Grubiša in tako odgovarja nekaterim hrvaškim strokovnjakom, ki trdijo, da gre le za pritiske na Hrvaško. Grubiša primerja ERC z angažmajem hrvaške vojske v Afganistanu: »Hrvaška ima suvereno pravico sama odločati o napotitvi svojih vojakov in izbirati, v katero mednarodno misijo jih bo poslala. Nihče je torej ne more – po mednarodnem pravu – prisiliti, da pošlje svoje vojake v Afganistan. Glede na to, da si Hrvaška želi članstva v zvezi Nato, ki je odločila o angažmaju v vojni proti terorizmu v Afganistanu, pa Hrvaška lahko izbira med tem, da uporabi svojo suvereno pravico ali da sprejme obveznosti, ki izhajajo iz članstva. Nihče ne sili Hrvaške, da vstopi v Nato niti v EU. Sicer pa je vsem jasno, kakšne so koristi tako od zveze Nato kot od EU.« **D**

Olli Rehn je prepričan, da mora Hrvaška pred napredovanjem v EU več pozornosti posvetiti reševanju odprtih vprašanj s svojimi sosedi.

novo vklesali oznako RH. Kot so na MZZ zapisali v sporočilu za javnost, ni razlogov za domneve, da je Slovenija to območje prepustila Hrvaški ali da si je Hrvaška to območje prisvojila.

Hrvaško opredeljevanje Vse kaže, da se bo Hrvaška vendarle odpovedala odločitvi, da ERC uveljavi tudi za članice EU, do česar je prišlo 1. januarja. Ceh ribičev pri Hrvaški obrtni zbornici je pri tem hrvaško vladno koalicijo in druge parlamentarne stranke pozval, naj ne popustijo najnovejšim pritiskom evropske komisije in ne nehajo z uveljavljanjem zaščitne ERC v Jadranu, saj se ne

Predsednik HSS Josip Frišić

Največja opozicijska stranka SDP tudi za vstop v EU

Noži v Pahorjevem hrbtu

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Potem ko so mnogi akterji na levi mislili, da so Janševi vladi pred bližajočimi se jesenskimi parlamentarnimi volitvami škrti dnevi, so se razmerja na javnomnenjskih lestvicah spremenila, saj se je podpora vladi in SDS znova stabilizirala.

Dvig podpore Janševi vladi in SDS mnogi analitiki pripisujejo nedavni akciji »čista lopata«, ko je policija stopila na prste gradbenim lobijem, kasneje pa še nekaterim gospodarskim družbam. Čeprav ni mogoče vedno potegniti vzporednice med Janševo napovedjo boja proti tajkunom in policijskimi akcijami v zvezi z gospodarskim kriminalom, je javnomnenjski učinek tega dogajanja očiten, zaradi česar se v zadnjem času pojavljajo novi pomisleki v zvezi z avtonomijo policije glede na politiko sedanje oblasti. V času vladavine LDS je namreč kazalo, da je oblast represivnim organom v boju proti gospodarskemu kriminalu spodrezala krila, sedaj pa delovanje policije, kriminalistov in tožilcev daje vtis, da je čas nedotakljivostih mnogih tajkunov dokončno minil.

Žrtev oranževcev Razumljivo je, da so policijske akcije proti tajkunom spravile opozicijo v veliko zadrego, saj vladi ne more očitati neposredne vpletenosti v delo policije glede na to, da se je policija lotila tistih, ki z opozicijo niso neposredno povezani, ampak so med osumljenimi tudi člani vladnih strank. Opozicija zato sedaj molči, težišče boja za oblast pa se je spet preselilo v medije, predvsem v povezavi z aferami, kot je odtekanje dokumentov in informacij iz državnih ustanov v nekatere medije. Pri tem se režiserjem afer ni izteklo po načrtu, saj sta se odgovorni urednik Dnevnika Miran Lesjak in sedaj že nekdanji urednik za zunanjo politiko Igor Mekina zapletla v medsebojni spor. Čeprav gresta nasprotnikom vlade najbolj ►

Bo Boruta Pahorja spodnesel Gregor Golobič?

► na roko predsednik računskega sodišča Igor Šoltes, ki je pred dobrim mesecem pozval ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika k odstopu (zanimivo je, da predsednik SLS Bojan Šrot tega poziva še vedno ni javno komentiral), in informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar, ki je uperila prst proti ministrstvu za zunanje zadeve, pa se zdi, da je največja žrtev dogajanja predsednik SD Borut Pahor. Javnost mu je namreč začela obračati hrbet, saj ga je na lestvici najbolj priljubljenih politikov prehitel aktualni predsednik države Danilo Türk, ki ga je Pahor podprl, potem ko se je sam odpovedal predsedniški kandidaturi. S tem je Pahor pokazal, da je v primerjavi s pokojnim Janezom Drnovškom bolj obvladljiv in bistveno manj samostojna politična osebnost. Drnovšek se je namreč leta 2002 po dolgotrajnem omahovanju vendarle odločil za predsedniško kandidato, medtem ko se Pahor ni upal spopasti s tem izzivom, ampak je raje ustregel pričakovanjem, da bo popeljal SD na parlamentarne volitve. Pahor, ki je tako z leve kot desne strani tarča kritik, češ da je programsko brezbarven, čeprav obljublja alternativo, v zadnjem času postaja predvsem žrtev levice (zlasti Zaresa), saj mu je le-ta začela spodmikati tla. Čeprav je bil doslej priljubljena figura rumenega tiska, se ga je tokrat lotila revija Jana. V njej so se po Pahorjevem razvpitem intervjuju za Playboy razpisali o njegovih zasvojenosti s poživili. Po nekaterih namigih naj bi bilo sesuvanje Pahorja zrežirano v »oranžnem centralnem komiteju« Golobičeve

Izid jesenskih parlamentarnih volitev bo odvisen predvsem od učinkovitosti pregona gospodarskega kriminala.

Zares, saj naj bi bila nekdanja urednica Jane in »redeča baronica« Bernarda Jeklin, ki ima še vedno precejšen vpliv na Delove edicije (kar najbrž izvira tudi iz njene privrženosti Milanu Kučanu), članica omenjene stranke.

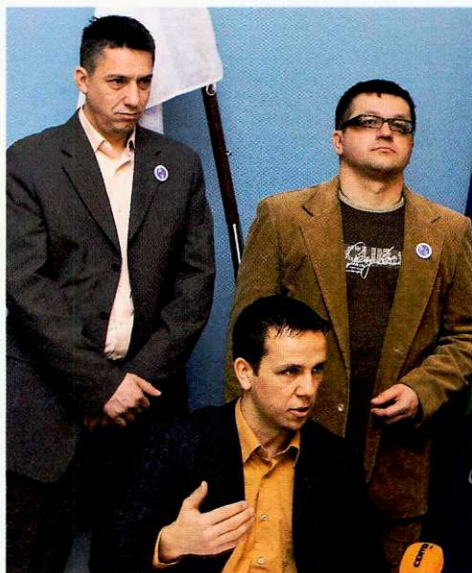
Politični samomor? To pa seveda še ni vse. Pahor si je že pred časom nakopal nasprotnike v LDS, s tem ko ji je »ukradel« Mitjo Gasparija, obstajajo pa tudi spori med Zares in (preostankom) LDS. To pa pomeni, da so stranke levice pred volitvami sprte med seboj, morebiten adut za njihovo sodelovanje je edino želja preprediti vnovično zmago SDS na volitvah. Vendar je usoda morebitne nove »pomladne« vlade odvisna tudi od uspeha NSi in SLS. Če bi SDS, NSi in SLS (za slednjo še ni znano, kako bo nastopala v prihodnosti)

Janez Janša ima veliko možnosti za vnovično zmago.

Se za napadi na Pahorja skriva Milan Kučan?

SLS se povezuje z ideološko drugačno SMS.

skupaj dosegle manj kot polovico sedežev v parlamentu, bi to lahko pripeljalo do velike koalicije med SDS in eno od strank na levi (to bi lahko bila SD). Vendar obstaja tudi možnost, da bi stranke levice prevzele oblast kljub morebitnemu prvemu mestu SDS. To možnost je premier Janez Janša posredno ponudil že z napovedjo glasovanja o zaupnici vladi lani jeseni, vendar tedaj leviča ni hote-

la tvegati s prevzemom oblasti. Videti pa je, da se je Pahorjeva napoved, da bo v primeru zmage SD on mandatar za sestavo vlade, že obračal proti njemu samemu, kajti javnost te napovedi in nato še angažiranja Gasparija ni sprejela z naklonjenostjo, bržkone tudi zaradi odsotnosti programa, ki bi predstavljal konkretno alternativo sedanji vladajoči politiki. Naj spomnimo, da je Pahor doslej v javnosti večkrat ponovil tezo, da v času njegovega vladanja ljudi ne bodo izbirali po politični lojalnosti. Na to so se nekateri iz krogov blizu Golobiča odzvali s kritiko, češ da gre za nepotrebno kooperativnost s kadri sedanje vlade, ki jih je treba počistiti. Prav kooperativnost in programska »brezbarvnost« pa sta poglavitna razloga za to, da se je Pahor znašel med dvema ognjema: medtem ko v ospredju poteka boj za prevlado med SDS in SD, dobiva Pahor nože v hrbet tudi od strank, ki tekmujejo za isto volilno bazo kot SD. Zato ne presenečajo njegove izjave, da ga poskušajo na leviči politično umoriti, za tem dejanjem pa naj bi stal nekdanji predsednik države in voditelj Forum 21 Milan Kučan. Jasno je torej, da se je nerovoza lotila tudi samega Pahorja. To lahko sklepamo po nekaterih njegovih čudnih izjavah, na primer, da »bodo stvari šle tako nizko, da utegne kdo reči, da je kdo lepši od mene«. Zato je v zadnjem času oživela teza o Pahorjevem političnem samomoru.

Konec solidarnosti Zadnje dogajanje na leviči ne preseneča, saj je medsebojni spopad LDS, SD in Zares (v bitko za prevlado na leviči se vključuje tudi Lipa) predvsem posledica tega, da je solidarnosti med omenjenimi strankami čedalje manj, kar nekateri pripisujejo dejstvu, da so z levice izginile nekatere karizmatične osebnosti, kot je bil nedavno umrl Janez Drnovšek, medtem ko je Milan Kučan očitno izgubil nekaj karizme v javnem mnenju, pa ne samo zaradi umika iz aktivne politike, ampak tudi zato, ker je njegov Forum 21 izgubil nekaj vpliva v gospodarstvu. Precej »old boyev« je namreč odšlo v zaslužni pokoj, zato ni nenavadno, da svoje upe polaga predvsem v lastniško ho-

Vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik – upornik?

Po čigavih navodilih dela Bojan Šrot?

vanju med SMS in SLS se omenja Marko Diaci, ki je bil poslanec SMS v mandatu 2000–2004 in je bil od vidnejših članov SMS najtesneje povezan s ŠOUM, kjer so med drugim delovali Igor Jurišič, Branko Klarič in Drago Žura, ki je še vedno direktor ŠOUM. Očitno se je Šrot odločil, da gre pri sodelovanju s SMS do konca ne glede na to, ali mu bo povezovanje z ideološko drugačno stranko prineslo uspeh ali poraz.

Sanaderjev zgled Kljub zadnjim napadom na vlado in SDS pa v zadnjem času znova kaže, da SDS lahko zmaga. Uspeh je viden tudi v anketah o pregonu tajkunov in ukrepih proti tožilcu Penku zaradi zadeve Orion. Afera Orion je bila pred volitvami 2004 ena ključnih točk, ki je spodnesla tedaj vladajočo LDS. Da se opozicijski »rušilni« koncept ne izplača, so pokazale tudi volitve na Hrvaškem, saj jih je kljub drugačnim pričakovanjem dobil Ivo Sanader in tako zakorakal v svoj drugi mandat. Bržkone pa bo izid jesenskih parlamentarnih volitev v Sloveniji odvisen predvsem od učinkovitosti pregona gospodarskega kriminala, zato bi morebitni sodni epilogi tranzicijskih kriminalnih zgodb lahko odločili zmagovalca. **D**

kandidirali v najbolj ugodnih okrajih, kar pomeni, da bi utegnili povzročiti težave sedanjim poslancem SLS, predvsem Jakobu Presečniku, Mihaelu Prevcu in Janezu Krambergerju pa tudi ministru Janezu Podobniku. Zanimivo je, da Bojan Šrot še vedno

Lipo naj bi bilo po nekaterih namigih predvsem posledica lobiranja mariborskega župana Franca Kanglerja, čigar tesni sodelavec je mariborski podžupan Rok Peče (brat Saša Pečeta). Iz Maribora izhaja tudi vplivna naveza SMS, ki je pred sedmimi leti izvedla pohod

Solidarnosti med strankami leve je sedaj bistveno manj, kar nekateri pripisujejo dejstvu, da na levi ni več nekaterih karizmatičnih osebnosti.

ni izrazil uradnega stališča do poziva računskega sodišča, naj Podobnik, ki je kot podpredsednik SLS tudi najpomembnejši minister te stranke, odstopi, medtem ko ga je Janša vzel v bran. Šrotovo povezovanje s SMS in deloma z

na oblast v mariborski študentski organizaciji (ŠOUM), ko je »uzurpatorska japijevska sedmerica« prevzela vso oblast v ŠOUM, kar je tedaj močno kritiziral nekdanji ustavni sodnik Matevž Krivic. Kot eden glavnih akterjev pri povezo-

botnico Pivovarne Laško, ki jo je prej dolgo časa vodil član Forum 21 Anton Turnšek. S Forumom 21 je povezan tudi Boško Šrot, ki se je pred meseci z izstopom iz SD javno uprl Pahorju in mu dal vedeti, da mu je politično bližje vplivni Gregor Golobič. Pahor je tako izločen iz velikih kapitalskih povezav, ki bi lahko krojile novo politično podobo Slovenije, zato je ostal osamljen in izpostavljen napadom tako z leve kot z desne. Nekateri ga zdaj primerjajo z Janšo, ki ga napadajo predvsem medijski tajkuni. Mnogi se tudi sprašujejo, kako bi Pahor lahko obvladoval tako zahtevno funkcijo, kot je predsedovanje vladi. Kljub vsemu se na levi zavedajo, da spodnašanje Pahorja prinaša več možnosti za zmago SDS, zato ne presenečajo umetno ustvarjene afe v zadnjem času, predvsem v povezavi z Borutom Petkom, ki naj bi bil po navedbah nekaterih medijev skrivaj komuniciral s Hildo Tovšak, ter z afero »globokih grl« na MZZ. Zgovorno je tudi spodnašanje denacionalizacije, ki jo poskuša vlada pospešiti in končati to zahtevno obdobje slovenske tranzicije. Po drugi strani pa so v ponedeljek veljaki Zaresa na tiskovni konferenci ob prvi obletnici ustanovitve društva, ki je kasneje preraslo v stranko, prvič naglas omenili možnost zmage na volitvah.

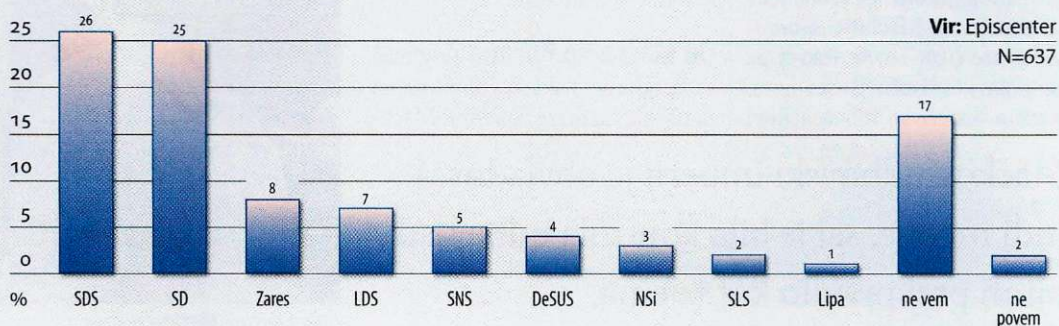
Šrotova strategija Še vedno pa je vprašanje, kako se bo na politično dogajanje odzvala SLS, ki gre pod vodstvom Bojana Šrota vedno bolj svojo pot. Po tistem, ko sta Bojan Šrot in vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik na isti tiskovni konferenci razlagala vsak svoj pogled na odnose znotraj koalicije, se že kažejo razpoke med Šrotovo linijo in linijo poslanske skupine. Za poslance SLS naj bi bilo sporno predvsem to, da se je Šrot samovoljno začel povezovati s Stranko mladih Slovenije (SMS), ki s SLS ni programsko sorodna, poleg tega pa naj bi bilo na listi SLS od skupno 88 kar 17 kandidatov iz vrst SMS. Po nekaterih namigih naj bi kandidati SMS na listi SLS

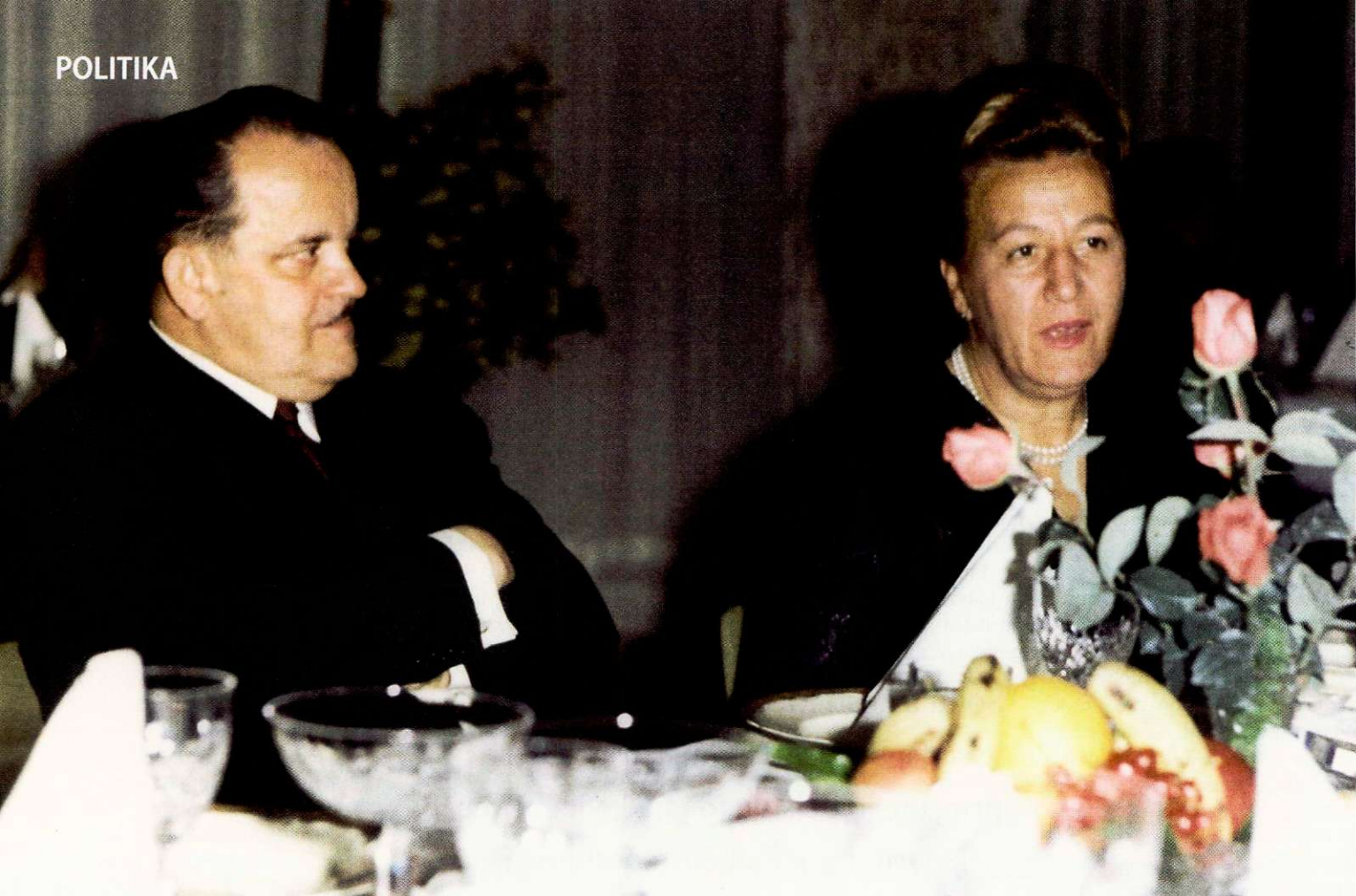
Slovenska demokratska stranka znova prva

Potem ko je v javnomnenjskih anketah znova prišlo do izenačitve SDS in SD, je agencija Episcenter prvi teden v marcu zaznala vnovično vodstvo Janševe SDS, ki je za odstotek prehitela Pahorjevo SD. Na tretjem in četrtem mestu sta Zares in LDS, sledi jima SNS, ki ji odcepitev upornikov s Sašom Pečtom na čelu ni preveč škodila. Nedavno ustanovlje-

na stranka Lipa je v Episcentrovi anketi dobila samo odstotek glasov, zato je razumljivo, da poskuša s populistično protivladno kampanjo pritegniti čim več pozornosti, s tem pa tudi volilnih glasov. Precej slabo kaže tudi SLS in NSi, čeprav ima slednja nekaj rezerve. Vendar obe zaostajata za DeSUS, ki se ji očitno ni treba bati, da bi izpadla iz parlamenta.

Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Za katero stranko bi volili?

Ivan Maček Matija in Pepca Kardelj

Od Udbe do medijskih tajkunov

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven, Bor Slana

V prejšnji številki Demokracije je bila objavljena posebna priloga s kopijami seznamov izbrancev, ki so bili povabljeni na sprejem pri vplivnem komunističnem funkcionarju in dolgoletnem šefu Udbe Ivanu Mačku-Matiji.

Zaradi aktualne teme – z Mačkom je bil povezan tudi dolgoletni direktor SCT Ivan Zidar, ki je bil nedavno aretiran in nato izpuščen na prostost – je prejšnja številka Demokracije dosegla rekord v prodaji, medtem ko na vsebino priloge v javnosti odzivov presenetljivo skoraj ni bilo. Že takoj po Zidarjevi aretaciji so bili v Demokraciji objavljeni sezname povablencev na praznovanje Mačkove sedemdesetletnice (leta 1978), tokrat pa so se pojavili obsežnejši sezname, ki kažejo, kateri so bili Mačkovi

politični izbranci, čeprav so bili na sprejemu tudi tisti, ki so prišli le službeno (med njimi umetniki, ki niso bili povezani s komunistično oblastjo). To kaže, da je šlo za Mačkov jubilej (leta 1963, ko je Maček postal predsednik republiške skupščine, je praznoval 55. rojstni dan) ali za državni praznik, saj so leta 1965 potekale slovesnosti ob dvajseti obletnici konca druge svetovne vojne.

Od Mačka do Kučana Postavlja se vprašanje, kakšen vpliv ima na današnje razmere nekdanji Mačk-

ov imperij, ki je svoje nadaljevanje dobil v t. i. Kučanovem klanu, saj je nekdanji predsednik države Milan Kučan tudi Mačkov učenec. Svojo povezanost z nekdanjimi kadri Ozne oz. Udbe je Kučan pokazal tudi tako, da je po letu 1990 za

svojega svetovalca angažiral nekdanjega oznovca Zdenka Roterja, ki je bil prav tako med povabljeni na Mačkovih sprejemih. Med povabljenimi pa tedaj ni bilo Milana Kučana, saj je bil v začetku šestdesetih let še premlad, da bi sodil v ožji krog Mačkovih kadrov. Kučan je leta 1964 diplomiral na Pravni fakulteti v Ljubljani, štiri leta kasneje pa je za eno leto postal predsednik Zveze mladine Slovenije. Najverjetneje je v tistem času prišel v tesnejši stik z Mačkom, saj je od tedaj dalje opravljal funkcije v centralni partijski strukturi – najprej kot član sekretariata centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, nato pa od leta 1973 kot sekretar republiškega komiteja SZDL. Prav v letu Mačkove sedemdesetletnice (1978) je postal predsednik republiške skupščine,

Milan Kučan, Mačkov učenec

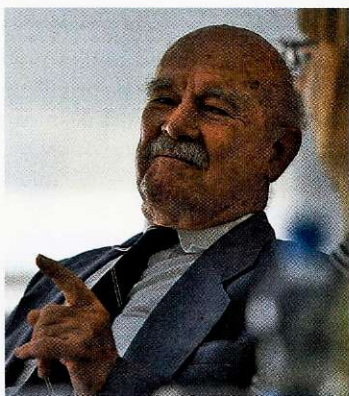
Mačkov udbovski imperij je obvladoval tudi medije, saj je bila kontrola udbe nad njimi prej pravilo kot izjema.

štiri leta kasneje član predsedstva CK ZKJ, od 1986 do 1989 pa je bil predsednik CK ZKS. Vsekakor bi glede na to, da ga ni na Mačkovih seznamih, lahko sklepali, da je šlo tedaj za sprejem ob Mačkovem 55. rojstnem dnevu.

Otroci imperija Da vpliv Mačkovega imperija tako ali drugače sega v sedanji čas, dokazuje seznam gostov. Od komunističnih funkcionarjev, kot so Miha Marinko, France Popit, Viktor Avbelj, Vida Tomšič, Stane Kavčič itd., velja omeniti še nekatere, kot so na primer Vladimir Krivic (oče ustavnega sodnika v samostojni Sloveniji Matevža Krivica), Majda Gaspari (mama Mitje Gasparija, finančnega ministra v Drnovškovih vladah, kasnejšega guvernerja Banke Slovenije in nedavnega predsedniškega kandidata) in Boris Kocijančič (oče Janeza Kocijančiča, ki je bil v času komunizma mladinski funkcionar, v samostojni Sloveniji pa predsednik ZLSD in kasneje nekaj časa predsednik sveta RTV Slovenija). Med povabljenimi je bil tudi siva eminenca (partijskega) bančništva Niko Kavčič, ki se je leta 1994 pojavil na združitvenem kongresu LDS (njegov nečak Blaž Kavčič je bil nekaj časa poslanec LDS v državnem zboru, sedaj pa je predsednik državnega sveta), general Stane Potočar (njegov sin Jernej Potočar je višji sodnik v Ljubljani) in celo dr. France Bučar, kasnejši predsednik prvega demokratičnega parlamenta. Bučar je celo naveden pod kategorijo »Seznam sodelujočih UDV« (UDV pomeni Upravo državne varnosti, kar je uradno ime za Udbo). Dodana sta še seznama Mačkovih sodelavcev na Stražnem vrhu med vojno in seznam vosovcev, med katerimi najdemo osebnosti, kot je Franc Stadler-Pepe, znan kot vosovski

Vosovski atentator Franc Stadler-Pepe

Med povabljenici tudi France Bučar

morilec teologa dr. Lamberta Ehrlicha in bana dr. Marka Natlačena.

Vpliv na medije Kontinuiteta Mačkovega imperija temelji na nekdanji mreži komunistične tajne policije in podjetniške mreže (iz tega obdobja so znani mafijski umori, v katere so bili vpleteni tudi poklicni udbovski morilci iz drugih delov tedanje Jugoslavije, npr. kasnejši razvpiti srbski ultranacionalist Željko Ražnatović-Arkan, ki je leta 1998 hotel likvidirati celo tedanjega predsednika Evropske nogometne zveze Lennarta Johanssona), zato ima še vedno velik vpliv tako na politiko kot gospodarstvo. Mačkov udbovski imperij je obvladoval tudi medije; kontrola udbe nad njimi je bila

Ali je ASK nadzorovala ABŽ?

Potem ko smo v Demokraciji objavili novico, da je domžalski občinski odbor SDS že decembra iz stranke izključil Andrijano Starina Kosem (krajše ASK), se je v Dnevniku pojavil članek, v katerem je ASK zatrjevala, da je v Demokraciji prebrala informacijo, da se na sklep o izključitvi ni pritožila. Kot pravi ASK, sklepa sploh ni dobila. Izjavila je tudi, da bi bil Janša »lahko toliko junaka«, da bi ji sklep vročil in se soočil z njenimi argumenti, namesto da se je odločil za demonstracijo moči. Pri navedbah ASK bo v oči dejstvo, da je sklep o njeni izključitvi izglasovala nadzorna komisija prej omenjenega občinskega odbora, in to pol leta po znamenitem pismu, v katerem je ASK Janeza Janšo obtožila pritiskov na medije. ASK je omenila tudi izkušnjo iz enega od ljubljanskih frizerskih salonov, v katerem naj bi se bila hkrati z njo mudila tudi ljubljanska mestna svetnica iz vrst SDS Anja Bah Žibert in si zapisovala vsebino telefonskih pogovorov, ki naj bi jih imela ASK v salonu, kar naj bi bil dokaz Janševih »udbovskih metod«.

Na navedbe ASK se je odzvala Anja Bah Žibert in v sporočilu za javnost zapisala, da je v četrtek, 6. marca, po poprejšnjem telefonskem naročilu – kot Ljubljanka in ne kot mestna svetnica – obiskala frizerski salon na Miklošičevi ulici v Ljubljani »z enim samim namenom, ki je znan prav vsaki uporabnici frizerskih storitev, to je ureditve pričeske«. »Zato je navedba Andrijane Starina Kosem o mojem t. i. prisluškovanju oziroma celo zapisovanju predvsem neresnična, zlasti pa zlonamerna,« je zapisala Bah Žibertova in ocenila, da si ASK »želi posebne pozornosti na račun in škodo drugih ali pa se omenjena gospa boji tistega, kar je bilo morda vredno slišati v frizerskem salonu«. Anja Bah Žibert je že napovedala, da bo zaradi širjenja neresnice in javnega blatenja svojega dobrega imena primorana pravico poiskati na sodišču. Članek v Dnevniku je zgovoren dokaz, da lovke ASK segajo tudi v časopisno hišo Dnevnik in na Pop TV, kjer je prejšnji četrtek dobila možnost, da nastopi v oddaji Trenja.

Andrijana Starina Kosem

prej pravilo kot izjema, novinarji pa so v času prejšnjega režima veljali za družbenopolitične delavce (vojake revolucije), zato ni bilo redko, da so nastopali tako v vlogi novinarjev kot v vlogi sodelavcev tajne komunistične policije. Glede na to, da slovenska medijska scena leta 1990 ni doživela svoje »žametne revolucije«, aktualno dogajanje v medijih ne preseneča. Le da je vlogo nadzornika od nekdanje

partije prevzel kapital, na kar je nedavno opozoril upravni odbor Jurčičevega sklada, ko je podelil nagrado ekipi Magovih novinarjev. Kapitalski monopoli so tesno povezani s tranzicijskimi mahinacijami, ki so bile dejansko samo organsko nadaljevanje mafijskega delovanja Mačkovega imperija. Na to ne nazadnje opozarja še vedno neraziskan primer poskusa umora novinarja Mira Petka. ■

Pojasnilo operne pevke Vilme Bukovec

V 10. številki tednika Demokracija z dne 6. 3. 2008 ste pod naslovom »Slovenska komunistična kasta« objavili »Spisek povabljenih na sprejem k predsedniku Skupščine SR Slovenije tovarišu Ivanu Mačku«, na katerem je tudi moje ime, kar ustvarja napačen vtis, da sem bila del te »kaste«. Ker nikoli nisem bila članica Komunistične partije niti nisem sodelovala z Ivanom Mačkom, želim pojasniti, kako je moje ime prišlo na seznam. Skupaj s tenoristom Rajkom Koritnikom, baritonistom Edvardom Sršenom ter

pianistom dr. Danilom Švaro sem bila na državno slovesnost ob Mačkovem jubileju službeno poslana iz ljubljanske opere kot izvajalka kulturnega programa. Kakšen status smo imeli med »povabljenici«, zgovorno priča tudi dejstvo, da nam je bil preprečen vstop skozi glavni vhod v palačo. Še danes se spominjam besed duhovitega dr. Švare, ko smo vstopali skozi stranski vhod: »Vidite, to je pa vhod za služničad in umetnike!«

Vilma Bukovec, prvakinja ljubljanske opere

Janša – edini pravi Drnovškov dedič? Ko je pred slabimi štirimi leti Janša prevzel oblast, sem se – tako kot veliko mojih levoliberalnih kolegov – težko osvobajal predsodkov, ki so se nabrali v zvezi z njegovim dolgoletnim opozicijskim političnim delovanjem.

Edini pravi dedič?

Dr. Milan Balažič, foto: Gregor Pohleven

Eno je bila nostalgija za časi skupnega bojevanja v obdobju slovenske demokratizacije in osamosvajanja, povsem drugo pa (za moj okus) včasih ekstremni opozicijski prijemi, s katerimi si je Janša pri mojih kolegih prisluzil stereotipno negativen in odklonilen odnos, neodvisen celo od neposrednega izkustva.

Janša je bil vnaprej obtožen za politikantstvo, nenačelno koristolovstvo, spletkarstvo, avtoritarnost itd. – ker pa ga je del ljudstva povzdignil v mitološkega heroja, je vse to le še podžigalo. Če že, je marsikaj od tega Janša pridobil kot reakcijo na nenehne ostre levičarskoliberalne napade nase, v katerih so se omenjeni kolegi obnašali kot Heglova »lepa duša«, ki jamra nad tem, kakšen politični voditelj da je Janša, hkrati pa spregleduje svoj delež odgovornosti in soudeležnosti pri tem. Toda pri Janši gre prej za veččino političnega manevriranja, izrabljanja političnih okoliščin in za domiselne poteze v pravem trenutku: družbi pač ne vlada tišina pokopališča, temveč labilna ravnotežja in spopadi, ki zahtevajo posebno znanje odločanja sredi negotovih razmer. Janša te veččine ima, poleg tega pa tudi posebno obliko avtoritete, ki izhaja iz karizme – ne le birokratske karizme, ki izhaja iz pozicije v hierarhiji moči, marveč pravo tradicionalno karizmo, ki izhaja iz moči osebnosti, iz tega, da doseže želeno obnašanje podrejenih in tekmecev brez uporabe prisile. Čeprav bolj robot, je v tem smislu Janša edini pravi Drnovškov dedič – a ne le tu.

Od Janeza do Janeza? Takoj po volitvah leta 2004 sem se javno zavzel za sledeče: če hočemo kritizirati in terjati odgovornost, je treba pustiti, da Janševa vlada dela svoj posel, kot ga najbolje zna. Ne smemo ovirati šofiranja z zadnjega sedeža – »ulična demokracija«, sindikalni in cerkveni politični apetiti, pritiski domačijskega »tajkunskega« kapitala ipd. –, kajti račun bodo volivci temeljito izstavili leta 2008, letos torej. V klasični postavitvi levica zagovarja pravičnost, desnica pa privilegije: toda v Drnovškovem

obdobju je bilo prav nasprotno – tranzicijska levica je zagovarjala privilegije nekdanje komunistične oligarhije, tranzicijska desnica pa interese »malega človeka«. Tako kot je Drnovšek v začetku devetdesetih izdelal množično »liberalno« gibanje, je Janša deset let pozneje oblikoval množično socialno gibanje. S tem je pretrgal dolgoletno hegemonijo vse bolj izčrpane LDS in postal zaslužen za nov diskontinuitetni dogodek v zgodovini samostojne Slovenije. Oba omenjena politika imata – kljub razlikam in stopnji radikalnosti – nekaj skupnih lastnosti, ki so ju ponesle na oblast: pri obeh lahko govorimo o sicer različnem, a v temelju avtokratskem slogu vodenja, oba sta se v preizkušnjah (Beograd, JBTZ, odnos s Kučanom) izklesala v politična selfmademana, spretna in praktična voditelja, kjer je Drnovšek deloval bolj inkluzivno, Janša pa ekskluzivno; poteza bonapartizma pri obeh želi zadovoljiti vse sloje prebivalstva, legitimirata pa se z junaštvom,

Tako kot je Drnovšek v začetku devetdesetih izdelal množično »liberalno« gibanje, je Janša deset let pozneje oblikoval množično socialno gibanje.

s požrtvovalnostjo, z uporništvom in s poštenostjo v osamosvojitvenih dneh. Oba sta (bila) obkrožena s politično klientelo v smislu razvpitega Roussovega izreka »zdaj tala Janša«, ki je hitela obvladovati centre politične, ekonomske in medijske moči, ki naj bi se prelila v trajno podporo volivcev Gospodarju, v čigar senci bi radi še kaj zaslužili. Ne glede na različno politično usmeritev jima je blizu etatizem, ki ga ne sme najedati podjetniški individualizem, avtonomna civilna družba in omejena vlada.

Enojajčna dvojčka? Prav tako so skupne težave razumevanja koristnosti opozicije za pozicijo, kjer je skupno pripadnost etično-političnim načelom demokracije večkrat preglasil kulturni boj. Oba nezaupljiva iščeta zaupanje – pri tem si ne moremo kaj, da se ne bi spomnili dr. Pučnika, čigar politično-filozofska zapuščina je vse premalo cenjena, ki je glede zaupanja oba poučil takole: »Zaupanje sploh ni politična kategorija. V političnem življenju ne

O avtorju

Dr. Milan Balažič je diplomiral iz politologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, magistriral in doktoriral pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V politično življenje se je začel vključevati v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil med drugim član Zveze socialistične mladine Slovenije, član kolegija Odbora za varstvo človekovih pravic, član ZKS – Stranke demokratične prenove, krajše obdobje pa tudi njen podpredsednik. Med drugim je bil član prve demokratično izvoljene skupščine. Kasneje je deloval na ministrstvu za zunanje zadeve. Danes je publicist in predavatelj na FDV. Znan je po svoji kritičnosti tako do „levih“ kot do „desnih“ politikov.

smeš nikoli zaupati, ampak moraš vsakogar kontrolirati. Zlasti ne smeš nikomur zaupati na kredo ...» Drnovšek je šel v času svojega premiership skozi hude preizkušnje raznobarnih vladnih koalicij od leve do desne, kar Janšo morda še čaka: ko je zrušil imperij LDS, je volilno telo zanihalo v desno, ko je LDS razpadla, se je nihalo vrnilo na levo, bolj ali manj v smeri Pahorjeve SD. Ker je SDS (tako kot pred njo LDS v levi sredini) v desnosredinskem prostoru slonovsko pomendrala konkurenco, Janši kot edina resna alternativa za nadaljevanje vladanja preostaja »velika koalicija«, leseno-železni spoj dveh discipliniranih volilnih jeder. Seveda pa bi bila velika napaka, če bi SDS oponašala LDS v njeni dolgoletni drži, da je edina sposobna voditi državo – Janševa opazka tu velja tudi zanj: »Dlje ko je nekdo na oblasti, večje so skušnjave in občutek nenadomestljivosti.« Vendar pa vse navedeno še ne potrjuje naše hipoteze o Drnovšku in Janši kot enojajčnih dvojčkih, ki jo velja navezati na temeljno pravilo moderne politike – o tesni vzročni povezavi med stanjem gospodarstva in priljubljenostjo vlade, pri čemer volivci praviloma prej kaznujejo neuspeh, kot pa nagradijo uspeh. Gre za temeljno ekonomsko-politično razpetost Drnovška in Janše med ekonomski nacionalizem in socialni protekci-

onizem na eni ter liberalizem na drugi strani. Ali drugače: oba na oblast potisnejo »mali ljudje«, ki od njiju pričakujejo več pravičnosti, enakopravnosti, solidarnosti, skratka več socialnega korporativizma, temu pa nasprotujejo zahteve prilagajanja Slovenije (neo)liberalni tržni globalizaciji.

Dobro jesti ali mirno spati? Povprečni Slovenec beži pred svobodo, tveganjem in osebno odgovornostjo: v prid stabilnosti oblasti sta bila Drnovšek in Janša mnenja, da je socialna cena za dodatno pospešitev gospodarske rasti skozi obsežno liberalizacijo, deregulacijo in resno privatizacijo previsoka. Toda gradualistični koncept razvoja se je s svojimi velikimi socialnimi transferji, politizacijo ekonomije in birokratsko tržno regulacijo izpel. Če je Drnovšek kot slovenski Roosevelt udaril temelje državnega kapitalizma, smo liberalci v Janševi osebi pričakovali slovenskega Reagana z novim liberalnim »new dealom«, kot ga je opredelil v predvolilnem programu. Ker pa liberalizacije ni bilo mogoče izpeljati z ohranitvijo maksimalne države, na katero je Janša vezal obstoj svoje vlade, smo namesto Drnovška dobili Janšev drnovškizem, namesto podjetniške revolucije pa nadaljevanje eldesovstva z istimi sredstvi in drugim imenom. Posledica: Slovenija je obvisela med možnostmi irskega liberalnega gospodarskega čudeža in dejanskostjo portugalskega scenarija. Tako se nadaljuje slovensko 20. stoletje korporativizma: najprej katoliškokonservativnega (Krek, Korošec), nato komunističnega (Kardelj, Kučan), zdaj pa socialno-liberalnega (Drnovšek, Janša), vseh uperjenih proti Sovražniku – (neo)liberalizmu odprte,

Če je Drnovšek kot slovenski Roosevelt udaril temelje državnega kapitalizma, smo liberalci v Janševi osebi pričakovali slovenskega Reagana z novim liberalnim »new dealom«.

kompetitivne in inovativne družbe. Namesto tega imamo relativno politično in socialno stabilnost ter podoptimalni razvoj: nabrekli slovenski svetilnik-falos 21. stoletja – morda metafora za prvotni kontrolni stolp na letališču Jožeta Pučnika – je videti uplahnjen. Tudi tako bi se dalo brati opozorilo političnega staroste dr. Franceta Bučarja, da je Slovenija ujetnica strank in njihove arhaične programske ponudbe. Po zgledu že omenjenega ameriškega predsednika Reagana bo jeseni zato veljalo volivce preprosto povprašati: »Vam je zdaj bolje, kot vam je bilo pred štirimi leti?« **D**

Šoltes – Golobičev kader

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Igor Šoltes je bil vedno kader, ki ga je imela nekdanja komunistična oblast (danes pa naveza Kučan–Golobič) pripravljena za prevzem vseh tistih opravil, kjer je potrebovala svojega človeka. Tako je tudi postal to, kar je danes.

Računsko sodišče oziroma Igor Šoltes v vlogi predsednika te ustanove je predsedniku vlade prvič doslej predlagal razrešitev ministra, in sicer okoljskega ministra Janeza Podobnika. Šoltes je svojo zahtevo medijsko zelo podprl, pri tem pa ni prepričan, ali je to prava

pot, saj je sporno uredbo, na katero se je v zahtevi za razrešitev ministra opiralo računsko sodišče, poslal v presojo sodnikom na ustavnem sodišču. To pa pomeni, da je že računsko sodišče samo podvomilo o zakonitosti uredbe, na podlagi katere so premierja Janeza Janšo pozvali, naj

sproži postopek za Podobnikovo razrešitev. Skoraj hkrati je dvom o zakonitosti omenjene uredbe izrazil tudi premier in pred svojo odločitvijo zahteval dodatna pojasnila od vladnih pravnih služb. Janša je torej želel, da se pred ukrepom razrešitve ministra za okolje in prostor Janeza

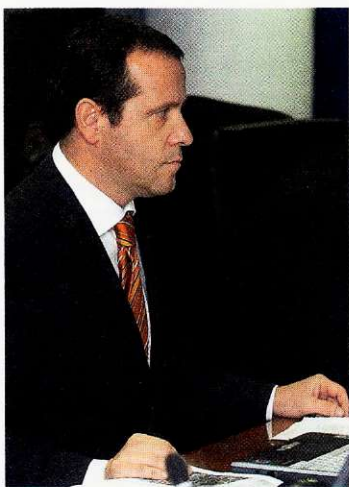
Podobnika razjasnijo razmerja med neodvisnimi vejami oblasti. Vedeti namreč moramo, da je Podobnik postal minister po izvolitvi v državnem zboru. Računsko sodišče s Šoltesom na čelu pa je v svoji zahtevi v celoti obšlo državni zbor, čeprav je ta dejansko pristojen za razrešitev in imenovanje ministra. S tega vidika je odločitev Janše o tem, da se stvari v celoti razčistijo pred njegovimi nadaljnjimi odločitvami, razumljiva.

Oblikuje se tudi praksa To je torej prvi primer, ko eden od neodvisnih organov, kar naj bi računsko sodišče skladno z zakonom bilo, predlaga razrešitev ministra. »Od tega je odvisna tudi nadaljnja praksa v tovrstnih primerih, zato je smiselno, da se pred odločitvijo odpravijo vse dileme in pomisleki v tem postopku,« so prepričani v SDS, največji vladni stranki. Vodja njene poslanske skupine Jože Tanko ob tem opozarja na primer, ko je računsko sodišče v času prejšnje vlade zahtevalo razrešitev direktorja službe vlade za informatiko Marjana Siliča. Takratna vlada pod vodstvom Antona Ropa je zaobšla razrešitev in to odločitev upoštevala le formalno. Kot drugi primer Tanko navaja zahtevo računskega sodišča po razrešitvi direktorja ljubljanskega javnega podjetja VO-KA Janeza Lenardčiča, ki je pozneje sam odstopil s tega delovnega mesta, razrešen pa ni bil.

Povzročanje škode državi In kaj naj bi bil zagrešil Podobnik, da je Šoltes predlagal tako drastičen ukrep, ki je v javnosti precej odmeval, posebej ker bodo čez nekaj mesecev volitve in se bodo zamenjali tudi ministri? Poročilo o popravljalnih ukrepih, ki jih je pripravilo ministrstvo, nanašalo

pa naj bi se na neustrezno zaračunavanje in plačevanje nekaterih taks v letih od 2002 do 2004, naj ne bi bilo zadovoljivo, ministrstvo naj bi bilo pri tem zamudilo tudi rok za oddajo poročila. Spomnimo, da so se nepravilnosti dogajale v času Ropove vlade, ko je ministrstvo vodil Janez Kopač (LDS). Podobnik pravi, da so se na ministrstvu za podaljšani rok za oddajo poročila o popravljanih ukrepih dogovorili z računskim sodiščem. To naj bi bil torej greh, zaradi katerega bi moral Janša Podobnika v času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije in le nekaj mesecev pred volitvami razrešiti. Če bi ministra razrešil, bi to prineslo dodatne zaplete, saj bi moral premier nato predlagati novega ministra, ime kandidata pa bi moralo biti pred tem koalicijsko usklajeno, zato je vprašanje, ali bi bil novi minister sploh lahko imenovan do volitev. Koliko bi nam to škodilo pri predsedovanju Svetu EU, ne

Igor Šoltes je vnuk največjega slovenskega komunističnega revolucionarja Edvarda Kardelja in njegove žene Pepce.

kaže izgubljati besed, ne smemo pa zanemariti velike škode, ki bi bila s tem storjena slovenskim državljanom in državlankam. Okoljski resor je namreč z vidika življenja ljudi precej pomemben. Ob tem se seveda postavlja vprašanje, ali ni na mizi ministra Podobnika tudi kaj, o čemer bi moral minister odločiti prav kmalu,

nasprotniki pa bi radi to odločitev preložili na poznejši čas.

Dvojna merila Jožefa Školča

Vse skupaj je tako začelo dobivati tudi politične razsežnosti. Nekatere opozicijske stranke že napovedujejo vložitev interpelacije zoper ministra Podobnika. Pri tem se javno izpostavlja Jožef

ne in da je tudi računsko sodišče podvomilo o pravni ustreznosti odredbe, na podlagi katere so oblikovali svoj poziv za razrešitev ministra. Spomnimo, da je računsko sodišče v času, ko ga je vodil Vojko Antončič, predlagalo razrešitev Stojana Grilja, nekdanjega generalnega direktorja Davčnega urada Republike Slovenije (DURS), vendar Ropova vlada tega ni bila pripravljena storiti in Grilj je še naprej vodil to ustanovo. Takrat se seveda Školč ni oglasil z zahtevo po interpelaciji zoper svojega predsednika vlade oziroma ministra iz vrst LDS.

Poskus destabilizacije

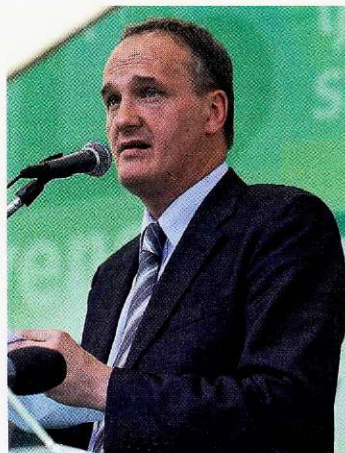
Očitno je, da kršitve ministra Podobnika niso takšne, da bi zahtevale tako drastičen ukrep v tako pomembnem trenutku za slovensko državo. Po mnenju nekaterih naj bi bil razlog za ta poziv ustvarjanje politične nervoze in morebiti razbijanje koalicije, kar posredno pomeni povzročitev vladne krize. Šlo naj bi tudi za poskus ustvarjanja sporov znotraj koalicije, posebej med SDS in SLS. Podobnik je namreč minister iz vrst SLS, do nedavnega je bil tudi predsednik te stranke. Na zadnjem kongresu je to mesto prepustil (uradno prostovoljno, neuradno stališče pa je drugačno) Bojanu Šrotu, županu mestne občine Celje in bratu Boška Šrota, predsednika uprave Pivovarne Laško. Igor Šoltes naj bi se zdaj s svojim

Igor Šoltes je za domnevno škodo, ki izvira iz vladavine LDS, obtožil ministra Janeza Podobnika, ki je po mnenju poznavalcev razmer podedoval toliko okoljskih problemov in nepravilnosti, da jih ne bi rešili niti v treh mandatih, kaj šele v enem.

Šoltesova dvoličnost

Igor Šoltes je imel pomembno vlogo pri delitvi stanovanj v mestni občini Ljubljana. Med drugim je bil predsednik upravnega odbora nekdanjega ljubljanskega stanovanjskega sklada in hkrati član nadzornega odbora sklada, v katerem je bil tudi Stevo Lekič, takratni načelnik oddelka za finance v MOL. V času, ko je bil Šoltes že predsednik računskega sodišča, je moralo le-to zaradi zlorabe uradnega položaja ovaditi načelnika Lekiča. Šoltes takrat njegovega imena ni želel izdati, saj naj bi šlo za varovanje osebnih podatkov. Mediji so pisali, da je bilo primerov oškodovanja premoženja občine v zadnjih letih precej – banka SIB, dvojno plačilo zemljišča za novo univerzitetno knjižnico, izguba Trga republike – škoda, ki so jo ali jo še bodo plačali meščani, pa je dosegla več milijard tolarjev, vendar pristojni ne glede na številke ovadbe in preiskave nobene zadeve niso nikoli dokončno raziskali. Pred letom dni (marca 2007) pa se je izkazalo, da se je ovadba, ki jo je leta 2005 zoper Lekiča vložilo računsko sodišče, »nekje izgubila«. Šoltes je takrat priznal, da računsko sodišče nima podatkov o posledicah ovadb niti ne ve, kje se je zadeva Lekič ustavila. Šoltes je tedaj dejal: »Mnenje smo podali v reviziji. Če pravosodni organi ne ukrepajo, nimamo pristojnosti, da bi zadevo pospešili. Svoje naredimo, ko o zadevi obvestimo policijo in tožilstvo.« O primeru Lekič Šoltes seveda ni skliceval tiskovnih konferenc.

Školč, ki zastopa stališče LDS, to je stranke, ki ji je doslej pripadal tudi Igor Šoltes. Školč pri tem izraža domnevno skrb, da »predsednik vlade, s tem ko ne želi razrešiti Podobnika, daje slab zgled glede spoštovanja načela zakonitosti in pravne države«. Pri tem Školč gladko prezre, da stvari na pravnem področju niso doreče-

Šoltes se je spril na Janeza Podobnika, po mnenju številnih neupravičeno.

Igor Šoltes je kader predsednika stranke Zares Gregorja Golobiča, za slednjim pa stoji nekdanji predsednik Milan Kučan.

Jožef Školč, poslanec LDS

► ravnanjem v ključnem trenutku oddolžil tistim, ki so ga na to mesto pred leti imenovali.

Golobičev človek Kdo je Igor Šoltes? Igor Šoltes je postal predsednik računskega sodišča maja 2004 na predlog takratnega predsednika države Janeza Drnovška. Že ob njegovem imenovanju se je pojavljalo vprašanje, ali je pravi človek za to mesto. Vedno je veljal za človeka Gregorja Golobiča, takratnega predsednika sveta LDS, danes pa predsednika stranke Zares. Šoltes nikoli ni skrival, da je (bil) član LDS, dejal pa je, da »ni funkcionar LDS, je pa član te stranke še iz časov ZSMS«. Ali je še vedno član LDS, nam ni uspelo izvedeti, še manj, ali je morda prestopil v Zares, dejstvo pa je, da je bil na mesto predsednika računskega sodišča imenovan po političnih merilih. Golobič je takrat sicer dejal, da se s kadrovanjem ne ukvarja več in »da se z njim (Golobičem – op. av.) o kakšni potezi zgolj posvetujejo«. Za časnik Finance je januarja 2004 (ko je potekal izbor kandidatov za predsednika računskega sodišča) na primer dejal, da so se nazadnje z njim posvetovali o kandidatih za predsednika računskega sodišča. Šlo je za drugi krog in od teh, ki jih je poznal, sta po njegovem mnenju najbolj strokovno in osebnostno »ustrezala« Andrej Engelman in Igor Šoltes. Pri tem ne moremo mimo Golobičevih besed iz tega intervjuja, »da bo čas pokazal, da je kadrovska politika LDS pripomogla k temu, da je nova, mlada in bistveno razbremenjena ekipa ljudi dobila priložnost, da se izpostavi,

preizkusi in izkaže«. No, od tedaj so minila štiri leta, sodbo pa naj si ustvari vsak bralec sam. Dodajmo le, da Igor Šoltes ni bil del nove in mlade ter razbremenjene ekipe ljudi, ki jih je kadroval Golobič.

Šoltes je nedvomno Golobičev kader, z njim si želi slednji utreti pot na letošnje jesenske volitve.

Šoltesa so že leta 2004 predstavljali kot človeka, ki ima »za seboj štiri desetletja razmeroma uspešne, pa ne preveč razburljive kariere«. Na ljubljanski pravni fakulteti je diplomiral leta 1991, za predsednika računskega sodišča pa ga je uradno predlagalo Pravniško društvo Ljubljana. Z »resno« politiko naj bi se bil srečal v ljubljanski občini Šiška (tako so Šoltesa predstavljali leta 2004), nato je bil vodja sektorja za gospodarstvo Upravne

enote Ljubljana. Leta 1997 ga je parlament (vodilno vlogo je imela LDS) imenoval v revizijsko komisijo za javna naročila, kasneje pa v nekoliko spremenjeno državno revizijsko komisijo. Šoltes se je te-

daj v javnosti predstavljal s kritiko novega zakona o javnih naročilih. Takratni osrednji časnik je zapisal, da je zakon po Šoltesovem mnenju preveč dosleden prevod evropske zakonodaje. Potem je bil Šoltes nekaj časa direktor urada za javna naročila. Še več, bil je prvi in zadnji direktor urada, saj je vlada LDS urad ukinila, čeprav mu dela ne bi zmanjkalo, sploh če pogledamo z vidika zadnjih afer v zvezi z javnimi naročili. Z

ukinitvijo urada se je Šoltes strinjal. Za manj kot leto dni je postal pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja (danes je to Nataša Pirc Musar). Že takrat se je govorilo, da je to mesto izbral le kot odskočno desko na mesto predsednika računskega sodišča. Leta 2004 so mediji poročali, da je bil za predsednika računskega sodišča izvoljen predvsem zato, ker je birokratsko brezbarven in potencialno ubogljiv, ugaja pa mu publiciteta. Zanimivo, tudi to so zapisali v osrednjem časniku. Mimogrede, česa podobnega danes v njem ne moremo več brati.

Kardeljev vnuk Na koncu dodajmo, da je Igor Šoltes vnuk Edvarda in Pepce Kardelj, znanih voditeljev v času socializma. Šoltes je po izvolitvi leta 2004 dejal, da je ponosen na svoje prednike in da to, da si potomec znanega človeka, ni ne prednost ne slabost. »Res pa je, da to, da sem njegov vnuk, nekateri radi poudarjajo.« Pregled Šoltesovega preskakovanja stopničk, povezanega s političnim kadrovanjem, seveda pokaže, da mu je to dejstvo vedno koristilo. Iz neznanega uradnika je postal prvi nadzornik v državi. V treh letih in pol na tem mestu ni naredil nič pretresljivega, računsko sodišče je še naprej ostajalo papirnati zmaj. Zdaj pa se je izpostavil z zahtevo po razrešitvi ministra Podobnika, v katere zakonitost niti sam ni prepričan. Če bi to storil na začetku svojega mandata, bi bil verodostojen, zdaj pa je temu težko pritrditi. **D**

Računsko sodišče in Šoltesova vloga

Leta 2001 je LDS preoblikovala delo računskega sodišča tako, da se je oblast skoncentrirala v rokah predsednika, ki vodi in usmerja delovanje te ustanove. O inšpekcijah, o ukrepih RS na prvi stopnji in o pritožbah na te ukrepe na drugi stopnji odloča predsednik s svojima namestnikoma v triumviratu, ki se imenuje senat.

Odločitev senata je dokončna. Moč ima torej skupina treh ljudi, glavno besedo pa predsednik.

Primer Mercator končan

Prodaja Mercatorjevih delnic leta 2005 je bila javna in transparentna, prodajna cena pa je bila višja od borzne.

Parlamentarna preiskovalna komisija, ki preučuje domnevno sporne prodaje deležev Kapital-ske družbe (Kad) in Slovenske odškodninske družbe (Sod) v 83 podjetjih, ne bo več pregledovala prodaje Mercatorjevih delnic Istrabenzu in Pivovarni Laško, je dejal predsednik komisije Branko Marinič (SDS), ker se je izkazalo, da je bila prodaja javna in transparentna, dosežena cena pa je bila višja od borzne.

Ropovo sprenevedanje Seje omenjene komisije bi se morala pretekli teden udeležiti tudi poslanca Anton Rop in Milan M. Cvikel (oba SD), vendar tega nista storila, zato je bila seja preklicana. Nova je sklicana za danes, 13. marca, Marinič pa pričakuje, da se je bosta tako Cvikel kot Rop

udeležila. Marinič je dejal, da je Rop vabilo prevzel, povratnico, ki jo hranijo v arhivu komisijskega gradiva, pa je podpisal 26. februarja. Rop je najprej zatrjeval, da je za vabilo na sejo komisije izvedel iz medijev, ko pa je Marinič dejal, da ima komisija potrjeno, da je vabilo prejel, pa je dejal, da ne izključuje možnosti, da ga je prevzel kdo od družinskih članov ali tajnica. Nemara ima na domačem naslovu res zaposleno tajnico, verjetneje pa je, da se Rop pričanju izmika in da ima Marinič prav, ko pravi, da želita oba poslanca samo zavlačevati delo komisije. In kaj želi komisija slišati od Antona Ropa? Ropa, ki je bil pred leti direktor Kada in predsednik upravnega odbora Soda, naj bi člani komisije, ki preučuje domnevno sporne prodaje deležev

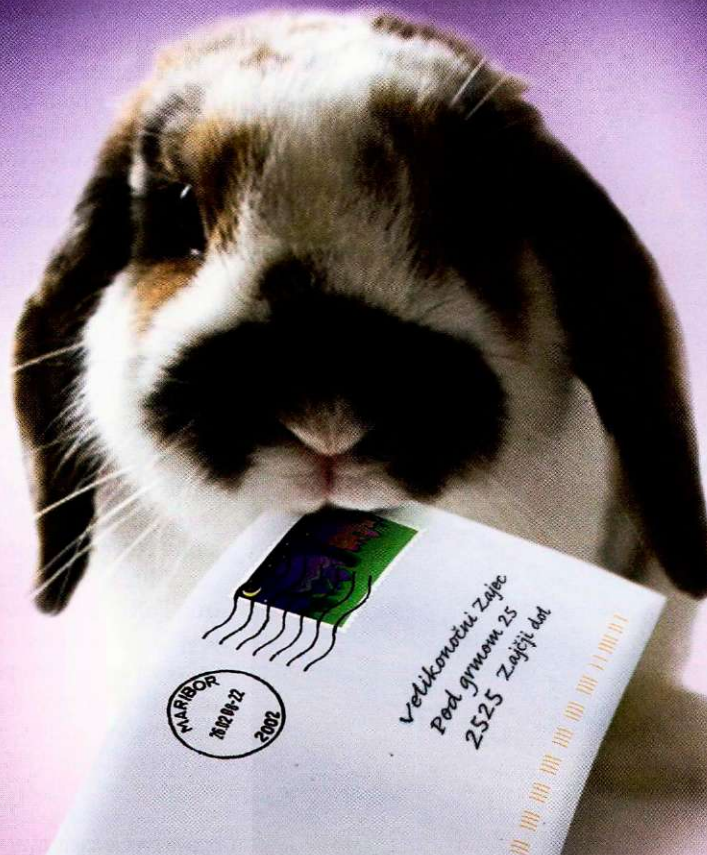

Poslanca Milan M. Cvikel in Anton Rop se izmikata zaslišanju.

Kada in Soda v 83 podjetjih, vprašali o prodajah državnih deležev v 20 družbah. Med drugim gre za prodaje deležev v družbah Kema Puconci, Jasna Kranjska Gora, Saturnus, Termo Škofja Loka in Gruda Jurmes.

Kaj pa Cvikel Posebna cvetka je tudi Cvikel. Prejšnji teden je bil službeno odsoten, zato še ni z gotovostjo potrdil, ali se bo udeležil prihodnje seje komisije. Nad vabilom je menda zelo začuden, saj pravi, da je od decembra 2000

do oktobra 2001 opravljal vlogo člana in predsednika upravnega odbora Soda, zaposlen pa je bil v NLB kot pomočnik izvršnega direktorja direkcije za finančno upravljanje in podporo. Minister za evropske zadeve in s tem nosilec javne funkcije je postal šele kasneje, ko ni bil več v upravnem odboru Soda. V času, ko je soodločal o prodajah državnih deležev v lasti Soda, torej ni bil nosilec javnih funkcij (politična osebnost), zato meni, da mu za to ni treba odgovarjati nikomur. V. K.

Pošta Slovenije d.o.o., Slomškova trg 10, Maribor

Agencija25

www.posta.si

V katerem grmu tiči velikonočno veselje?

Velikonočni prazniki so pred vrati.

Zato vas na vaši pošti že čaka pestra ponudba velikonočnih voščilnic in razglednic. Nanje pa čakajo vaši najdražji. Pišite jim.

V akciji sodelujejo: Gikart, T Graf, Grafocarton, Pot, Sidarta, Emma, Hočevvar-Gaspari in Unicef.

Zanesljivo vsepovsod

POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

Denacionalizacijska kalvarija

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Državni svet je z minimalno večino pretekli teden sprejel veto na zakon o končanju denacionalizacije. Sprejemanje zakona je tako zastalo, zavleklo pa se bo tudi vračanje podržavljenega premoženja.

Zakon o končanju postopkov vračanja podržavljenega premoženja po mnenju predlagatelja veta Jožeta Mihelčiča širi krog upravičencev in bi lahko povzročil nove javno-finančne stroške. Sprejetje veta ni presenečenje, saj večino v DS tudi po volitvah tvorijo svetniki iz vrst SD, LDS in SLS.

Nerealni načrti Prvi zakon o denacionalizaciji (ZDen) sega v začetek devetdesetih let prejšnjega stoletja. Zakon je dajal prednost vračanju premoženja v naravi, vsi

zahtevki pa bi po tedanji ureditvi morali biti rešeni v letu dni. To pa se je kmalu izkazalo ne nerealno. Različne skupine, ki jih je zakon zadeval, so namreč začele organizirano zagovarjati svoje interese – na eni strani upravičenci, na drugi pa zavezanci. Organizirali so se denimo najemniki stanovanj v denacionaliziranih stanovanjskih hišah, ki kot imetniki stanovanjske pravice stanovanj niso mogli odkupiti. Kmalu je bil zato sprejet nov zakon, ki je podaljšal rok za vložitev zahtevkov za denacionalizacijo, leta 1998 pa je njegova

novela predvidevala tudi določbo, da se premoženje fevdalnega izvora ne vrača razen cerkvam in verskim skupnostim. Poskus, da bi iz vračanja premoženja izločili tudi Cerkev, je ustavno sodišče razglasilo za protiustavnega. V letu 1999 je vlada za rešitev zahtevkov postavila nov rok – konec leta 2000 –, pravica do nadomestnega zemljišča oziroma vračila v naravi pa je bila izenačena s pravico do odškodnine. Cilj znova ni bil dosežen, prav tako ne tisti, ki je poleti 2001 predvideval rešitev zahtevkov do leta 2002, in tisti,

ki je dve leti kasneje predvideval končanje postopkov do leta 2005.

Zakon določa roke Predlog zakona sicer določa natančne roke, v katerih bi morali državni organi, ki sodelujejo v denacionalizaciji, odločiti o vlogah in o pritožbah. Glede na zahtevnost oziroma kompleksnost posameznih zadev so roki med 15 in 90 dni. Predlog med drugim natančneje opredeljuje tudi tiste primere, ko se upravičenec in zavezanec – sklad kmetijskih zemljišč in gozdov – ne moreta sporazumeti o izbiri nadomestnega zemljišča v primerih vračanja v naravi. Na ministrstvu za pravosodje vseskozi poudarjajo, da zakon prinaša samo tehnične rešitve, ki bodo olajšale reševanje najbolj zapletenih zahtevkov, in v primerjavi z zakonom o denacionalizaciji iz leta 1991 nikakor ne širi kroga upravičencev. Prav to pa je argument nekaterih opozicijskih poslancev pri nasprotovanju sprejetju zakona o končanju denacionalizacije. Poglejmo podrobnosti.

Širši krog upravičencev? Vodja poslanske skupine Socialnih demokratov (SD) meni, da omenjeni zakon uvaja nove pravice za upravičence in da so trditve vlade, da je zakon le procesne narave, zavajanje javnosti. »Državljeni, ki imajo stalno prebivališče v tujini, če so sami ali njihovi predniki rojeni v Sloveniji, postajajo upravičenci brez pogoja vzajemnosti,« trdi Potrč. Po njegovih besedah je sporno tudi predvideno hitreše reševanje postopkov; hitreje se bodo namreč morala zbrati sredstva za vrnitev, glede na to, da ima prednost vračanje premo-

Državni svet je izglasoval veto na zakon o končanju denacionalizacije.

ženja v naravi, pa to pomeni tudi »višje breme za državo«. V SD so tako predlagali, da bi upravni organ ocenil, kaj pomeni manjše breme za državo – vrnitev v naravi ali plačilo odškodnine, a je bil predlog zavržen. V matičnem delovnem telesu pa so po njegovih besedah poslanci zavrnil tudi predlog, da se po koncu denacionalizacijskih postopkov pripravi poročilo, iz katerega bo razvidno, koliko sredstev je bilo zanje namenjenih in kdo so največji upravičenci. »Vladi se ne zdi pomembno, da se nekaj milijard evrov, ki jih bo država namenila denacionalizaciji, kasneje prikaže v poročilu, glavni upravičenci pa so Cerkev in nekaj deset upravičencev, med njimi večina, ki so ali še vedno živijo v tujini,« dodaja vodja poslanske skupine SD.

V koaliciji njegove trditve zavračajo, saj zakon zagotavlja le pravico do odločanja v primerem roku. Prav tako se po besedah vodje poslanske skupine SDS Jožeta Tanko v koaliciji dobro zavedajo, da do širjenja kroga upravičencev ne sme prihajati, prav tako ne do nastanka novih obveznosti in javnofinančnih stroškov. Zakon sledi tudi ustavnemu sodišču, ki je opozorilo, da nedokončana denacionalizacija ogroža načela pravne države, poleg tega pa povzroča materialno škodo. »Predvsem pa se moramo vprašati, ali je problem denacionalizacija ali je bila problem nacionalizacija in zaplemba premoženja,« pravi Tanko. Po njegovih besedah je bistveni problem zastoj pri vračanju podržavljenega premoženja v dvotirnosti postopkov. Vračanje premoženja namreč poteka po zakonu o denacionalizaciji in tudi na podlagi zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, pri čemer se vrača tisto premoženje, ki je bilo zaplenjeno v kazenskih postopkih, ki so bili končani do konca leta 1958. Predlagani zakon vsebuje določbe, ki oba zakona usklajujejo.

Zakon se, kot rečeno, vrača v državni zbor. Tam bo po prvih odzivih strank na veto najverjetneje znova potrjen. Zato opoziciji (ali državnemu svetu) v primeru vnovičnega izglasovanja zakona ostane le še predlog za razpis referenduma. Kdaj naj bi

Predlagatelj veta Jože Mihelčič

Vodja PS SDS Jože Tanko

Vodja PS SD Miran Potrč

Posledice dolgotrajnih postopkov

Realizacija vračanja podržavljenega premoženja 31. 12. 2007

UPRAVNE ENOTE

Na nacionalni ravni je delež pravnomočno končanih zadev 96,8-odstoten.

STANJE NA DAN	VLOŽENIH NA UE	PRAVNOMOČNO KONČANIH	ODSTOTEK
31.12.2007	38.428 den. zadev	37.178	96,8 %

UPRAVNI ORGANI

Pri vseh upravnih organih na prvi stopnji odločanja (upravne enote, kmetijsko, okoljsko in finančno ministrstvo) je nerešenih ostalo še 1.371 zadev, od tega na prvi stopnji 775, v pritožbi na drugi stopnji 105, na upravnem ali vrhovnem sodišču pa še 491 zadev.

STANJE NA DAN	VLOŽENIH NA VSE UPRAVNE ORGANE	PRAVNOMOČNO KONČANIH	ODSTOTEK
31.12.2007	39.633	38.262	96,5 %

Vir: Ministrstvo za pravosodje

zakon začel veljati, nam na ministrstvu niso znali povedati.

Premoženje propada Kot je razvidno iz tabele, ki jo objavljamo, je velika večina zahtevkov že rešena. Zaskrbljuje pa dejstvo, da odprta ostajajo najzahtevnejša

nančni stroški zaradi zavlačevanja vračanja podržavljenega premoženja z vsakim dnevom rastejo. Vsi tisti, ki dolgo čakajo na vračilo svojega premoženja, so namreč upravičeni tudi do odškodnine zaradi zamujanja. »V tem primeru bo nekdo soodgovoren za večje odškodnine,

Potencialni javnofinančni stroški zaradi zavlačevanja vračanja podržavljenega premoženja iz dneva v dan rastejo.

poglavja. Srž vsega opozicijskega nasprotovanja zakonu, ki je bil v državnem zboru pred vetom državnega sveta sprejet s precejšnjo večino (41:31), pa je bržčas v vračanju premoženja največji slovenski verski skupnosti. Nekateri opozicijski poslanci in svetniki bi očitno radi, da se postopki vlečejo kar najdlje (ali da se nemara sploh nikoli ne končajo) in da ima od vračila Cerkev čim manj. Kako naj si sicer razlagamo, da se postopki vlečejo že slabi dve desetletji? Tudi za ta zakon bodo izjemnega pomena jesenske državnozbornske volitve, saj bi se v primeru zmage levsredinskih strank denacionalizacija utegnila še zavleči. Iz istega razloga in zaradi negotovih predvidevanj glede volilnega izida pa se s sprejetjem zakona sedanjí vladi že nekoliko mudi.

Na tem mestu je vsekakor treba dodati, da potencialni javnofi-

ki jih bodo na koncu plačali davkoplačevalci,« je ob vetu državnega sveta poudaril premier Janez Janša. Da o težavah pri upravljanju z gozdovi in o propadanju mnogih stavb, do katerih lastniki zaradi zastojev v postopkih še vedno ne morejo, niti ne govorimo. **D**

Gradnja avtocest in vinjete

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

V letu 2008 bo v Sloveniji zgrajenih največ kilometrov avtocest doslej. Njihova skupna vrednost bo 1,498 milijarde evrov. Vlada je tako pretekli teden sprejela letni načrt graditve in obnavljanja avtocest za leto 2008.

Vlada je pretekli teden sprejela letni načrt graditve in obnavljanja avtocest za leto 2008, soglasje k njemu pa morajo dati še poslanci državnega zbora. Iz preglednice je razvidno, da bodo letos za promet odprli 80 km štiripasovnih avtocest, 11 km hitrih cest ter 3,1 km navezovalne ceste. V začetku pomladi bo za promet odprt tudi 7,8 km dolg odsek med Mariborom in Lenartom, ki je bil v skladu z načrtom za leto 2007 zgrajen že v letu 2007. Nadaljevala se bo graditev 46,5 km štiripasovnih

avtocest, 5,2 km hitrih cest in 1,9 km navezovalnih cest, graditi pa bodo začeli tudi odsek hitre ceste Hajdina–Ormož in pododsek dvopasovne hitre ceste Gorišnica–Ormož v dolžini 10,4 km. Skupna vrednost vseh opravljenih del v letošnjem letu bo tako 832 milijonov evrov, kar je za 13 odstotkov več kot lani. Poleg tega je za razvoj in obnavljanje avtocest skupaj namenjenih 666 milijonov evrov, kar je v primerjavi z letom prej 11,5-odstotno povečanje. Gre torej za največji obseg graditve v zgodovini izvajanja avtocestnega programa, skupna vrednost pa je 1.498 milijonov evrov.

Finančna pokritost In od kod bodo vzeli denar? Finančni viri

Bodo cestninske postaje kmalu zgodovina?

Uvedbo vinjet državljanji sicer pozdravljajo, vendar bo pri tem potreben temeljit premislek o njihovih cenah.

za uresničitev programa razvoja in obnavljanja avtocest za leto 2008 bodo t. i. investicijski transferji (proračunska sredstva za graditev avtocest in evropska sredstva, sredstva iz koncesijskih dajatev), posojila mednarodnih finančnih institucij in tuja poso-

jila, obveznice, povračilo davka na dodano vrednost in drugi viri. Pri zagotavljanju finančnih sredstev iz t. i. investicijskih transferjev bodo na podlagi zakona o zagotovitvi namenskih sredstev za graditev državnih cest, določenih v nacionalnem programu graditve avtocest v Republiki Sloveniji, v proračunu RS za leto 2008 zagotovljena sredstva v višini 15,53 milijona evrov, evropska sredstva bodo predvidoma zagotovljena v višini 130,72 milijona evrov za izvajanje skupnih evropskih politik iz kohezijskega in sklada ESRR. V sklopu sredstev, pridobljenih s posojili mednarodnih finančnih institucij, je v letu 2008 predvideno črpanje posojil mednarodnih finančnih ustanov (EIB VII in EIB VIII ter AVV) v skupni višini 175,85 milijona evrov. Obveznice oziroma posojila bodo, odvisno od razmer na finančnih trgih, v predvideni višini 400,10 milijona evrov. Sredstva iz koncesijskih dajatev bodo v letu 2008 znašala 124,63 milijona evrov, povračilo davka na dodano vrednost (DDV) pa 84,64 milijona evrov. Predvideni viri za realizacijo letnega načrta razvoja in obnavljanja avtocest za leto 2008 so tako skupaj 935,06 milijona evrov, kje bodo dobili preostali denar, približno pol milijarde evrov, pa v vladnem poročilu niso navedli.

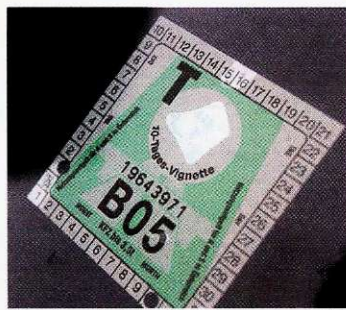
Vinjete Hkrati s programom graditve avtocest in drugih cestnih odsekov je vlada sprejela tudi sklep, da bo za cestninjenje na slovenskih cestah za osebnne avtomobile uvedla vinjete, tovorna vozila pa bodo do uvedbe satelitskega sistema cestninjenje plačevala po obstoječem sistemu. To je po seji vlade pretekli četrtek izjavil minister za promet Radovan Žerjav in dodal,

Minister Radovan Žerjav: »Prihodnje leto bomo imeli tovornjake na satelitih, osebna vozila pa na vinjetah. Po navedenem programu bo za tovorna vozila nad 3,5 tone satelitsko cestninjenje uvedeno do avgusta 2009, za vsa druga vozila pa do konca leta 2010.«

Finančna vzdržnost Družbe za avtoceste RS naj bi bila na prvem mestu.

Kmalu naj bi dobili vinjete po avstrijskem zgledu. Bodo take tudi cene?

da bodo podrobnosti o uvedbi vinjet znane čez dva tedna. Žerjav meni, da je uvedba vinjet (približno po zgledu Avstrije) za osebna vozila in ohranitev obstoječega sistema cestninjenja za tovornjake najbolj smotrna in smiselna rešitev, ki zagotavlja tudi finančno vzdržnost Družbe za avtoceste v RS (DARS). Ključno vprašanje pri iskanju rešitve naj bi bilo tudi varstvo okolja in vzpostavitev sistema, ki ne bo posebej zanimiv za tranzit.

Kaj pa cena? Spomnimo, da je ministrstvo za promet za obdobje do uvedbe cestninjenja v prostem prometnem toku s satelitsko tehnologijo preučevalo tudi druge oblike cestninjenja, med

drugim vinjete. »Kakršen koli korak pa bomo naredili šele takrat, ko bomo prepričani, da ta ne bo ogrozil poplačila kreditov, najetih za izgradnjo avtocest,« je pred nekaj tedni dejal minister Radovan Žerjav. Že takrat se je v javnosti pojavila možnost vinjet, kar so državljanji na splošno dobro sprejeli. Vinjete pozdravljajo predvsem zaradi večje pretočnosti prometa, saj zdajšnje cestninske postaje povzročajo zastoje, ki se v času povečanega prometa še povečajo. Še vedno pa je neznanka cena vinjet. Ta čas se v javnosti pojavljajo različni podatki, razburjajo pa predvsem tiste, ki se veliko vozijo po avtocestah (predvsem na kratkih razdaljah). Minister Žerjav o cenah doslej ni govoril. **D**

V letu 2008 bodo za promet odprti naslednji cestni odseki:

- na pomurskem kraku: avtocestni odseki Lenart–Spodnja Senarska v dolžini 5 km, Spodnja Senarska–Cogetinci v dolžini 9,5 km, Cogetinci–Vučja vas v dolžini 11,6 km, Beltinci–Lendava v dolžini 17,4 km in Lendava–Pince v dolžini 16,7 km;
- na štajerskem kraku: avtocestni odsek Pesnica–Slivnica: del pododseka Pesnica–Zrkovska cesta v dolžini 1 km;
- na gorenjskem kraku: avtocestna odseka Vrba–Peračica v dolžini 10 km in Šentvid–Koseze v dolžini 3,7 km;
- na primorskem kraku: avtocestni odsek Klanec–Ankaran: navezava na Luko Koper – 1. faza v dolžini 3,1 km;
- na dolenskem kraku: avtocestni odsek Lešnica–Kronovo v dolžini 5,5 km;
- na vipavskem kraku: odsek hitre ceste Razdrto–Vipava: pododsek hitre ceste čez Rebernice v dolžini 11 km;
- na podravskem kraku: avtocestni odsek Draženci–Gruškovje: pododsek MMP Gruškovje–državna meja v dolžini 0,6 km.

Skupaj bo za promet odprtih 80 kilometrov štiripasovnih avtocest, 11 kilometrov hitrih cest in 3,1 kilometra navezovalne ceste.

- V začetku pomladi bo za promet odprt tudi 7,8 km dolg odsek Maribor–Lenart, ki je bil v skladu z načrtom za leto 2007 dograjen v letu 2007.

Razprava o pokrajinah se nadaljuje

Razprava o uvedbi 14 pokrajin še vedno poteka. Poslanci SDS so se pretekli teden mudili v južnem delu Primorske, kar je bil peti obisk omenjene poslanske skupine po slovenskih regijah. Jože Tanko, vodja poslanske skupine, je dejal, da bo vlada predlagala nov pokrajinski zemljevid, ki bo temeljil na konceptu 14 območij, v usklajevanju pa bodo oblikovali rešitev, ki bo dobila dvetretjinsko podporo. Mirovala ni niti Civilna iniciativa Za Primorsko, ki je v podporo ohranitvi imena Primorska pri poimenovanju prihodnjih pokrajin zbrala več kot 22.000 podpisov. Odslej si bo prizadevala za oblikovanje enotne pokrajine v zahodnem delu Slovenije. To nameravajo uresničiti s pomočjo kulturnih zborovanj, če bo treba, pa bodo zahtevali zakonodajni referendum. V parlamentu so obravnavali zakon o financiranju pokrajin; opozicijski poslanci so sejo obstruirali, ker so poslanci vladne koalicije njihova dopolnila zavrnila, za-

Nekateri že zbirajo podpise za pokrajine.

kon, ki ga je pripravila vlada, pa v celoti sprejeli. Ta gre sedaj v tretjo in končno obravnavo. Ob vsem tem se v posameznih krajih pripravljajo na zbiranje podpisov pod peticijo z naslovom Za hitrejši in pravičnejši razvoj, za pokrajine, ki jo je pripravila civilna iniciativa za pokrajine in jo posredovala vladi, župani pa so jo dobili na nedavnem pokrajinskem posvetu s premierjem Janezom Janšo. Da bodo zbirali podpise v podporo pokrajinski zakonodaji, so sporočili tudi iz Raven. Kot je dejal župan Tomaž Rožen, se je za akcijo soglasno odločila koordinacija vseh političnih strank v občinskem svetu, zato bodo občanom podpisovanje omogočili v mestni hiši, mladinskem centru in na stojnicah. V. K.

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črna na belom u barvah

Pokrajinski park in projekti

Maruša Mihelčič, foto: Notranjski regijski park, Gregor Pohleven

Cerkniško jezero je eno najbolj ohranjenih naravnih območij v Sloveniji. Zaradi zelo občutljive in dragocene flore in favne ga je treba primerno zavarovati ter omogočiti njegov nadaljnji gospodarski in turistični razvoj.

Toda kaže, da je turizem v cerkniški občini obstal na mrtvi točki. Kljub prvovrstnim naravnim in kulturnim danostim je turistični potencial neizkoriščen. Gostinskih in spalnih zmogljivosti je premalo, pomanjkljivo se zdi tudi oglaševanje in sodelovanje med ponudniki različnih storitev. Za večjo prepoznavnost Notranjske bi morali povezati turistične, naravne in kulturno-zgodovinske dejavnosti.

A21 TURIN Rezultat povezovanja je tako imenovani projekt A21 TURIN (Uresničevanje načel Agende 21 na porečju Ljubljane preko razvoja skupnih turističnih storitev in infrastrukture), v katerem kot partnerji sodelujejo Nacionalni inštitut za biologijo, Občina Cerknica, Društvo Lovrenc, Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Jezerski hram in Udruga za zdravi život i zdravu prirodu Trebuhovica Čabar. Občina je A21 Turin pripravila kot zrcalni projekt na razpis Interreg III A Slovenija-Madžarska-Hrvaška. Rok za izvedbo načrtov je trajal dve leti, končal pa se je prejšnji mesec. Glavni cilji povezovanja vključujejo razvoj skupnih turističnih in kulturno-rekreacijskih produktov in infrastrukture.

Učinek Sad dobrega sodelovanja med lokalno skupnostjo, občino in drugimi organizacijami je tudi projekt Vstopna točka, ki predvideva postopno ureditev Cerkniškega jezera. Parkirišče je bilo končano že konec lanskega leta, letošnji načrti pa predvidevajo postavitev manjšega objekta, v katerem bi bilo mogoče dobiti turistične informacije in

kupiti prigrizek s pijačo. Projekt ureditve parkirišča je občino stal 160 tisoč evrov, večino sredstev pa so pridobili iz prej omenjenega programa Interreg III A.

Pivo in čevapčiči V prihodnosti naj bi razširili in obogatili ponudbo sprehajalnih in kolesarskih poti. Pojavila se je tudi pobuda za ureditev prostorov za piknike ob jezeru in njegovi okolici, vendar sproža to številne pomisleke, saj bi bilo treba pridobiti za to ustrezna gradbena dovoljenja, zagotoviti odvoz komunalnih odpadkov in čiščenje, zgraditi parkirišča in zaposliti redarje, ki bi nadzirali ravnanje ljudi. Prostori za piknike lahko predstavljajo velik poseg v naravo, saj navzočnost ljudi moti številne živalske vrste, ki živijo na tem območju, poveča pa se tudi možnost uničevanja bogatega rastlinskega sveta.

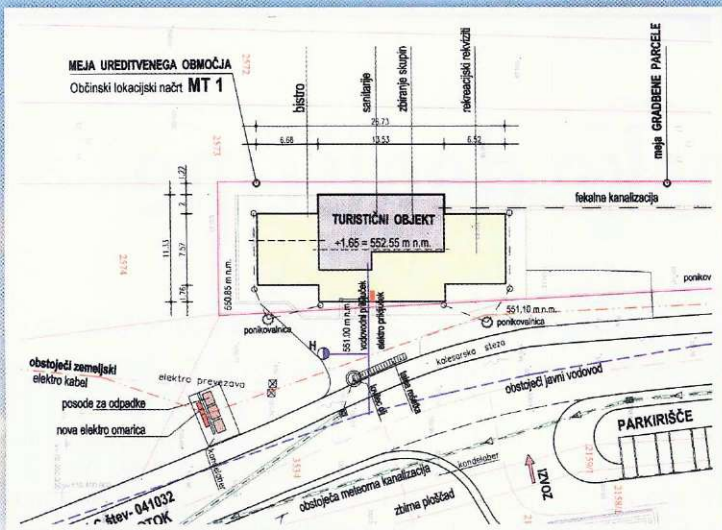
Z roko v roki Ureditveni načrt ob vstopu na Cerkniško jezero predvideva tudi postavitev manjšega turističnega objekta v lasti zasebnega investitorja, ki je že vrsto let vodilni v turistični ponudbi na Cerkniškem. Družina Kebe, ki vodi Jezerski hram, se ukvarja z gostinsko ponudbo, Vekoslav Kebe pa vodi tudi Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Jezerski hram. Vekoslav Kebe je tako že pred leti izdelal živo maketo Cerkniškega jezera in zanj prejel pomembna priznanja. Med drugim jo je francoska organizacija AlpLakes lani prepoznala kot objekt, ki dobro predstavlja naravne pojave in spodbuja k varovanju narave. Maketo dopolnjujeta multivizija in etnološka zbirka, ki obsega pripomočke

za stari način ribolova, pribor za rezanje in spravilo ledu, čoln drevak in več vrst starih lesenih drsalk. Zavod uspešno sodeluje tudi s stroko, saj je povezan z Inštitutom za preučevanje Krasa iz Postojne ter s Prirodoslovnim in z Etnografskim muzejem iz Ljubljane. Več različnih

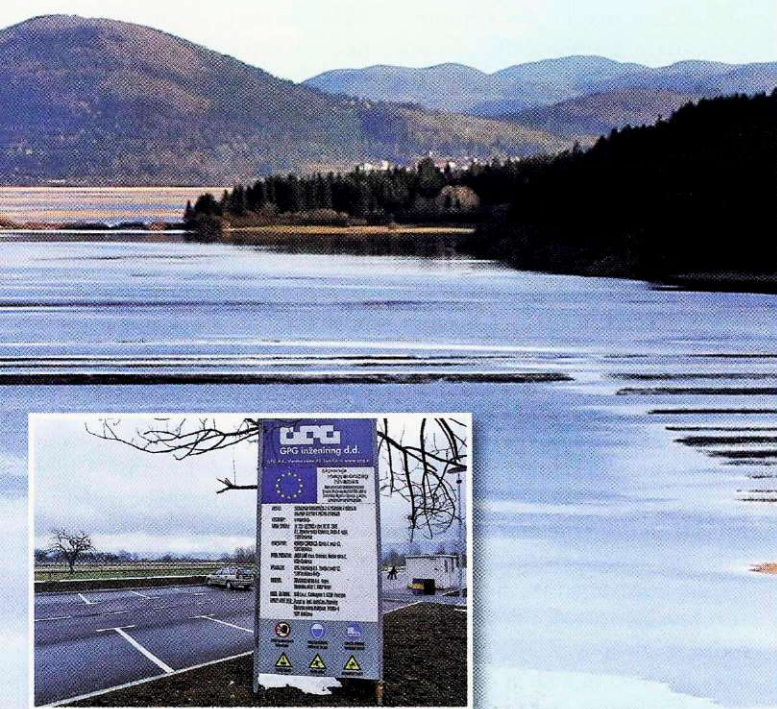
turističnih ponudnikov iz teh krajev je povezanih v Združenje turističnih ponudnikov ob Cerkniškem jezeru, saj se zavedajo, da je za dobro promocijo sodelovanje zelo pomembno. Da je povezovanje uspešno, govorijo tudi številke, saj jih letno obišče kar 40 tisoč ljudi.

Turistični objekt se gradi.

Načrt vstopne točke na Cerknško jezero

Parkirišče je bilo končano že lani.

Spremembe

Jezerski hram bo svojo gostinsko in muzejsko ponudbo nadaljeval in razširil v novem objektu pri vstopu na Cerknško jezero, ki ga ta čas še gradijo. Vekoslav Kebe pravi, da prejšnja občinska oblast in nekdanji župan Valentin Schein (LDS) nista imela posluha in

interesa za njegovo dejavnost. Odkar se je v občini Cerknica zamenjalo vodstvo in je župan postal Miroslav Levar, se je stanje precej spremenilo. Kot je dejal Kebe, se je zatiranje končalo, Jezerski hram je postal celo partner občine v že omenjenem mednarodnem projektu. Dovo-

ljenje za graditev gostinskega objekta so pridobivali pet let. Treba je bilo zbrati ogromno soglasij – od spomeniškega varstva pa do varuhov narave –, saj gre za zelo občutljivo lokacijo. O objektu so razpravljali tudi na več občinskih sejah. Valentin Schein in še nekateri drugi posamezniki naj bi bili poskušali graditev preprečiti tudi na račun stoletnih voda. Občinski svet je načrte potrdil, vendar le ob upoštevanju nekaterih zahtev. Ena izmed njih je, da morajo vitalni deli objekta (kurilnica, stranišča, garderobe, točilni pult ...) stati na višjem delu, da bodo varni pred visoko jezersko vodo.

Vekoslav Kebe za vse ovire, ki jih je imel v preteklosti, krivi lokalno skupnost. Za svojo multivizijsko sobo ni dobil sredstev samo zato, ker koncept razvoja ni bil skladen s konceptom, ki ga je takrat zahtevala občina. To naj bi mu bil pred leti potrdil tudi Stane Bizjak iz sektorja za razvoj turizma na ministrstvu za gospodarstvo. Nadvse kritičen je tudi do ustanavljanja Snežniškega in Notranjskega regijskega parka, ki po njegovem mnenju samo črpa sredstva iz občinskih in državnih proračunov, pravega rezultata pa ne dajeta.

Monopol

Vekoslav Kebe nam je pokazal Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Notranjski regijski park, ki je bil objavljen v Uradnem listu 22. avgusta 2002. »Izmed stotih dejavnosti, ki so zapisane v odloku, se neposredno na varstvo naravne in kulturne dediščine nanašata le dve,« je ogorčen Kebe in sklepa, da je Schein ustanovil park pred koncem svojega mandata, da bi si na ta način zagotovil sredstva. Kot trdi Kebe, je dokaz njegovega protislovnega delovanja tudi cesta čez jezero, ki jo je v svojem županskem mandatu dvignil in razširil, sedaj pa hoče kot direktor Notranjskega regijskega parka omejiti promet ali cesto celo zapreti za obiskovalce. Notranjski regijski park je odkupoval tudi zemljišča na Cerknškem jezeru, vendar Ve-

koslav Kebe poziva ljudi, naj zemljišč nikar ne prodajajo, saj je razdrobljeno lastništvo eden od pogojev, da se jezero ohrani tako, kot je bilo nekdaj. Notranjskemu regijskemu parku očita, da si hoče ustvariti monopol nad jezersko zemljo, ki ima v očeh Cerknčanov prav posebno vrednost. To dokazuje tudi odlok o predkupni pravici Notranjskega regijskega parka. Kebe je še enkrat poudaril, da je park le ovira, prednosti pa naj bi bile enostranske.

Vsak po svoje

Za mnenje smo vprašali tudi nekdanjega cerknškega župana Valentina Scheina. Dejal nam je, da je občina že v njegovem mandatu izdelala prve idejne zasnove za vstopno točko. Leta 1997 so kupili zasebno zemljišče ob cesti, ki naj bi bilo namenjeno parkirišču. Predlog je bil sprejet, s parkiriščem pa naj bi zmanjšali promet okrog jezera. Leta 2002 je bilo vse skupaj vneseno v prostorske načrte, vendar ti za časa njegovega mandata niso bili potrjeni. Kasneje so se obstoječi načrti dopolnjevali, investitor je pridobil celo dovoljenje za gostinski objekt. Valentin Schein se čudi, da so pristojni dovolili graditev takega objekta, saj so sprva ovirali postavitve informacijske točke, ki bi imela bistveno manjše razsežnosti kot objekt zasebnika, ki je sicer pridobil vsa potrebna soglasja. S tem ko je bila dovoljena graditev tovrstnega objekta, so tudi pobudniki informacijske točke prišli na svoj račun. Vekoslav Kebe tu so bile postavljene zahteve, v okviru katerih bo lahko dokončal gradnjo. Notranjski regijski park se neposredno s turizmom ne ukvarja, vendar se nameravajo priključiti projektu Natura 2000, prek katerega bodo posodobili učne poti v Rakovem Škocjanu, postavili že prej omenjeno informacijsko središče, pridobili sredstva za muzej kraških pojavov in jamarstva ter uredili sadovnjak s starimi drevesnimi sortami. Sredstva bodo poskušali pridobiti iz razvojnih skladov Evropske unije. **D**

Pribežališče slovenske dediščine

Lucija Horvat, foto: SWUA

Bonnie Pohar Prokup je najmlajša predsednica Slovenske ženske zveze Amerike (Slovenian Women's Union of America – SWUA) ki povezuje ameriške Slovenke oziroma Američanke slovenskega rodu in ima okoli 4.300 članic.

Koliko je stara SWUA? Kakšni so bili njeni začetki?

Kot vsi priseljenci so Slovenke prišle v Združene države, ker so pričakovale boljše življenje zase in za svoje družine. Kot priseljenke so bile pogosto diskriminirane, ker so govorile tuj jezik, in pogosto so jim ponudili le najnižje plačana dela. Začutile so potrebo po prijateljstvu in delu v zanesljivem okolju. Če se človek znajde v tuji državi sam, je pot do uspeha navadno osamljen in dolg boj. Logična rešitev je bilo seveda združevanje z ljudmi, ki so imeli podoben etnični izvor, dediščino in ideje, kako uspeti v ZDA, in

željo, da pri tem ne bi pozabili na svojo staro domovino.

Kako so se Slovenke povezale v SWUA?

Slovenke so živele v mnogih državah ZDA brez medsebojnih stikov in vezi, povezovala sta jih le jezik in vera. 24. oktobra 1926 je Marie Prisland of Sheboygan iz Wisconsin v čikaškem slovenskem dnevniku Amerikanski Slovenec objavila poziv Slovenkam, živčim v ZDA, naj se združijo in ustanovijo društvo, ki bi bilo forum, odprt za vse ženske slovenskega rodu. Tu bi lahko izražale svoja mnenja in si hkrati

izmenjevale izkušnje z ženskami drugih nacionalnosti. Odziv je bil ogromen. Pisma, v katerih so Slovenke podprle ustanovitev zveze za slovenske ženske, so prihajala iz Kolorada, Oregon, Kalifornije, Minnesote, Wisconsin, Illinois, Ohia, Indiane, Michigana in Pensilvanije. Prevladalo je prepričanje, da bo ameriška ženska zveza veliko pripomogla k razvoju skupnosti in njenih posameznih članic. Čeprav so nekateri moški temu nasprotovali, češ da ženska organizacija ni potrebna, ker je mesto ženske doma, je bila Slovenska ženska zveza Amerike ustanovljena 19. decembra 1926 v Chicagu. Takoj ob ustanovitvi je imela dve podružnici. Prvo v Sheboyganu v Wisconsinu in drugo v Chicagu v Illinoisu. Ob ustanovitvi je organizacija štela 72 članic.

Kakšni so bili cilji takratne nacionalne ženske zveze?

Cilji nove organizacije so bili združevanje žensk slovenskega rodu, ki živijo v ZDA, podpora izobraževanju in kulturi med njenimi članicami, gojiti idealističnega ameriško-slovenskega duha članic, jim pomagati pri pridobitvi državljanstva in jim svetovati glede pravic in dolžnosti, ki jih prinaša ameriško državljanstvo. Organizacija je pripravila tudi primerne pogrebe za preminule članice.

Kako deluje SWUA? Koliko članic ima zdaj in v katerih državah ZDA?

Danes je naša vizija precej drugačna, kakor je bila vizija prvih priseljenc. Pripadamo tretji, četrti ali celo peti generaciji. Če je bil naš cilj pomagati slovenski priseljenki v novi domovini, danes odhajamo nazaj v svojo prvotno domovino po odgovore ter spodbujamo može in otroke, naj se nam pri-

družijo. Gojimo slovensko kulturo, tradicijo, jedi, jezik in glasbo. Imamo okoli 4.300 članov, zvezi so se pridružili tudi moški, v skoraj vseh državah ZDA. Največ naših članov, ki so vseh starosti, je v Illinoisu in Ohio.

Kako potekajo srečanja in kako ste povezani s Slovenijo?

Naše podružnice imajo srečanja za svoje člane vsaj petkrat na leto. Poleg tega imamo vsako leto regionalno srečanje, vsake štiri leta pa srečanje SWUA na nacionalni ravni. Prav junija 2007 je bilo zelo uspešno 25. nacionalno srečanje SWUA, na katerem smo praznovali 80-letnico. Prišli so tudi gostje iz Slovenije. Pri nas izhaja zbirka dvojezičnih angleško-slovenskih knjig za otroke, ki so jih napisali Jana Bauer, Desa Muck, Evald Flisar, Tatjana Kokalj, Andrej Rozman Roza, jeseni pa izideta še dve knjigi. Skupina avtorjev se je predstavila otrokom in odraslim ter potovala v štiri druga mesta, kjer živi ameriško-slovenska populacija. Skupina Svetovnega slovenskega kongresa je sodelovala z ameriško v Camp Heritige za otroke, ki so se učili jezika, iger in risanja, rokodelskih spretnosti in so se predstavili na našem praznovanju. Posebej za praznovanje smo priskrbeli slovensko vino in kristalne kozarce iz Rogaške Slatine. Vsako drugo leto SWUA organizira potovanje v Slovenijo. Sama prihajam v Slovenijo vsako leto, lani pa se je moja najmlajša hčerka udeležila tabora za otroke slovenskega rodu v Kopru. Oktobra 2008 nameravam spet priti skupaj s še nekaterimi člani uredništva našega glasila Zarja in z urednico Debbie Pohar, ki bodo pripravljali članke za rubriko kuhinja pa tudi za druge rubrike. Veliko naših članic namreč nadaljuje tradicijo pripravljanja slo-

venskih jedi. Najbolj priljubljena je seveda potica, sledijo ji jabolčni zavitek, flancati in krofi. Lahko bi rekla, da je prav hrana naša najmočnejša vez s Slovenijo.

Kako dolgo ste članica in kako lahko opišete razpoloženje v SWUA skozi čas?

Sama sem članica od leta 1993. Spomnim se stare mame, ki je bila članica in je poskušala brati glasilo Zarja, ki je bilo takrat večinoma pisano v slovenščini. Toda vse do leta 1993 se nisem približala zvezi. Nekaj let po včlanitvi so me prosili, naj bom predsednica ilinojske regije, in preden sem se zavedela, sem se znašla v nacionalnem odboru. Lani so me izvolili za generalno predsednico. Organizacija se premika v pravo smer, sem najmlajša predsednica v vsej njeni zgodovini in zdaj imamo tudi najmlajši nacionalni odbor. Naši cilji se spreminjajo, naša podoba se izboljšuje in trdo delamo, da bi postali številka ena v slovensko-ameriški družbi.

Kako je biti ženska in Slovenka v Ameriki?

Sem Američanka, rojena in odrasla v ZDA in popolnoma integrirana v ameriško družbo, vendar sem močno povezana s svojimi koreninami. Želim, da bi se še naprej spoznavala s svojo slovensko etnično dediščino. Nekaj naših članic je rojenih Slovenk, nekatere so se poročile z Američani, druge študirajo, vse pa z veseljem pripovedujejo o Sloveniji in so še posebej navdušene, ker se potomci Slovencev v Ameriki tako zanimajo za Slovenijo in ohranjanje svoje kulturne dediščine.

SWUA podeljuje štipendije že več kot 60 let. Lahko poveste kaj

več o sistemu štipendiranja in kdo lahko dobi štipendijo?

Štipendije zelo pomagajo našim članom, predvsem tistim, ki bi radi študirali na collegeu, in tistim, ki bi radi nadaljevali izobraževanje. Potencialni štipendisti prosijo za štipendijo enkrat na leto, odločitev o tem, kdo jo bo dobil, pa sprejme odbor za štipendije na podlagi akademskega potenciala, značaja in vključenosti v slovensko-ameriško skupnost.

Na vaši spletni strani sem brala, da skrbite za rodoslovje. Koliko ljudi se obrne k vam s prošnjo za pomoč pri iskanju svojih prednikov?

Pred kratkim smo ravno začeli s čudovitim programom, pri katerem iščemo vse, ki so bili kadar koli člani naše zveze. Imamo več kot 16.000 zapisov, kar so sanje za rodoslovca. Tisti, ki jih to zanima, lahko najdejo mrliški list, morda dekliški priimek svoje matere, poklic očeta, kraj, kjer so živeli, podatke o prvih priseljenicah, iz katerega mesta so prišli itd. Ta čas so zapisani vsi, ki so umrli do leta 1945. V glasilu Zarja imamo dve redni rodoslovni rubriki, ena je posvečena zgodbam, kako so se ameriške in slovenske družine prvič srečale, druga pa je posvečena zgodam naših članic in njihovim življenjskim potem v Ameriki. Da bi poiskali svoje korenine, člani SWUA odhajajo tudi v Slovenijo.

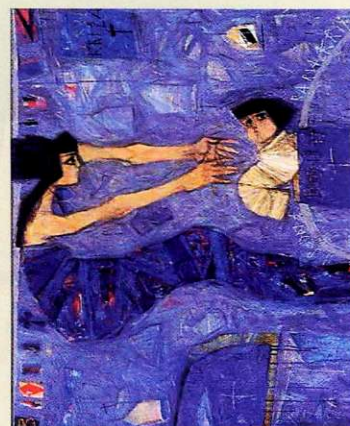
Kako SWUA ohranja in promovira slovensko dediščino? Ali organizirate tečaje slovenščine?

Vsaka podružnica organizira srečanja in dogodke, ideje pa si podružnice izmenjavajo prek glasila Zarja. Nekatere podružnice v zadnjih letih prirejajo kulturni dan, branje poezije Franceta Pre-

Tedenski utrip

NISO BILI KOLABORANTI Zgodovinarica in sociologinja Rozina Švent, avtorica knjige Slovenski begunci v Avstriji med letoma 1945 in 1950, ki so jo pred kratkim predstavili tudi v Celovcu, odločno zavrača tezo, da so bili slovenski begunci, ki so leta 1945 pribežali na Koroško, okupatorjevi kolaboranti. Njihove zasluge za razvoj slovenske kulture na Koroškem so nesporne, poudarja zgodovinarica. Tudi France Cigan, ki mu je bila posvečena nedavna zborniška revija Krščanske kulturne zveze Koroška poje, je bil med slovenskimi begunci, ki so jih zavezniške sile namestile v enem od štirih taborišč na Koroškem. Konec štiridesetih let pa so se, ker se niso mogli več vrniti v domovino, večinoma izselili v Argentino.

SRČNA KRALJICA V razstavnih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici so prvega marca odprli razstavo del slovenskega akademskega slikarja in ilustratorja Rudija Skočirja, poroča Novi glas. Po glasbenem uvodu klarinetista Sandija Vrabca in pozdravu predsednice kulturnega hrama Franke Žgavec je o umetniku in njegovih delih govoril Jurij Paljk in dejal, da umetnik pripoveduje vedno iste zgodbe, da je obseden z žensko, sopotnico, rojenico in sojenico, usodno žensko, arhetipom dobrega in lepega, ženo, ljubico in materjo, muzo, kraljico srca in umetnosti, mi mu je vir in navdih. Rudi Skočir se je rodil leta 1951. Študiral je pri mojstrih, ki so utrdili slovensko sodobno umetnost in ji odprli pot v svet.

Obsedenost z žensko

šerna v angleščini in slovenščini. Nekateri praznujejo sv. Miklavža s programom in obdarovanjem, drugi prirejajo delavnice barvanja velikonočnih jajc ali pa peke slovenskih slaščic. Glavna pisarna zveze ne organizira tečajev slovenščine, nekatere podružnice pa imajo nekaj navdušenih »rojenih« Slovencev, ki jih poučevanje slovenščine zanima. Razumeti morate, da je formalno učenje slovenščine za večino odraslih Američanov zelo težko, večina je zadovoljna, če se nauči nekaj besed in fraz, še posebej s področja kulinarike, kar prinaša veliko toplih spominov na slovenske sorodnike ali potovanja v Slovenijo.

Lahko poveste malo več o glasilu Zarja, ki ste ga že večkrat omenili?

Zarja, The Down bo leta 2009 praznovala 80-letnico izhajanja.

Ob tej priložnosti bomo oktobra obiskali Slovenijo in pripravili srečanje, na katerem bodo naši pisci kulinarčne rubrike kuhali s slovenskimi kuharji v Sloveniji. To glasilo je sila, ki drži našo organizacijo skupaj ter nas obvešča o dogajanju in vsem, kar zadeva slovensko-ameriško dediščino. Pred kratkim je glasilo dobilo tudi novo podobo; oblikovala ga je nova uredniška ekipa, ki jo vodi nova urednica Debbie Pohar skupaj z dolgoletno urednico Corinne Leskovar kot svetovalko in z mano kot voditeljico oblikovanja. Uvedli smo nove rubrike, kot so moški in SWUA svet, raziskujemo za otroke, izbrana pot (zgodbe o članih in njihovem življenju), genealogija po Juriju (rodoslovni nasveti), povezana družina, zabava po slovensko z Jenko (recepti, kratke zgodbe), teme o dediščini in natečaji, kot je vrtni. **D**

Camp Heritige za otroke, ki so se učili jezika, iger, risanja in rokodelskih spretnosti.

José Luis Rodríguez Zapatero si je zagotovil nov mandat.

Vnovična osvojitev Španije

Ana M, foto: Reuters, arhiv Demokracije

Španski volivci so na nedeljskih parlamentarnih volitvah mandat prepričljivo zaupali socialistom pod vodstvom dosedanjega premierja Zapatera. Volitve je zaznamovala visoka udeležba, kakršna je na stari celini prava redkost.

Jubilejne, desete demokratske volitve v španski parlament po padcu Francove diktature so potekale dokaj pričakovano in so dokazale pravilnost javnomnenjskih raziskav, ki so večinoma napovedovale zmago socialistične PSOE (Partido socialista obrero español). Aktualni prvi mož španske politike José Luis Rodríguez Zapatero bo tako kmalu začel sestavljati novo vlado, pri tem pa bo za pridobitev večine v parlamentu primoran skleniti koalicijsko z manjšimi strankami.

Iberska razdvojenost Španske parlamentarne volitve so preobrat prinesle samo za tiste, ki so po lanskim lokalnim volitvah pričakovali zmago opozi-

cijske Ljudske stranke (Partido popular), ki je za las premagala PSOE in s tem napovedala razburljiv in izenačen boj za stolčke v parlamentu. A PP pod vodstvom prvaka Mariana Rajoja lanskega uspeha ni bila zmožna ponoviti na državni ravni. Kljub temu pa nam nedeljski izidi nedvoumno govorijo o veliki blokovski delitvi, ki ta čas vlada v tej državi. Kljub zmagi je PSOE osvojila le 169 od 350 poslanskih mandatorov, medtem ko jih je PP pripadlo 153. Preostale sedeže so si razdelile manjše (večinoma levo usmerjene) stranke, h katerim se bo pri sestavljanju vlade moral zateči Zapatero. PP je tako pridobila več poslanskih sedežev kot pred štirimi leti in bo tudi v prihodnjih štirih letih

predstavljala močno nasprotnico vladajoči PSOE.

Druga priložnost za socialiste

Zapatero je z vnovično osvojitvijo večine v španskem parla-

Vodja opozicije Mariano Rajoy

mentu dobil možnost, da konča delo, ki ga je začel v iztekajočem se prvem mandatu. Pri tem si je glede na izid volitev pridobil precej zaveznikov, a hkrati tudi sovražnike. Še največ nasprotovanja politiki socialistov je v dneh predvolilne kampanje pokazala Cerkev, ki močno obsoja nekatere sporne poteze aktualne vlade; tako je npr. pravico do poroke istospolnih partnerjev označila za »največjo katastrofo v zadnjih 200 letih«. S to potezo se je Španija, ki je dolgo veljala za eno najbolj konservativnih evropskih držav, zagotovo vpisala v zgodovino. A največji uspehi Zapaterove vlade so predvsem v gospodarstvu, ki je v zadnjih letih doživelo uspešen preporod in začelo zmagovati

Zapaterov uspeh se bolj kot v izidih kaže v izredno visoki udeležbi na nedeljskih parlamentarnih volitvah.

Španci so množično oddajali svoje glasove.

Slavje podpornikov socialistov je bilo nepopisno.

pohod ter si s tem močno utrdilo položaj na vrhu Evrope.

Črno piko v zapuščini socialistov predstavljajo tudi pogajanja z baskovsko separatistično organizacijo ETA. Slednja je sicer že dalj časa močno oslABLJENA in večina njenih pripadnikov se je že zdavnaj odpovedala nasilju, kljub temu pa peščica še vedno skrbi za novice na straneh črne kronike. V času vladanja nekdanjega premierja Aznarja so mirovna pogajanja večkrat zašla v mrtvi kot, zato so bili vsi upi usmerjeni v Zapatera, ki je na

veliko napovedoval svojo uspešnost pri mirovnih pogajanjih. Kljub temu pa štiri leta kasneje ETA še vedno ne miruje in dela sive lase marsikateremu Špancu – nazadnje je za to z novim terorističnim napadom poskrbela le nekaj dni pred volitvami.

Vsi na volitve! Največje preseñenje nedeljskih volitev pa je bila izjemno visoka volilna udeležba, kakršna je v zahodnoevropskih državah prava redkost. Na volišča je odšlo več kot petin-sedemdeset odstotkov volivcev,

kar je nekaj odstotkov manj kot pred štirimi leti. Naj spomnimo, da so takratne volitve minile v znamenju terorističnih napadov v Madridu, v katerih je bilo ubitih 191 ljudi. Tri dni kasneje so Španci množično glasovali proti ljudski stranki, saj so v njej mnogi videli odgovornega za teroristične napade; takratna vlada pod vodstvom PP je bila namreč ena glavnih zaveznic v ameriški vojni proti terorizmu v Iraku in Afganistanu. A če je visoko udeležbo pred štirimi leti lahko utemeljiti, se marsikdo sprašuje,

kje se skrivajo razlogi za letošnje visoko udeležbo. K temu je zagotovo pripomogel tudi teroristični napad prejšnji petek, v katerem je bil ubit eden vidnejših pripadnikov stranke PSOE. Odgovornosti za napad za zdaj ni prevzel še nihče, a le malokdo dvomi o odgovornosti ETA.

V soboto je v javnost prišel izredno čustven posnetek hčere ubitega politika, v katerem Špance poziva, naj »se odpravijo na volitve in na demokratičen način premagajo terorizem«. Posnetek je očitno najbolj koristil socialistom, ki jim je terorizem tako tudi letos pomagal izboljšati volilni izkupiček, le da tokrat ni šlo za Al Kaidine, temveč za baskovske teroriste. A če poznamo politično situacijo v Španiji, je jasno, da visoka volilna udeležba skoraj po pravilu zagotavlja zmago socialistom; večina volivcev in simpatizerjev se namreč ne udeležuje volitev v tolikšni meri kot volivci leve.

Francozi kaznovali Sarkozyja

Če so parlamentarne volitve v Španiji prinesle nov mandat aktualni oblasti, pa je bilo v sosednji Franciji drugače. Francozi so namreč v nedeljskem prvem krogu lokalnih volitev večinoma obkroževali socialistično stranko, posebej slab izkupiček pa so volitve prinesle vladajoči Uniji za ljudsko gibanje (UMP) pod vodstvom predsednika Nicholasa Sarkozyja. Opozicijski socialisti naj bi po dosedanjih izidih dobili 47,5 odstotka glasov, UMP pa le 40 odstotkov. Socialisti imajo tako izredno dober izhodiščni položaj za drugi

Francoski predsednik Sarkozy

so socialisti začeli z javnim pranjem umazanega perila in medsebojnim obtoževanjem, s čimer so (neuspešno) želeli najti krivca za poraz.

A obdobje njihove nemoči se očitno končuje, razlogi za to pa so predvsem v aktualnem vladarju na Elizejskih poljanah. Sarkozy je v zadnjih mesecih in tednih poskrbel za drastičen padec svoje priljubljenosti, a ne zaradi političnih, temveč predvsem zaradi zasebnih potez. Njegova javna zveza in nato poroka z nekdanjo manekenko Carlo Bruni mu je namesto priljubljenosti prinesla le zgra-

žanje francoske javnosti, stanje pa je še poslabšal majhen napredek pri obljubljenih reformah. Pika na i je bil predvolilni škandal, ki ga je zanetil Sarkozyjev komaj 21-letni sin; slednji je sprva pomagal očetu v tiskovnemu predstavniku pri kandidaturi za župana v elitnem pariškem predmestju Haut-de-Seine, nato pa se je odločil za oblikovanje lastne liste in osvojil župansko mesto. Vsi omenjeni dejavniki so mnoge Francoze na minulih volitvah spodbudili, da so glasovali za socialiste samo zato, da so volili proti Sarkozyju. To pa v nadaljevanju zdajšnje politike francoskemu predsedniku ne prinaša lepih obetov v politični prihodnosti.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Po zgledu Kosova

Parlament v Južni Osetiji, pokrajini v Gruziji, ki si prizadeva za odcepitev, je sprejel resolucijo, v kateri so Evropsko unijo, Rusijo in Združene narode pozvali, naj priznajo neodvisnost Južne Osetije. Hkrati so tudi iz Abhazije napovedali, da bo njihov parlament sprejel podobno resolucijo. Abhazija in Južna Osetija sta se v začetku 90. letih minulega stoletja dejansko odcepili od Gruzije. Nasilen konflikt je zahteval več tisoč smrtnih žrtev, več deset tisoč Gruzijcev pa je bilo prisiljenih zapustiti domove. Z gospodarsko in diplomatsko podporo Rusije ti dve pokrajini na območju Kavkaza od takrat pravzaprav delujeta kot samostojni državi. Nobena država, niti Rusija, pa njune neodvisnosti ni priznala.

Odločni ne Na Siciliji se je 241 podjetnikov in trgovcev odločilo, da mafiji ne bodo več plačevali varščine. Manjša skupina se jih je odločila, da bodo odpri skupno trgovino. V Italiji sicer 16.000 podjetij vsak mesec plačuje od 500 do 10.000 evrov dajatev mafijcem, od teh jih je kar 50.000 sicilijanskih. Žarek upanja, da se bo to počasi le spremenilo, pri naša 241 pogumnih podjetnikov, ki so se mafiji uprli in varščine ne

plačujejo več. Poleg tega se jih je 30 odločilo, da jih bo skupaj odprlo prvo protimafijsko veleblagovnico. V njej bodo kupci lahko izbirali med obrtniškimi izdelki, kot so tradicionalna sicilijanska pokrivala v modernih barvah, in biološkimi pridelki, pridelanimi na mafiji zaplenjenih poljih, npr. vina, testenine pa tudi pločevinke »Libera Terra«, ki jih prodajajo po vsej Italiji. Lastnik Vincenzo Cordicello, ki je sam pred leti prijavil svoje mafijske preganjalce, že načrtuje odprtje trgovin tudi drugod po Italiji.

Izgubljeni prenosniki Britanska vlada je priznala, da je v minulih letih izgubila ali pa ji je bilo ukradenih več kot tisoč prenosnih računalnikov. Podatki, ki jih je vlada predložila parlamentu, kažejo, da je samo v lanskem letu pogrešila 200 prenosnih računalnikov, kar je povprečno okoli 16 na mesec, med drugim na ministrstvu za obrambo ter urada za davke in carine. Britanski mediji že od novembra lani, ko je vlada priznala, da je izgubila zaupne podatke 25 milijonov Britancev, ki so prejeli mali otroške dodatke, poročajo o izgubljanju vladnih računalnikov.

Britansko obrambno ministrstvo je januarja sprožilo strahove pred morebitno krajo identitete, ko je razkrilo, da so nekemu mornariškemu častniku ukradli prenosni računalnik s podatki okoli 600.000 posameznikov, ki so se zanimali za vojaško službo, nato pa so na nekem prenosnem računalniku, kupljenem iz druge roke prek dražbe na spletnem portalu eBay, odkrili disk, označen z naslovom Notranje ministrstvo – zaupno. Zaradi tega so javnim uslužbencem prepovedali odnašanje nekodiranih prenosnikov z občutljivimi podatki z zavarovanih območij. Doslej naj bi bilo izginilo najmanj 1.052 prenosnikov. Med vladnimi službami, ki so izgubile računalniško opremo,

TUJI TISK

Daily Telegraph

Vojne robotov

Svet vstopa v mednarodno tekmo v izdelavi robotskega orožja. Profesor Noel Sharkey se boji, da bo intenzivnost raziskav v državah, kot so ZDA, Rusija, Kitajska in Izrael, pripeljala do takšnih robotov, ki bodo lahko sami spreje-

mali odločitve o ubijanju. Sharkey napoveduje, da je izdelava robotov za teroristične namene samo vprašanje časa; takšni roboti bodo zamenjali teroriste samomorilce. Svoje mnenje bo profesor Sharkey z oddelka za računalniško znanost na Univerzi v Sheffieldu predstavil na konferenci v Londonu, posvečeni etiki pri uporabi vojaških sistemov na daljinsko ali lastno upravljanje. »Ta čas intenzivno poteka konstruiranje avtonomnih robotov, ki so namenjeni za izpolnjevanje vse bolj zahtevnih nalog. Če se bodo takšni roboti znašli samo v eni državi, smo lahko prepričani, da se bodo kmalu pojavili tudi v drugih,« pravi profesor Sharkey.

La Stampa

Tečaj osvajanja

Triindvajsetletna Moskovčanka Lena je trdno odločena, da se bo poročila z bogatašem, zato je za tečaj, na katerem učijo, kako zapeljati takšnega moškega, plačala dobrih 12.000 rubljev in je pripravljena v ta namen zastaviti celo

srebrni družinski medaljon, ki ji ga je podarila babica. Vseeno ji je, kakšen bo njen prihodnji mož – debel, nelep, pijanec, star – samo da bi bil bogat. Lena je pretresljivo lepa, visoko izobražena in dela na področju informatike. Zakaj torej obiskuje takšen tečaj? Ker je konkurenca zelo velika, Moskva in Rusija sta polni lepih deklet. In če smo natančni, je v Rusiji 10 milijonov več žensk kot moških. Lena ni edina, ki se je odločila za tečaj osvajanja milijarderjev v postputinski Rusiji, za katero so značilne manj bleščeče finančne napovedi, kot so bile prej. Na internetu kot gobe rastejo spletne strani, ki ruskim pepelkam ponujajo izobrazbo za takšen podvig, kot je poroka z bogatašem.

vodi obrambno ministrstvo, pri čemer je verjetno podalo najbolj celovite številke. Od 1998 dalje so mu ukradli 503 prenosnike, med njimi 68 v letu 2007. Izgubili so tudi 23 osebnih računalnikov. Ministrstvu za pravosodje so od leta 2001 ukradli 136 prenosnikov, še osem so jih izgubili, za 26 pa so navedli, da jih pogrešajo.

V boj proti lakoti Evropska komisija je sprejela odločitev o 160 milijonov dolarjev vrednem paketu pomoči v hrani, s katerim bo pomagala 18,7 milijona ljudem v Podсахarski Afriki, Aziji, na Kavkazu, Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki. Gre za doslej največji paket pomoči urada evropske komisije za humanitarno pomoč (Echo). Namen pomoči je pomagati najbolj ranljivim skupinam prebivalstva, ki zaradi naravnih nesreč, gospodarskih in političnih kriz ter oboroženih konfliktov trpijo pomanjkanje hrane.

Gre za prvo pomoč v hrani, ki jo je letos odobrila komisija, Bruselj pa bo predvidoma še letos razdelil še dodatne pakete pomoči.

Evropska komisija je po natančni oceni oblikovala seznam 17 prioriteten lokacij, kjer je preskrba s hrano najbolj negotova. Na seznamu so med drugim Sudan, Čad, Somalija, Kenija, Etiopija, Uganda, DR Kongo, Zimbabve, Afganistan, Nepal, Šrilanka, Kolumbija in palestinska ozemlja.

Znanilke pomladi Čeprav vreme v preteklih dneh ni bilo pravič spomladansko, so v Avstriji dočakali prvo znanilko pomladi: v Zgornjo Avstrijo je priletela štorclja, o prihodu prve štorclje pa poročajo tudi iz Spodnje Avstrije. Avstrijski ornitologi in organizacija za varstvo ptic BirdLife za letos Avstriji napovedujejo dobro letino za zarod štorclj. Leti 2005 in 2006 sta bili za te ptice

slabi, saj so takrat našli samo 314 gnezd, lani pa se je njihovo število povečalo na 324 gnezd, v katerih se je izvalilo 723 mladičev. Večina ptičev se iz južnih krajev, kjer prezimijo, v Avstrijo vrne šele konec marca ali v začetku aprila. Pri štorcljah je v Avstriji najbolj priljubljena Gradiščanska, sledita pa Spodnja Avstrija in Štajerska.

Skopuh in vrtnice

Iransko sodišče je odločilo, da mora skopi soprog svoji ženi kupiti 124.000 rdečih vrtnic, potem ko je slednja na sodišču proti njemu vložila tožbo in zahtevala doto. Po desetih letih zakona se je žena namreč odločila, da bo zahtevala svojo doto v obliki 124.000 rdečih vrtnic in tako kaznovala svojega zelo skopuškega moža. V tožbi je zapisala, da je kmalu po sklenitvi zakona spoznala, da je Šahin skopuh. Če sta šla na kavo ali v restavracijo, ni želel plačati njene kave. Obtoženi je na sodišču dejal, da si lahko na dan privoščijo le pet vrtnic, in godrnjal, da so take ideje ženi v glavo vbili prijatelji z milijardami denarja. Sodišče mu je do nakupa vrtnic zaseglo stanovanje v vrednosti 600 milijonov rialov (64.000 ameriških dolarjev). Rdeča vrtnica z dolgim pecljem stane v Teheranu 20.000 rialov (približno dva dolarja). V skladu z iranskim pravom lahko ženska zahteva doto oziroma t.i. mahr, ki je darilo moža ob poroki, kadar koli v času zakonske skupnosti ali ob ločitvi. V Iranu je v navadi, da moški ponudijo zlate kovance ali posest. Iranski možje lahko pristanejo tudi v zaporu, če ženam ne podarijo dote.

Vir: STA

TUJI TISK

The Time

Nova uganka

Predsednik ZDA George Bush je izjavil, da bi resnično rad vedel, v katerih rokah se bo dejansko znašla oblast v Rusiji, potem ko je na predsedniških volitvah zmagal Dmitrij Medvedjev, ki ga je postavil Vladimir Putin. Bush bi

tudi rad vedel, kakšno zunanjo politiko bo zdaj vodila Rusija. Ameriški predsednik pa ni edini, za katerega je 42-letni Medvedjev, ki ga je iz ozadja privlekel Putin, uganka. Najverjetneje je to človek, ki ga bo Putin lahko nadzoroval in tako ostal politično vpliven. Dozdeva se celo, da bo Putin skrito vodil novega predsednika, čeprav se Bush z mnenjem, da je Medvedjev marioneta, ne strinja. Negotovost je bolj povezana s poslabšanimi odnosi med Moskvo in Washingtonom, saj sta si državi nasprotni v več vprašanih: od neodvisnosti Kosova do protiraketnega štita v srednji Evropi.

Mignews

Sovjetski park

Kijevska mestna administracija je predlagala ustanovitev parka, v katerem bi bili na ogled sovjetski spomeniki, ki jih bi umaknili iz mesta. Kot primeren kraj zanje so predlagali Park Aleksandra Puškina. Spomenike

bi razmestili po parku glede na obdobja. Poleg njih bi postavili zastekljene panoje s stiliziranimi plakati in tiskom iz sovjetskih časov, uredili pa bi tudi prodajo spominkov. Oblikovali bi torej svojevrsten turistično-zabavni park. V Kijevu bodo namreč demontirali kar 27 spomenikov sovjetskim »junakom«. Med njimi je 17 spomenikov Leninu, po dva Nadeždi Krupski in Dzeržinskemu ter drugim. Naj spomnimo, da so v Kijevu v zadnjem času preimenovali 131 ulic, ki so imele doslej sovjetska imena.

INTERVJU

Janez Suhadolc

V modernizmu sta dolgčas in puščoba vrlina

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Ljubljana je bila nekoč lepša, kakor je zdaj, pravi arhitekt in oblikovalec Janez Suha-dolc, redni profesor na Fakulteti za arhitek-turo v Ljubljani. Ukvarja se z notranjo opremo, s fotografijo in z oblikovanjem celostnih grafičnih podob, zaščitnih znakov in simbolov ter izdeluje stole vseh vrst. Narisal je načrt za oba stola za papeža Janeza Pavla II. Obžaluje, da se staremu Plečnikovemu stadionu za Bežigradom slabo piše. Meni tudi, da bi morali središče Ljubljane spet odpreti za promet.

Slovenija predseduje EU in zanima me, ali je po vaše Ljubljana ustrezno obnovljena in pripravljena na sprejemanje številnih evropskih gostov?

Ljubljana je bila včasih lepo mesto. Bila je mnogo lepša, kot je sedaj. O tem sem že veliko-krat pisal. V času predsedovanja v Ljubljani ni-sem videl kakšnih posebnih sprememb. Opazil sem, da so pri podvozu pri Bavarskem dvoru podrli starejšo hišo, ki je stala že dlje časa kot kup nesreče med novogradnjami. To je bil mi-lostni strel stari, lepi stavbi. Tam so postavili nekaj kandelabrov, na katerih zdaj visijo zasta-ve članic EU. Ne vem, ali je to kakšen poseben kontribut k podobi Ljubljane. Govoriti o tem, da je dobila Ljubljana ob predsedovanju EU novo podobo, je brez smisla.

Ali je potemtakem vzpenjača na ljubljanski grad kakšen doprinos k podobi Ljubljane?

Do vzpenjače imam nekako nevtralen od-nos. Kot pravijo Italijani – non caldo, non fre-sco. Mislim, da bi brez nje lahko živeli naprej, če pa že je, pa naj bo. Z arhitekturnega, obliko-valskega stališča pa je kar spretno, lepo narejen objekt. Tudi spodnja postaja je spodobna; tra-sa, se mi zdi, je bila pravilno potegnjena. Se pa nisem z njo še peljal, tako da ne vem, kakšna je zgornja postaja. Je pa res, da je stala neznans-ke denarje. Poznam nekega kovinarja, s kate-rim veliko sodelujem. Včasih je delal v tovarni transportnih naprav UNIS, ki je, kot je znano, ni več. On je, rečem mu kar doktor ključavni-čarstva, res razumen in razgledan človek. En-krat sem ga vprašal, ali bi v njegovi nekdanji tovarni znali narediti takle »aufzug«, pa je rekel, da to ne bi bil noben problem. Tako mi-

slim, da smo vzpenjačo neznansko preplačali. Verjetno bi jo lahko malo boljše kovinarsko podjetje brez težav naredilo.

Kakšna pa je zgodba ljubljanskega gradu? Je ustrezno obnovljen?

Ljubljanski grad ni nič posebnega. Če ga primerjate z gradovi po svetu, je pač ena iz-med srednjeveških utrd, kakršnih je po sve-tu, kolikor hočete. V 18., 19. stoletju je močno degradiral, bil je jetnišnica. V njem je bil zaprt Silvio Pellico, znani italijanski pisatelj, pa tri dni Ivan Cankar in iz tega so delali celo kalva-rijo ... Plečnik, ki je bil moder človek, genij in je imel briljantne ideje, je leta, ne vem natanč-no, najbrž okrog 1932 ali 33, predlagal, da bi bila v ljubljanskem gradu rezidenca upravitel-jev, vladarjev, predsednikov, banov Slovenije. Takrat se je reklo Sloveniji Dravska banovina. Grad bi nadzidal za eno nadstropje in ga v ce-loti predelal v plečnikovski maniri. Načrt je narisal in ta načrt je perfekten. Še zdaj, če ga pogledate, lahko rečete, kako je bilo to lepo, funkcionalno, izvirno in duhovito. Plečnik je imel za seboj obnovo Hradčanov v Pragi. Hradčane je uredil kot rezidenco predsedni-ka nove Češkoslovaške republike. Ta obnova ima svetovne arhitekturne razsežnosti. In kaj bi bilo lepšega kot to, da bi naš predsednik države, ki jo imamo po milosti božji, imel rezidenco na gradu! To bi bilo smiselno, ne pa Murgle, Zaplana ali Prešernova cesta. Če mene vprašate, še zdaj mislim, da bi mor-al grad prevzeti to funkcijo. Saj predsednik tako ne more vsega tega zasesti in bi še vedno ostalo dovolj prostora za turizem, gostinstvo in kulturo. Sama rekonstrukcija gradu pa se vleče: prvi natečaj za obnovo gradu je bil oko-li leta 1969. To se pravi, da praznujemo zdaj 40-letnico obnavljanja grajske stavbe! Jasno je, da je že samo ta podatek polomija! Kako je mogoče tak objekt obnavljati toliko časa? Veste, kaj vse je bilo v tem času v Sloveniji po-zidanega, porušenega, državo smo dobili, ta grad se pa še kar obnavlja. Ne bi se spuščal v podrobnosti. Kar se dogaja na gradu, je precej kontroveržno. Nekatere posameznosti so bri-ljantno rešene, z mnogimi posegi se ne stri-njam, pogrešam vtis celote. Mislim, da sam

princip obnove ne dopušča zaključka obno-vitvenih del, ko bi rekli: No, zdaj je pa gotovo. Po moje ni daleč čas, ko se bo začela na gradu obnova obnovljenega.

Brala sem članek v Objektivu, v katerem pi-šete o ljubljanski tržnici. Morda samo še do-datno vprašanje k temu: kam bi vi predstavili garažno hišo, ki je predvidena pod tržnico?

Mestna, državna oblast, ki ne vidi dlje kot do konca havbe avtomobila, pa niti centime-tra naprej, – je za moje pojme nekaj nera-zumljivega. Kaj vse se umika, ruši, asfaltira, seka, poglablja ... vse samo zaradi teh čudnih naprav za štiri ljudi, v katerih se vozi kar na-prej samo eden. Veste kaj, to je smešno! Ali greste kdaj v teater in rečete, da bi šli radi gle-dat recimo novo igro od Jančarja, pa vam bi pri blagajni rekli, da morate kupiti štiri karte! Desno bo prazno mesto in za vašim hrbtom bosta dva sedeža prazna! Zagotovo bi se temu vsi smejali in rekli – kaj, ali ste znoreli?! Am-pak pri avtu se zaradi tega nihče ne škanda-lizira, vsi se vozimo sami z napravo za štiri ljudi. Kaj naj rečem? Nevzdržno! Če mene vprašate, je treba enkrat reči: gospodje, dosti je tega! Vse, kar se godi in dogaja v zvezi z av-tomobili, se dojemata kot neizogibno, nujno in neizbežno. To seveda ni res. Življenje nasploh ni kraljestvo nujnosti, ampak možnosti. Če nekdo zatrjuje, da mora **nujno** na tenis, mu ni treba verjeti, čisto lahko ostane doma, zaradi tega se svet ne bo podrl. Na tenis gre zato, ker ima **možnost** za tak podvig. Ima čas, denar in tako osebno počutje, da si lahko privošči tenis. Če večina Ljubljančanov zaradi tega ali onega vzroka jutri ne bi imela več **možnosti** za osebni avtomobilizem, bi šli v službo ali kamor koli že peš, na rokah, s kolesi, taksiji, trolejbusi in z vlaki. Svet se v Ljubljani zaradi tega ne bi podrl, narobe, življenje v Ljubljani bi postalo prijetnejše, lepše, bolj zdravo, cenejše, cel kup prometnih problemov bi izpuhtel. Ni-komur ne bi hodila na um kakšna garaža pod tržnico in podobno. Če zaključim: množice se ne vozijo z avtomobili zato, ker bi se **morale**, ker bi bilo to **neizogibno**, ampak zato, ker se **lahko**, ker jim je **dopuščeno**. Mnogi bi se ob tem začeli sklicevati na demokracijo, ustavo, ►

► človekove pravice, svobodo in podobno. Naj pripomnim, da je bistvo civilizacije medsebojni dogovor in ravnanje v skladu z dogovori. Civilizacija implicira pravila obnašanja, nasprotje tega je džungla.

Bi ves center mesta zaprli za promet?

Sploh ne! Poglejte: veste zakaj je žlica? Žlica je zato, da človek z njo je. Veste zakaj ima fotograf znano napravo? Zato, da z njo fotografira. Zakaj se knjige tiskajo? Zato, da jih kdo prebere. Zakaj so narejene ceste? Zato, da se po njih vozi! Zato so, zato so bile narejene. Vendar naj se po cestah dogaja promet v razumnih mejah. Nevzdržno je ceste bremeniti s frekvenco, ki je ne prenesejo. To se gremo v Ljubljani – kako v center spraviti trikrat ali celo petkrat več prometa, kot ga center lahko prenese. V Ljubljani je ena znamenitost, in sicer je v Ljubljani tričetrst cest zaprtih, neprevoznih – pretiravam, pol. Kolodvorska cesta, ki vodi na železniško postajo, je na koncu zaprta! Povsod po svetu kolodvorska cesta pripe-

sploh ne bodo pripeljala. Če se pa vozila lahko ustavijo, potem nastanejo problemi! Garaže v centru mesta so zelo kontradiktorne, saj naši oblastniki razglashaajo, da je treba center mesta sprostiti od prometa, s čimer se jaz načelno ne strinjam. Nisem za to, da sta zaprti Čopova in Miklošičeva ulica. Žal čez Tromostovje zdaj ne vozi nihče razen taksistov, čeprav je to most, narejen za promet! Zdi se mi perverzno, da sredi Miklošičeve ceste stojijo mizice in stolčki in se tam pije kava. Cesta je javno dobro in je narobe, če se zasede s kavarnami, slaščičarnami. Kavarne naj bodo v stavbah, na dvoriščih, v atrijih! Tudi Parmova ulica je boleča točka Ljubljane. Pred vojno, v Kraljevini Jugoslaviji, ko je bilo v Ljubljani 5 odstotkov prometa v primerjavi s tem, kar imamo sedaj, je ta cesta šla čez železnico. In še zdaj se čuti, da manjka prehod čez železnico. Po moje je ves tisti okoliš eden večjih urbanističnih škandalov. Še leta 1962 je šla Parmova cesta čez progo, jasno, z rampami. Tudi Celovška in takratna Titova sta šli čez progo z rampami.

In kaj bi bilo lepšega kot to, da bi naš predsednik države, ki jo imamo po milosti božji, imel rezidenco na gradu!

lje na kolodvor, pri nas pa ne! Pri nas smo čez cesto naredili hišo, tako da ja nihče ne more na kolodvor. Zaprtih cest je torej v Ljubljani kolikor hočete! In to je zame narobe! Cesta je narejena za promet, in če so jo v 19. stol. naredili, naj bo za promet, ampak razumno, toliko, kolikor ta cesta zmore. Tekoči promet ni tako tragičen, ker se premika, problem so stoječa, parkirana vozila. Če jim ne naredite mest, kjer se lahko ustavijo, potem bodo ta vozila pač odpeljala, posledično se prihodnjič

Zapiranje cest v 60. in 70. letih je velevala tako imenovana drevesna shema urbanizma, ki je bila čisto zaljubljena v slepe ulice. Take ulice so še Štefanova, Cankarjeva, Tomšičeva in Gregorčičeva, če se omejim le na ljubljanski razstežaj od Ajdovščine do Rimske ceste. Zakaj so zaprte, nihče ne ve!

Kaj pa nesrečne ljubljanske gradnje, kot je novi NUK?

Dejstvo je, da se je v stari Jugoslaviji, ko so

bili v Sloveniji na oblasti klerikalci, v Ljubljani realiziralo marsikaj, o čemer lahko dandanes samo sanjamo. To pripisujem občutku za transcendenco, ki ga je ta oblast premogla. Občutek, da se je mogoče povzpeli nad vsakdanje potrebe, nad vsakdanji funkcionalni vidik stvari. Tedanja oblast je imela za to posluš in je Plečnik zato lahko realiziral kapitalne objekte z NUK-om na čelu. Čeprav je imel Vurnik konkurenčni projekt, ki je bil v Švici bolj ocenjen kot Plečnikov, so se katoliški krogi odločili za Plečnikov načrt, ker je bil lepši! Kdo pa se danes upa v Ljubljani reči, da bomo naredili eno lepo stavbo? Nihče. V Ljubljani gradimo funkcionalne, primerne, usklajene, prilagojene zgradbe. O lepih zgradbah v Ljubljani nihče ne govori. Ta izraz je v zvezi z gradnjo mest izumrl. Naj se vrnem k NUK-u: investitorji so se odločili za od Vurnikovega veliko lepši Plečnikov načrt, ki je bil seveda tudi dražji. In Plečnikov NUK je bil sezidan v štirih letih! Pa so material vozili z voli in s konji! Vse so znosili na roke, s škripcem, dvigal ni bilo! In je bil NUK pred drugo svetovno vojno končan, vseljen in dan v rabo slovenskemu narodu. In to v temnih časih (tako piše v učnih knjigah za zgodovino, jaz jih nisem doživljal) Kraljevine Jugoslavije! Mi pa v 10 letih za NUK2 nismo niti zemljišča do konca odkupili, pa so stroški do sedaj znesli kar 28 milijonov evrov, kot pravkar berem v javnih občilih. Po drugi strani pa se je v istem času v Ljubljani ogromno zgradilo.

Kaj se je v Ljubljani zgradilo v teh letih?

V Ljubljani se je v letih po drugi svetovni vojni zgradilo več kot v vseh obdobjih od koliščarjev naprej. Stavbni fundus je torej neznanski. Stanovanj je bilo v Ljubljani po 2. svetovni vojni zgrajenih gotovo okoli 150.000, zgradilo se je ogromno industrijskih in poslovnih zgradb, vendar ničesar, kar bi duhovno nadgradilo in na pogled preseglo prejšnja obdobja. Stavbe take veljave, kot je Plečnikova knjižnica, Ljubljana v vseh 60 letih ni dobila. Cankarjev dom je sicer dobra arhitektura, ranga Plečnikove knjižnice pa ni, pa je Cankarjev dom po volumnu petkrat večja stavba kot NUK. Cankarjev dom je kvalitetni vrh zgradb, zgrajenih po 2. svetovni vojni, no, na tem vrhu bi se še kaj našlo, glavnina se piramidalno razteza navzdol.

Kakšna pa je moderna sakralna arhitektura Ljubljane?

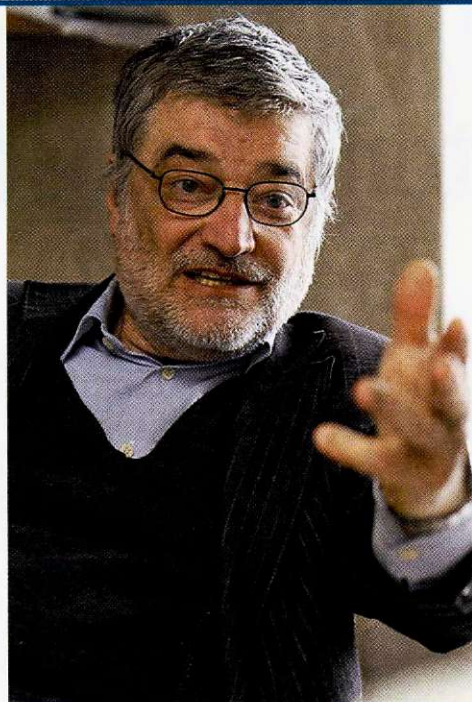
Po končani drugi svetovni vojni se je, če se je le dalo, kaj podrlo. Podrla se je karmeličanska kapela na Selu iz 19. stol., podrla so sv. Krištofa na zdajšnjem Gospodarskem razstavišču, Plečnikov del so prenesli za Bežigrad, baročnega dela pa ne. V cerkvi sv. Jožefa je bil do nedavnega filmski studio. To obdobje se v 70., 80. letih zaključuje in v Ljubljani se začno zidati tudi nova cerkvena poslopja. Tako je

bila po načrtu arhitekta Marka Mušiča zgrajena cerkev Kristusovega učlovečenja v Dravljah in menim, da je to eden vrhov moderne slovenske arhitekture. Nove so cerkvene stavbe v Kosezah, cerkev v Podutiku, cerkev Sv. Trojice v Mostah, cerkvi v Zalogu in na Rudniku pa še katera. Večinoma so to solidne arhitekturne stvaritve, merjene po standardih arhitekturnega modernizma.

Ljubljansko Navje je med Gospodarskim razstaviščem in železniško postajo videti kar nekako izgubljeno ...

Okolica cerkve sv. Krištofa na mestu današnjega Gospodarskega razstavišča je bila božja njiva od rimskih časov naprej. Rimljani so pokopavali ob vpadnicah v mesta in Dunajska cesta gre po trasi stare rimske ceste. Ob Dunajski cesti so bili levo in desno rimski grobovi, in ko so delali Gospodarsko razstavišče in podvoz, so tisti grobovi leteli ven, na stotine jih je bilo. Svetišče sv. Krištofa je bilo zmeraj na obrobju mesta in veljalo je, da kdor se je ozrl na sliko sv. Krištofa, ki je bila zmeraj naslikana na zunanji steni, tisti dan ni umrl. Cerkev sv. Krištofa je nastala kot pokopališča cerkev in okrog se je formiralo pokopališče. Sv. Krištof je bilo osrednje ljubljansko pokopališče in Navje je njegov vzhodni rob. Potem so v stari Avstriji določili, da je pokopališče preveč sredi mesta, in so naredili Žale, pri Krištofu pa se ni več pokopavalo. Po moje je bila narejena napaka, saj bi morali pustiti vsaj to, da bi v obstoječe grobove še lahko pokopavali. Zato je cela vrsta ljudi grobove prekopala in tudi moji starši so naredili prekop na Žale, kjer je zdaj družinski spomenik, ki je nekoč stal pri sv. Krištofu. Tako je to pokopališče začelo propadati. Nato je na božjo njivo položila roko cerkev, ki po moje tega ne bi smela, in začela po Plečnikovem načrtu graditi Baragovo semenišče. Bolje bi bilo, če bi pokopališče predelali v mestni spominski park. Semenišča niso dokončali, saj je prej izbruhnila vojna. Po njej je zemljišče vzbudilo apetite tedanje oblasti, naredili so Gospodarsko razstavišče in še cerkev sv. Krištofa so imeli možnost podreti. Navje je na tem delu ostalo kot ostanek ostankov velikega pokopališča. Tako kaotičnega ljubljanskega kompleksa, kot je nekdaj ljubljansko pokopališče, sedanje Gospodarsko razstavišče z okolico, mislim, da v Ljubljani ni. Mislim, da je učna ura ljubljanskih urbanističnih polomij. Malo za šalo, malo zares: predlagal sem že, da bi Gospodarsko razstavišče predelali v muslimanski verski center: kupola je že narejena, minaret tudi – to je obelisk, posvečen 7. kongresu KPJ –, vodnjak je tudi že, ograjo naj še naredijo, pa se bo v ta prostor spet vrnil duh transcendence, le božanstvo bo drugo.

Zakaj v Ljubljani v zadnjih letih ne nastajajo lepe novogradnje?

Tudi jaz se to večkrat sprašujem. Tudi s spremembo trase ceste se nisem strinjal. Ko je bil župan Strgar, sem celo ždel v neki urbanistični komisiji in se temu upiral, pa ni nič pomagalo. Objekti, ki jih je spraznila vojska: roška kasarna, Cukrarna, Kolizej – to so ogromni objekti, ki bi jih morale prevzeti državne institucije. In če kar konkretno povem, bi bilo enostavneje sodnijo razširiti v staro roško kasarno kakor graditi novo zgradbo. Da je šlo zunanje ministrstvo v nekdanjo Mladiko, ki je bila vojaška bolnica, se mi zdi popolnoma pravilno. Cela adaptacija je bila zgledno izpeljana. Tudi Cukrarno bi morala prevzeti kakšna državna institucija, na primer ministrstvo za kulturo. Režim, kaj se sme in kaj se ne sme pri adaptaciji Cukrarne, bi moral biti odprt.

Kaj pa se bo zgodilo s starim Plečnikovim stadionom?

Takega stadiona s tako gloriato, kot je Plečnikov za Bežigradom, ne boste našli ni-

Objekti, ki jih je spraznila vojska: roška kasarna, Cukrarna, Kolizej – to so ogromni objekti, ki bi jih morale prevzeti državne institucije.

Tega je kriv modernistični duh, modernizem, ki ima tri gesla. Prvo je: »Funkcija določa formo«, to se pravi, da je zadeva v redu, če funkcionira. Poenostavljeno rečeno je hiša lepa, če se okno odpira, če voda teče, streha ne pušča ... Kolegi mi pravijo, da je treba funkcionalističen arhitekturni stil razumeti v kontekstualnem smislu, vendar ne vem, kaj naj to pomeni. Drugo in tretje geslo modernizma sta: »Manj je več« in »Ornament je zločin«. Če v Ljubljani z vseh hiš postrgate vse, kar sodi pod vidik ornamenta in okraševanja, kaj pa ostane? Dolgčas, puščoba! Modernizem je stil, ki dvigne dolgčas in puščobo na pedestal vrline. Torej sta dolgčas in puščoba lepa. Tako dobite izhodišče za množično gradnjo, ki je poceni in ustreza kapitalu, saj ni okraskov in dodatkov, ki pripadajo transcendentnemu mišljenju, ki presega vsakdanje dnevne potrebe. Kapitalu ustreza narediti hiše, ki so tehnično zelo opremljene. Hiše so udobne, komfortne, ampak nekaj, kar bi preseglo komfort in bi kaj malega ponudilo tudi ljudem, ki gredo mimo in si to hišo ogledujejo – tega pa ni. Prevladujoča maksima je priročnost in udobnost, drugo pa ni pomembno. V starih časih, ki jih sicer ne smemo preveč idealizirati, pa je en del pripadal tudi občutku – kaj pa, če je poleg vsega materialnega še nekaj več?

Kaj se dogaja s kompleksom nekdaj vojašnice na Roški cesti? Marsikdo se verjetno vpraša, zakaj ni notri kaj bolj reprezentativnega.

kjer na svetu. Res je, da je ta stadion dotrpel, saj razpada po dolgem in počez. Ampak če je vzdržal 70 let brez posebnih popravil, se reče: bravo, kapo z glave! Dobro je prestal. Katera novogradnja bo po 70 letih še kolikor toliko v redu? Nobena. Ena izmed slabosti moderne arhitekture je, da se zelo slabo stara. S starostjo razpada, gnije, rjavi. Starejša arhitektura se je v načelu dobro starala. Po vseh teh letih je Plečnikova knjižnica na primer lepša in častitljivejša kot takrat, ko je bila čisto nova. Za stadion obstajata na Fakulteti za arhitekturo, to je kraj, kjer združujem delo, dve diplomski nalogi, ki obstoječi stadion dobro prilagodita, preuredita, domnevnim sodobnim potrebam. Takoj bi bil za to, da bi se stadion po eni ali drugi diplomski prenovil. Mentor ene od diplom je bil Janez Koželj, pa je na to diplomo pozabil ali pa se mora tudi on uklanjati različnim interesom. In stadion se seli v Stožice, stari stadion, ki ostaja tu, je menda kupil neki petičnež, ki se pogovarja s francoskimi arhitekti, in kolikor je prišlo do mene, gre za demontažo Plečnikovega stadiona. Zelo dvomim, da bo novi lastnik tam zidal ali prezidal Plečnikov stadion, mnogo bolj verjetno je, da bo tam zrasla stanovanjska soseska z nadstandardnimi stanovanji. Plečnikovemu stadionu se ne piše nič dobrega. Načrti in namere, kaj se bo dogajalo z njim, nikjer niso bili predstavljeni. Če bi bilo po moje, bi se ta stadion adaptiral in tistih pet nogometnih tekem na leto bi že zdržal. Gradnja v Stožicah bi bila nepotrebna. [2]

ČZN o dr. Antonu Korošcu

V. M.

Časopis za zgodovino in narodopisje je strokovni »časopis« zgodovinske stroke, ki v obliki zbornika izhaja v Mariboru. Letno izidejo štiri številke, njegova urednica pa je mag. Vlasta Stavbar, ravnateljica Univerzitetne knjižnice v Mariboru.

Kip Antona Korošca pri Svetem Juriju ob Ščavnici

Časopis za zgodovino in narodopisje (ČZN) skrbi predvsem za zgodovino severovzhodne Slovenije (Štajerske), vendar je v njem precej prispevkov, ki vsebinsko segajo v mnogo širši prostor. ČZN je – tako kot druge tri sorodne zgodovinske revije: Zgodovinski časopis, Kronika in Studia Historica Slovenica

– vsebinsko odprt za najrazličnejše zgodovinske teme in avtorje različnih usmeritev (med vsemi štirimi »časopisi« poteka danes zdrav tekmovalni odnos za čim boljše avtorje oziroma prispevke).

Korošec brez ulice Naj tokrat namenimo nekaj več pozornosti ČZN, ki ima za seboj častljivo

lastno zgodovino izhajanja. Predstavili bomo pet zvezkov zadnjih dveh letnikov, še posebej pa številko 2–3 iz leta 2006, ki je v celoti namenjena prispevkom o enem najpomembnejših slovenskih politikov dr. Antonu Korošču. Naj za ilustracijo navedemo odlomek iz prispevka zgodovinarja dr. Stana Granda.

»V slovenskem zgodovinopisju je marsikaj mogoče, tudi to, da v zvezi s slovensko osamosvojitvijo ni omenjen Jože Pučnik. Nemoogoče pa se zdi, da bi nekdo resno pisal slovensko zgodovino 19. in 20. stoletja in bi pri tem pozabil na Korošca in Jegliča, moža, ki sta tako zaznamovala prvo polovico 20. stoletja.

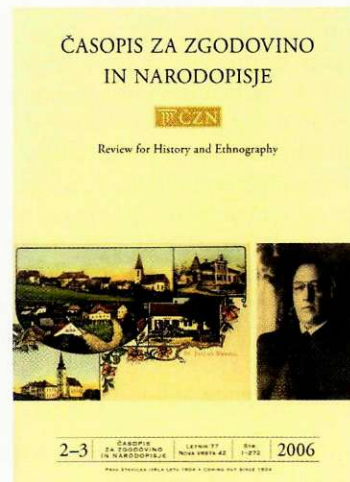
Ali pač? Samo kot primer: veliko komaj znanih ljudi ima v Sloveniji svojo ulico, trg, naselje, ne poznam mesta, ki bi to čast namenil Jegliču ali Korošču.« Tako je svoj prispevek z naslovom *Odnos med Koroščem in ljubljanskim škofom Antonom Bonaventuro Jegličem v luči njegovega dnevnika* v Časopisu za zgodovino in narodopisje začel zgodovinar dr. Stane Granda. Naj tu pripomnimo, da so se za z ulico spomnili vsaj v rodnem Svetem Juriju ob Ščavnici, ki pa seveda ni mesto.

Korošec in Jeglič »Med obema velikanoma slovenske novejšje zgodovine je veliko ali malo zgodovinskih stičnih točk, odvisno od odnosa do njiju. Po zunanosti bi ju težko primerjali. Jeglič, garač in asket, Korošec uživač v politiki in radostih življenja. Prvemu je bil duhovniški poklic najodgovornejša služba, drugemu pogosto jarm, ki ga je vdano nosil, čeprav je bil zaradi njega pogosto ožuljen. Škof je bil naiven, politik zviti in premeten. Ljubljanski nadpastir je moral skrbno gospodariti, njegov duhovniški sobrat

je umrl praktično brez premoženja, saj je bil sposoben podariti zadnji dinar, ki ga je imel v žepu; v mladosti je bil krepak Štajerec, kasneje verjetno dvakrat težji od ljubljanskega škofa. Za zgodovinarja pa je pomembneje izpostaviti, da sta bila oba zelo zavedna Slovenca in dobra kristjana – kolikor nam je slednje sploh dovoljeno ugotavljati.

Razlike in podobnosti med škofom Antonom Bonaventuro Jegličem (1850–1937) in Antonom Koroščem (1872–1940) ne izvirajo samo iz različnih rojstnih letnic. Prvi je bil skoraj za generacijo starejši. Kot mladenič je doživel slovenske tabore, slogaštvo in tudi politični razcep. Korošca je naredilo za politika strankarsko življenje. Krščanski socializem, ki sta mu v bistvu oba pripadala, ju je v globini povezoval, na zunaj ločeval.

Politik in škof Oba sta bila kmečka otroka, oba že v mladosti nadpovprečna in oba sta izbrala duhovniški stan, v katerem so jima predstojniki namenili veliko in odgovorno prihodnost. Trmasti Gorenjec se je povsem predal duhovništvu in po visokoškolski profesorski ter kanoniški kari-

eri v Sarajevu postal ljubljanski knezoškof. Praktičnega Prleka je premamili dnevno-politični boj in ni nikoli nosil barv, ki v Katoliški cerkvi opozarjajo na posebno visoke časti. Z vključitvijo Antona Korošca v vseslovensko politiko, kar se je zgodilo s priključitvijo Ivanu Šušteršiču in Janezu Evangelistu Kreku leta 1906, sta se njuni poti začeli križati. Seveda le politično, kajti Korošec je do smrti ostal duhovnik lavantinske škofije in ni imel ljubljanski škof nad njim nobene oblasti po cerkvenem pravu.

Obema so v Ljubljani pripravili veličastna pogreba. Jegliča so pustili po drugi svetovni vojni v glavnem pri miru, zaradi Korošca so zanemarili Navje.

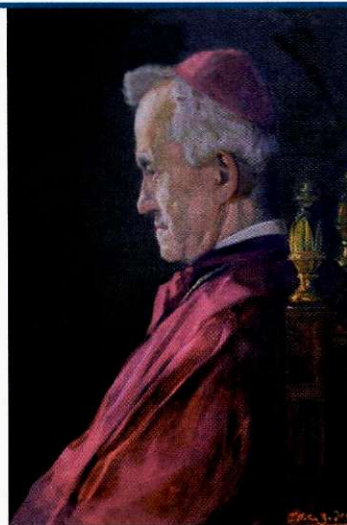
Do neskončnega bi lahko naštevali dejstva, ki so ju ločevala ali povezovala. Velja končati z ugotovitvijo, da sta si bila po mnogih lastnostih tako različna, da nista nikoli mogla postati osebna prijatelja, ampak je med njima obstajala distanca, ki je izhajala iz navedenih duševnih in fizičnih lastnosti ali bolje razlik.

»Večni« **Beograd** »Janez Juhant je poudaril, da škof Jeglič o Korošču kot duhovniku ni imel najboljšega mnenja. Gotovo je to načelnega Jegliča v odnosih sprva motilo. Zadržki pa so zgubili ostrino po smrti Janeza Evangelista Kreka leta 1917 (tudi o njem kot duhovniku ni imel dobrega mnenja) in razkolu z Ivanom Šušteršičem, ko je ljubljanski škof zgubil politično enakovrednega sogovornika. S tem ne mislim, da škof Jeglič ni spoštoval nekaterih prvakov SLS, zlasti Brejca, ven-

dar je bil njihov politični vpliv premajhen. Poleg škofovskega položaja kot takega pa je Jegličev položaj okrepilo še dejstvo, da je bil po razpadu Avstro-Ogrske škof osrednje škofije, ko je bil njen sedež hkrati tudi glavno mesto nove politične enote. Škof je potreboval stike z Beogradom, pa tudi informacije, ki navadnim smrtnikom niso bile dostopne.

Da bi okrepil osebni položaj v Beogradu, predvsem pa položaj Katoliške cerkve, je v začetku januarja 1919 nameraval skupaj s Hrvati izdajati katoliški časopis v Beogradu. Tiskarske stroje je mislil dobiti v Novem mestu in dati 100.000 K. Izbral je že tudi slovenskega urednika, vendar do uresničitve projekta ni prišlo, ker je izpadel hrvaški delež. 1921 sta s Koroščem iskala primerne katoliškega tajnika pri ministru za bogočastje. Jeglič naj bi poskušal pridobiti Slamiča iz Zagreba, ki je takrat končal pravne študije v Rimu. Korošec je Jegliča opozoril tudi na ustanavljanje katoliške škofije v Beogradu, kar je predvideval že konkordat med papeško državo in Srbijo. Škof naj bi dajal slovenskim predstavnikom v Beogradu 'navodila v cerkvenopravnih zadevah'. Jeglič mu je izročil elaborat o avtonomiji cerkve v kraljevini SHS in ga opozoril, da je za take načrte odgovoren Rim. Korošec je Jegliča tudi opozoril, naj utiša republikance v SLS, zlasti pa naj vpliva na pisanje Večernega lista, ki se je izrekal za republiko. Pašića naj bi to tako prizadelo, da je Korošču celo pravil, da bo združil vse Srbe ter naredil koridor skozi Hrvaško in Slovenijo do Italije, Slovenci in Hrvati pa naj gredo, kamor hočejo. To zamisel je skušala konec 20. stoletja uresničiti srbska akademija znanosti s svojim znamenitim memorandumom. Tako sta Korošec in Jeglič počasi pripravljala pogoje za svoje delovanje in se na neki način tudi povezovala.

»Večni« **liberalci** Ne glede na velike zasluge, ki jih je imel škof Jeglič za jugoslovansko opredelitev SLS in s tem tudi za nastanek Jugoslavije, pa njegov položaj v Jugoslaviji ni bil ugoden. Odgovoren in na videz vpliven položaj je že imel, hkrati pa je nosil tudi

Škof Anton Bonaventura Jeglič

veliko hipoteko razklane SLS in političnega delovanja vrste uglednih duhovnikov, tako v stolnem kapitlju kot med drugimi duhovniki v škofiji, ki so se v zadnjem letu vojne aktivno opredelili za Šušteršiča in s tem proti Jugoslaviji. Prvi meseci obstoja nove države so njihovim strahovom glede razmer v novi državi pritrjevali. Jeglič prav zaradi tega ni mogel unovčiti svojih političnih zaslug v novi državi, kar so liberalci s pridom izrabili in ga politično onemogočili. Dodatno je njegov položaj v državi slabilo še dejstvo, da je bilo novo državno vodstvo, predvsem pa monarh, pravoslavno. Čeprav je imela Srbija od leta 1914 konkordat z Rimom, so bili odnosi med novo državo in Sv. sedežem mednarodnopravno zapleteni – papeška država ni priznavala nove države zaradi mednarodno nepriznanih državnih meja. To so izrabljali liberalci, ki so poudarjali odvisnost jugoslovanskih katoličanov od Rima – bili naj bi avtomatično drugorazredni ali celo sumljivi, ker je na njihovi vrednostni lestvici više stal tujec kot pa lastni suveren. Liberalci so zavestno obšli dejstvo, da je papeška država sui generis, da je njen državni poglavar za vernike najprej »vicarius Dei« in potem še marsikaj, da je vloga državne suverena v tem pogledu zanemarljiva, da spoštujejo njegovo moralno moč, ne pa realne politične ali vojaške sile. Gre pravzaprav za populistično in demagoško izrabljanje polresnic, ki so še danes izjemno uporabne. K temu moramo dodati, da je bil sicer izjemno ob-

čutljivi škof vaju tudi hladnih odnosov z Dunajem.

Jegličev znameniti dnevnik

Škof Jeglič je imel kljub prirojenemu nezaupanju pravoslavne monarha do katoličanov prednost, ki je kralj ni smel zanemariti. Jeglič je bil znan kot »projugoslovanski« katoliški škof, imel pa je tudi dobre pozicije med jugoslovanskimi katoličani, ki si jih je pridobil s kanonikatom v Sarajevu in osebnimi znanstvi s katoliškimi škofi, ki so se udeleževali znamenitih katoliških shodov.

Jasno je bilo, da se je škof Jeglič moral čim prej povezati s Koroščem zaradi osebnih interesov, interesov ljubljanske škofije, Katoliške cerkve v Sloveniji in Jugoslaviji, Slovenije in SLS. To je bilo ne glede na njegov položaj v nekdanji monarhiji nujno – šlo je za tradicijo in za velike težave cerkve, ki je z vojnimi posojili izgubila ogromno premoženja in bila na nove, v temeljih spremenjene razmere v veliki meri nepripravljena.

Poglavitni vir za analizo njunih odnosov je znameniti dnevnik škofa Jegliča. Njegova pomanjkljivost je v tem, da je enostranski, manjkajo nam Koroščevo pogledi. Seveda bi bilo treba za celostno podobo pridobiti še nekatere druge vire, vendar za to ni bilo realnih možnosti. Zavedati se moramo, da je dnevnik intimen, da nikoli ni bil namenjen objavi in javnosti; gre za izjemen zgodovinski vir.

Odnos med prvakoma Juhant ugotavlja, da se je Koroščevo ugled v Jegličevih očeh dokončno utrdil med prvo svetovno vojno. Stike, ki so neposredno ustvarjali odnose med velikima možema slovenske politike prve polovice 20. stoletja (podcenjevati ne smemo niti posrednih vplivov na javnih ali pa tudi manj javnih nastopih enega ali drugega), lahko razdelimo na vljudnostne, informativne in programske.

V Jegličevem dnevniku imamo najmanj podatkov o vljudnostnih stikih. Če lahko verjamemo podatkom iz literature, naj bi se bila spoznala leta 1906 ob tretjem katoliškem shodu, ki je bil od 26. do 28. avgusta. V Jegličevem dnevniku o tem prvem srečanju ni nič zapisanega. Zadovoljen je ▶

ČASOPIS ZA ZGODOVINO
IN NARODOPISJE

ICZN

Review for History and Ethnography

4 ČASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE 2006

► bil tako z obiskom kot gosti, med njimi je bil tudi lavantinski škof, ki je prišel že 25. avgusta. Zadovaljen je bil z govorniki. Govora Ivana Šušteršiča in Kreka je označil kot genialna, o Korošču pa ni zapisal niti besede. Gotovo ga je opazil, gotovo sta izmenjala vsaj vljudnostne fraze, vendar pa je imel Jeglič takrat stike s povsem drugačnimi politiki, kot je bil ambiciozni Prlek, ki se je šele uveljavljal v slovenskem političnem prostoru.

Številni vljudnostni stiki so nastali zlasti po prvi svetovni vojni, ko je vsak Korošček obisk v Ljubljani skoraj obvezno vključeval tudi bežen stik s škofom – ker pa je bil ta zaradi svojih dušnopastirskih in tudi nekaterih posvetnih zadev (gospodarstvo ljubljanske škofije) pogosto odsoten, taki stiki danes niso pomembni za zgodovinarje; iz Jegličevem dnevnika je razvidno, da je pričakoval take obiske prvaka SLS.«

To je le kratek odlomek iz zanimivega prispevka Staneta Granda o odnosu med politikom Koroščem in škofom Jegličem.

Zbornik o Korošču V zborniku (številki 2–3; 2006) je 23 prispevkov, v katerih se avtorji iz različnih zornih kotov dotikajo po drugi svetovni vojni zamolčanega politika dr. Antona Korošča: *Človek in politik Anton Korošec* (Feliks J. Bister), *Korošec in mladinsko gibanje na Štajerskem pred prvo svetovno vojno* (Vincenc Rajšp), *Anton Korošec, vodilni slovenski politik v Kraljevini SHS* (Fran Čuš), *Deklaracijsko gibanje 1917/18 na Spodnjem Štajerskem* (Vlasta Stavbar), *Odnos med Koroščem in ljubljanskim škofom Antonom Bonaventuro Jegličem* (Stane Granda), *Korošec in hrvaška politika* (Andrej Rahten), *Anton Korošec in Kun-režim – Slovenska ljudska stranka v vladi Nikole Uzunovića leta 1927* (Mateja Ratej), *Anton Korošec v opoziciji 1930–1934* (Janko Prunk), *Korošec in temeljna vprašanja jugoslovanske države* (Jurij Perovšek), *Korošec in Jugoslavija na začetku druge svetovne vojne* (Bojan Godeša), *Pogledi in spomini na Korošča med povojno slovensko politično emigracijo* (Boris Mlakar), *Anton Korošec*

in prizadevanja Slovenske ljudske stranke za uresničenje narodne avtonomije (Miroslav Stiplovšek), *Korošec kot simbol SLS* (Jure Gašparič), *Razsežnosti ljudskostrankarskega gibanja in Korošček nastop v krajih med Dravo in Muro* (Miran Puconja), *Anton Korošec – urednik Slovenskega gospodarja* (Franc Rozman), *Anton Korošec in Marburger Zeitung* (Mojca M. Peternel), *Deklaracijsko gibanje in časopis Štajerc* (Ivan Rihtarič), *Korošec in osrednja cerkveno-politična vprašanja v jugoslovanski državi* (Bogdan Kolar), *Anton Korošec in družbeni nauk cerkve* (Ivan Štuhec), *Anton Korošec na predvečer življenja* (Igor Grdina), *Preleško narečje v Biserjanah, rojstnem kraju Antona Korošča – pregovori in reki* (Zinka Zorko), *Vinogradniška terminologija na Ženiku in v Biserjanah, rojstnem kraju Antona Korošča* (Mihaela Koletnik), *Slovenski jezik v skupščini prve Jugoslavije – Anton Korošec: »... potrebno /je/ potencirati slovensko narodno zavest in slovensko kulturo, vse zaradi obrambe proti nevarnosti tujerodnih navalo.«* (Marko Jesenšek).

Težave podeželskih občin

ČZN št. 1, 2006: *Posest koroškega benediktinskega samostana Št. Pavel na Štajerskem po urbarju iz leta 1620 in opat Hieronim Marchstaller* (Dejan Zadavec), *Liberalcem so kmetje španska vas: Težave podeželskih občin in problem javne varnosti na Štajerskem v sedemdesetih letih 19. stoletja* (Andrej Studen), *Avstro-ogrski bankovci iz leta 1881 v primežu mednacionalnih sporov* (Andrej Pančur), *Organizacije, društva in gibanja v cvenski občini v 2. polovici 19. stoletja* (Miran Puconja), *Relief, topoklimatske značilnosti in raba tal v osrednjih Slovenskih gorah na primeru občine Sv. Ana* (Igor Žiberna), *Ledinska imena v Ivanjcih* (Mihaela Koletnik), *Esejično psihosociološko obravnavanje duhovne kulture pri Joséju Ortigi y Gassetu* (Vida Sruk).

Zadnji falski grof ČZN, št. 4, 2006: *Možnosti zdravstvene rehabilitacije slavonskih krajišnikov v 16. in 17. stoletju* (Andrej Hozjan), *Tržaško obdobje Journal des oesterreichischen Lloyd* (1836–

1848) (Marija Mojca Peternel), *Grof Alfons Zabeo* (Aleksander Veronik), *Odmevnost mladinskega mirovnega gibanja na Ptuj leta 1936* (Ljubica Šuligoj), *Perspektiva življenja v nekaterih obmejnih regijah Slovenije* (Karmen Kolenc-Kolnik), *Bleiweisova odprtost za vzhodnoslovensko besedje in življenje tega besedja do danes* (Natalija Ulčnik), *Dvojezičnost manjšinskih skupnosti ob slovensko-madžarski meji* (Elizabeta Bernjak), *Pouk neevropske zgodovine v osnovni šoli* (Dragan Potočnik).

Tragično srečanje z revolucijo

ČZN, št. 1, 2007: *Politično delovanje karpatskih Nemcev* (Matjaž Ravbar), *Katoliško politično društvo v Mariboru v luči Slovenskega gospodarja* (Matejka Križan), *Franc Robič (1841–1813), profesor, slovenski javni in narodnobudiljski delavec, deželni in državni poslanec, umni gospodar* (Marjan Toš), *Tragično srečanje z revolucijo: primer Nartēja Velikonje* (Boris Mlakar), *Gospodarstvo v ptujski občini v osemdesetih* (Aleksander Lorenčič), *Pojmi pri zgodovini v osnovni šoli* (Borut Zidar), *Historiat poimenovalne in pojmovne raznolikosti za leksemske združbe v slovenistiki* (Irena Stramlić Breznik).

Filharmonično društvo ČZN,

št. 2–3, 2007: *»Ne pij več in bodi srečen!«* Poročilo dunajskega Gesundheits-Zeitung o protialkoholnem gibanju v Ameriki in Evropi v 30-ih letih 19. stoletja (Andrej Studen), *Kulturno življenje celjskih Nemcev med prvo svetovno vojno* (Jerneja Pavlič), *Mariborsko filharmonično društvo* (Bruno Hartman), *Ustanovitev in delovanje Jugoslovanske demokratske stranke na Štajerskem v letih 1918–1929* (Marko Žuraj), *Primorski begunci med svetovnima vojnama na ptujskem območju* (Ljubica Šuligoj), *Stečaji in usoda večjih podjetij na Ptujskem v tranzicijskem obdobju* (Aleksander Lorenčič), *»Muzealizacija«* kulturnega spomenika na primeru celjske regije (Tanja Hohneck).

ČZN izdaja Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo v Mariboru, dobi pa se na naslovu: Univerzitetna knjižnica Maribor, Gospejna 10, 2000 Maribor. **D**

Radio Ognjišče, Trig Brela 11, Koper, foto: Izidor Štek

**Spremljajte
velikonočni
program
Radia
Ognjišče!**

RADIO OGNJIŠČE

SEJALEC

Slovenska turistična organizacija

Ste med 1. 1. 2006 in 1. 1. 2008 uvedli inovacijo na področju turistične dejavnosti, za katero menite, da izstopa iz povprečja?

Potem ste mogoče prav vi prejemnik zlatega, srebrnega ali bronastega sejalca 2008!

Vabimo vas, da inovacijo prijavite na razpis za podelitev priznanja SEJALEC, ki ga letno razpisuje Slovenska turistična organizacija (STO) za ustvarjalne in inovativne dosežke v turizmu, ki prispevajo k večji prepoznavnosti turistične ponudbe Slovenije.

Prijavitelji so lahko podjetja, samostojni podjetniki, organizacije, zavodi in gospodarska interesna združenja, ključni partnerji STO, lokalne turistične organizacije, grozdi, turistična društva in zveze ter druga s turizmom povezana društva in njihove zveze ter regionalne in druge razvojne agencije.

Javna razglasitev prejemnikov priznanj SEJALEC 2008 bo na Slovenskem turističnem forumu predvidoma decembra 2008.

Več informacij o možnostih prijave na razpis je na voljo na spletnem naslovu www.slovenia.info/sejalec

**Zadnji dan za oddajo
predprijav za priznanje
sejalec je 20. maj 2008.**

**I FEEL
SLOVENIA**

Popotnica, lingvistka in pisateljica Alma Karlin

Almo Karlin bi lahko šteli za predhodnico slovenskih popotnikov, ki z nahrbtniki križarijo po svetu. Karlinova je bila v tem načinu, danes to imenujemo nizkoproročunska potovanja, prvakinja pri nas. Še veliko bolj je bilo to nenavadno glede na dobo, v kateri je popotovala. V prvi polovici 20. stoletja je bilo skrajno nenavadno, da dekleta iz »dobre družine« brez spremstva vandra naokoli. Skoraj nezaslišano pa je bilo, da bi potovalo po divjih predelih, spalo v spalnih vrečah in se vozilo v tretjem razredu parnikov in vlakov, pri tem pa si na poti še samo služilo denar za nadaljnje popotovanje.

Karlinova je bila polna nasprotij, ženska iz konzervativne meščanske družine, avanturistka, lingvistka slovenskega rodu, ki pa je morda med številnimi jeziki najslabše obvladala prav slovenščino, dama v obnašanju, ki pa se je poživigala na ustaljene družbene norme svojega časa.

Alma Maksimilijana Karlin se je rodila 12. oktobra 1889 v Celju v uradniški družini. Njen oče Jakob je bil ob rojstvu edinke star šestdeset let. Izhajal je iz Rogaške Slatine, bil pa je upokojen major avstro-ogrske armade. Izhajal naj bi iz italijanske plemiške družine, katere jedro se je preselilo v Francijo, kjer so večinoma končali pod revolucionarno giljotino, veja, iz katere je izhajal oče, pa je iskala srečo v habsburški monarhiji. Almina mati Vilibalda je bila ob hčerinem rojstvu petnajst let mlajša od moža. Njen oče je bil notar, prvi slovenskega rodu, ki je zasedel takšen položaj v Celju, Vilibalda pa je bila učiteljica na nemški šoli. Tako mati kot oče sta bila torej lojalna državna uradnika, tako da je Alma odraščala v »avstrijski« družini. Pri tem seveda ne gre za pripadnost Avstriji v današnjem smislu, pač pa za

Svetovna popotnica

Bogdan Sajovic, foto: Muzej novejšje zgodovine Celje, arhiv Demokracije

Alma Karlin je bila lingvistka, pisateljica in popotnica. Govorila je ducat različnih jezikov, objavila pa prek dvajset knjig. Sama je potovala po Ameriki, Aziji in Tihomorskem otočju. Pisala je v nemščini in večina njenih del sploh še ni prevedena.

pripadnost uradniškem razredu tedanje avstro-ogrške monarhije. V družini in večinoma tudi zunaj nje so govorili nemško, lojalnost do države je bila obvezna, socialno življenje pa se je vrtelo v krogu podobno mislečih družin. Alma je tako vse svoje življenje govorila večinoma nemško, v tem jeziku je tudi pisala, čeprav ni imela nobenih predsodkov in je govorila tudi slovensko, če je pogovor telkel v našem jeziku.

Porod je bil težak in Alma se je rodila s poškodovanimi nogami pa tudi z nesimetričnim obrazom – eno oko je imela na pol zaprto. Zdravnik je poskušal pripraviti starše na najhujše in je namignil, da bo po njegovem mnenju otrok najverjetneje duševno zaostal. Alma Karlin je kasneje, ko je izdala kakšna dva ducata knjig, na najboljši mogoči način demantirala pričakovanja zdravnika.

Talent za jezike Zaradi poškodovanih nog je Alma kot otrok predvsem brala, kazati pa se je začel tudi njen talent za jezike. Pri osmih letih ji je umrl oče, ki je nenadoma zbolel za jetiko. Materi so poskušale pomagati njene tete in prevzeti nase del skrbi za otroka. Rezultat tega posega so bila potovanja po Dalmaciji, severni Italiji, po Tirolskem in Bavarskem. Na potovanjih je Alma dnevno po več ur obiskovala različne muzeje in si ogledovala zanimivosti, brala, se učila jezikov, poskusila pa se je tudi v pisanju pesmi.

Na graški gimnaziji je dobila visoke ocene iz nemškega, angleškega in francoskega jezika, zato se je odločila, da bo z učenjem jezikov nadaljevala. Vpisala se je na londonski Royal Society of Arts. Študija jezikov se je lotila zagrizeno in imela praktično vsak dan od ponedeljka do nedelje lekcije iz enega ali celo dveh jezikov. Učila se je angleščine, francoščine, španščine, italijanščine, norveščine, švedščine, danščine in ruščine. Vsak dan se je poleg tega naučila še ene pesmi v katerem od teh jezikov. Želja po jezikih se je med študijem nezadržno širila. Kmalu se je začela zanimati za sanskrit pa hebrejščino, preučevala je celo staroegipčanske hierogliffe. Hkrati z jeziki se ji je začelo počasi zbuhati zanimanje

Denar za pot si je Karlinova služila tudi kot tolmačka pri upravi Panamskega kanala.

za filozofijo, vzhodnjaške kulture in celo za okultne vede. Za preživljanje in šolanje je delala kot prevajalka pa tudi kot učiteljica angleščine, največ za azijske študente v Londonu. Med tem poučevanjem se je navdušila in se seveda začela učiti še kitajščino, arabščino in perzijsčino. Dohodek od poučevanja ji je omogočil, da je en semester lahko obiskovala tudi predavanja na sloviti pariški Sorboni. Med poučevanjem azijskih študentov je prišlo tudi do ljubezenske iskre med njo in kitajskim študentom, članom premožne mandarinske družine. Kitajec jo je zasnubil in Alma ga je celo pripeljala v Celje ter predstavila materi. Le-ta pa ni bila niti najmanj navdušena nad hčerino izbiro in ljubezen se je ohladila. Spomladi leta 1914 je Alma Karlin sklenila svoje študije v Londonu z izpitom iz osmih jezikov in bila v svoji generaciji v angleščini ocenjena kot naj-

boljša med skoraj tisoč slušatelji, kar je še bolj impresivno, če pomislimo, da je bila velika večina študentov rojenih Angležev.

Želja po pisateljstvu Poleti leta 1914 je izbruhnila prva svetovna vojna, ko je bila Alma še vedno v Londonu. Kar nenadoma je bila kot avstro-ogrška državljanka sovražnica, »sovražna tujka«, kot se je glasil uradni izraz. Za večino »sovražnih tujcev« je bila predvidena internacija, največ jih je bilo več let interniranih na otoku Man v Irskem morju. Karlinovi se je uspelo izogniti tej usodi in odšla je v nevtrarno Skandinavijo. Kratek čas je potovala po Skandinavskem polotoku vse do eskimskih plemen na daljnem severu, preostali čas pa preživela v Stockholmu, kjer je prevajala. V tem času je v njej dozorela odločitev, da bo poklicna pisateljica in svetovna popotnica. V Skandinaviji je ostala do konca prve svetovne vojne.

Po vrnitvi v Celje je odkrila, da sveta, kakršnega je poznala, nenadoma ni več. Včeraj mogočna dvojna monarhija je ležala v ruševinah, na njenem ozemlju so nastajale nove države. Karlinova si je tako morala urediti državljanstvo in odločila se je za državljanstvo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Deloma zato, ker je bila pač rojena v Celju, deloma pa zato, da bi lažje dobila potni list in potrebne vizume za potovanje, saj je bila Kraljevina SHS na strani zmagovalcev, Avstrija pa ostala nek poražene monarhije in njeni državljani so imeli prva povelja leta kar nekaj težav s pridobivanjem različnih vizumov.

Alma se je odločila, da bo odšla na pot okoli sveta, ki naj bi trajala kakšna tri leta. V Celju je začela poučevati, da bi zbrala denar za pot, učiti pa se je začela tudi geografije in zgodovine, botanike, slikanja in zoologije. Za potovanje si je sestavila slovar iz desetih jezikov, med katerimi je bila tudi slovenščina.

Najprej je sicer hotela odpotovati proti vzhodu, predvsem v Indijo, pa ji britanske kolonialne oblasti niso dale potrebnih dovoljenj. Zadrta birokracija jo je še vedno vodila kot državljanko nekdanje nasprotne države in zato nezaželeno na ozemlju imperija. Potem ko ji je bila začasno zaprta pot proti vzhodu, se je Karlinova namenila proti zahodu, v Južno Ameriko. Konec novembra 1919 je tako odpotovala iz Celja proti Genovi, opremljena z nekaj najnujnejše obleke, s svojim lastnim slovarjem, prenosnim pisalnim strojem in z dokaj skromno vsoto denarja.

Od Peruja do Indije Iz Trsta je več tednov plula na starem parniku in se izkrčala v Peruju. Hitro je spoznala, da na žensko, ki potuje sama, prežijo tudi nevarnosti, zato je spala oblečena v spalni vreči in ►

Alma Karlin si je za potrebe potovanja sestavila slovar desetih jezikov, med katerimi je bila tudi slovenščina.

Na Royal Society of Arts je diplomirala iz osmih jezikov.

Na Novi Gvineji je prišla do roba civilizacije.

Stalna razstava Alme Karlin v celjskem muzeju.

► z nožem pod vzglavjem. V Peruju so jo obtožili vohunjenja za sosednjo državo, in da bi se izognila nevšečnostim, se je podala proti severu. Začasno je pristala v Panami, kjer se je zaposlila kot tolmačka pri upravi Panamskega prekopa, ki je bil tedaj pod upravo Združenih držav Amerike. Na ta način je zaslužila nekaj denarja za nadaljevanje poti, brez težav pa je lahko dobila tudi vstopni vizum za Združene države Amerike. Prek Srednje Amerike je nato prispela v Kalifornijo in nato na Havaje.

Na Havajih je ostala precej časa, delala za lokalni muzej kot prevajalka in končno zbrala denar za nadaljevanje poti do Japonske, kjer je prav tako ostala dlje časa. Ogledala si je državo, vmes pa delala kot prevajalka na nemškem veleposlaništvu.

Iz Japonske jo je pot vodila prek Koreje, Mandžurije in severne Kitajske do Hongkonga. Med potjo si je ogledala tudi Tajvan in tam prišla v stik z lokalnim plemenom lovcev na glave.

Sklenila je, da si bo dodobra ogledala Tihomorske otoke, zato je najprej odpotovala na Filipine, obiskala Borneo in Dišavne otoke, končno pa se izkrčala v Avstraliji. Pot iz dežele kengurjev jo je nato vodila na Novo Zelandijo, obiskala je Fidži in otočja okoli Nove Gvineje, na Novi Gvineji pa je prišla do meje civilizacije, do ljudžerskih plemen, ki so živela v notranjosti otoka. Prek indonezijskih otokov, Singapurja in Burme je končno prišla v Indijo in tam spet ostala dlje časa.

Leta 1928, po dobrih osmih letih potovanja, jo je v Indiji dosegla brzozavka umirajoče matere, ki jo je želela pred smrtjo še videti. Alma se je zato odrekla nadaljnji poti prek Bližnjega vzhoda v Afriko in pohitela s

prvim parnikom nazaj v domovino. Med potjo si je naredila kup zapiskov pa tudi risb s potovanj in je, potem ko je pokopala mater, začela iz njih pripravljati knjige. Pisala je tudi članke za več časopisov in revij, vendar v glavnem za nemške, knjige pa je prav tako pisala v nemščini. Preljela je tudi veliko število vabil na razna predavanja.

Leta 1932 je na predavanjih na Švedskem spoznala sedemnajst let mlajšo slikarko Theo Schre-

tega so bile v nacističnem rajhu njene knjige od leta 1937 prepovedane oziroma umaknjene iz knjižnic in prodaje.

Zaradi tega seveda ni niti najmanj čudno, da je imela Alma Karlin pri okupacijskih oblasteh, ki so leta 1941 prevzele oblast v Celju, debelo črno piko. Glede na to, da na splošno politično ni bila aktivna, je najprej prišla le pod nadzor gestapa, kasneje pa se je pritisk stopnjeval. Zasegli so ji imetje, končno pa so jo določili za aretacijo in pot v Dachau. Taborišču se je izognila z begom v partizane, kamor je pobegnila tudi Thea. Mlajšo Theo so poslali v bojne enote, Alma pa je pristala v propagandni sekciji. A kot z nacisti se tudi s komunisti ni dobro ujela, pa še zbolela je, zato so jo poslali v Dalmacijo. Poskušala je prepričati partizansko vodstvo, da bi jo poslali v Bari, kjer bi poskušala navezati koristne stike z Britanci, pa ji niso zaupali.

Alma in Thea sta se ob koncu vojne vrnila v Celje. Alma je bila

Zaradi nasprotovanja nacizmu so bile knjige Alme Karlin od leta 1937 v nacističnem rajhu prepovedane.

iber. Thea je Karlinovo predstavila tudi znani pisateljici Selmi Lagerlöf. Ob vrnitvi v Celje je Alma Thei predlagala, da se ji pridruži kot tajnica. Thea je vabilo sprejela in razvilo se je prijateljstvo, ki je trajalo do Almine smrti. To zelo tesno prijateljstvo je v tedanji družbi dvignilo kar precej prahu in opravljanja.

Težave z »isti« Alma se za politiko ni prav dosti zanimala, vendar je bila že precej zgodaj kritična do nemškega nacionalsocializma. Več njenih celjskih znancev, gibala se je večinoma med celjskimi nemško govorečimi družinami, ji je to zelo zamerila. Nemci v Celju so bili večinoma že zgodaj naklonjeni nacionalsocializmu. Črno piko si je dobila tudi s tem, da je pomagala dvema svojima znancema iz rajha, da sta pobegnili; eden iz političnih razlogov, drugi zato, ker je bil Jud. Zaradi

še vedno bolna, Thea pa je bila med vojno hudo ranjena. Komunistične oblasti s pisateljico, ki je pisala v nemščini, pač niso vedele kaj početi, zato zanj ni bilo dela. Ker ni mogla potovati v tujino, ni mogla priti niti do denarja, ki ga je imela naloženega v tujih bankah. Za nameček pa so nove oblasti nacionalizirale tudi njeno hišo. Alma in Thea sta se bili tako prisiljeni preživljati s Theino invalidsko pokojnino, ki jo je dobivala kot ranjena partizanka. Preselili sta se v Pečovnik pri Celju, kjer je Alma Karlin 14. januarja 1950 umrla, na njeno željo pa so jo pokopali na Svetini. Za njo je ostalo dvaindvajset knjig, še kakšnih štirideset neobjavljenih besedil, okoli štiristo pesmi, približno petsto risb in zbirka več sto razglednic ter več sto eksponatov za etnografsko zbirko. V Pokrajinskem muzeju v Celju je danes urejena stalna etnografska zbirka Alme Karlin. **D**

Rojstne hiše Alme Karlin ni več, zaplenili so jo tako nacisti kot komunisti.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujina | Forum | Blog | Knjigarna

Novice Verjetno smo bližje resnici razloga za lanski vlom

Že včeraj smo poročali, da naj bi med hišno preiskavo v hiši Ivana Zidarja, predsednika uprave SCT, kriminalisti našli (in tudi zasegli) 500 tisoč evrov gotovine. Če drži, da je Zidar res hranil tolikšno vsoto denarja kar doma, potem smo morda bližje resnici o razlogu za lanski vlom v v skrbno zavarovano Zidarjevo hišo. Po takratnih Zidarjevih navedbah naj bi mu namreč tatovi ukradli le računalnik in BMW, vreden 120 tisoč evrov. O kakršnem koli denarju se lani ni govorilo, kar pa je razum ... **več >>**

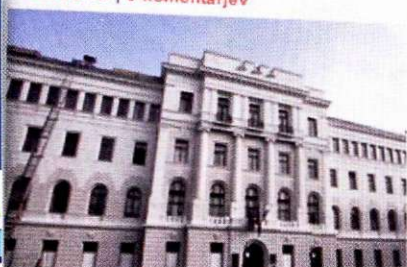
Ce je res, da naj bi imel Ivan Zidar doma pol ali celo milijon evrov gotovine, potem to lani ni ostalo skrito niti tatovom in je bil to dejanski razlog vloma.

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Zakon o odvetniški tarifi za hitrejše končanje sodnih postopkov

Minister za pravosodje Lovro Šturm je na novinarski konferenci po seji vladi dejal, da so na vladi potrdili predlog zakona o odvetniški tarifi. Po Šturmovih besedah je razlog za sprejem zakona nov sistem nagrajevanja odvetnikov. Ta bo po njegovem mnenju skrajšal sodne postopke, razbremenil sodišča, hkrati pa primerno nagrajeval odvetnike. ... **več >>**

Poslej hitreje končani postopki?

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Janšev odgovor računskemu sodišču

Predsednik vlade Janez Janša je danes odgovoril na poziv računskega sodišča za začetek postopka za razrešitev okoljskega ministra Janeza Podobnika. Računskemu sodišču je predlagal, da preuči mnenje vladne službe za zakonodajo, ki ugotavlja, da je poziv sodišča odprl vrsto pravnih dilem in vprašanj, ki jih je treba odpraviti. ... **več >>**

Odgovoril na poziv računskega sodišča

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Sprejet predlog o priznanju Kosova

Vlada je na današnji seji sprejela predlog sklepa o priznanju Kosova in ga poslala v sklopa o priznanju v državni zbor, je po seji obravnavo in sprejem v državni zbor, je po seji sporočil tiskovni predstavnik vlade Valentin Hajdinjak. Vlada je tudi ostro obsodila napad protestnikov na slovensko veleposlaništvo v Beogradu in napovedala, da bo od srbskih oblasti zahtevala povračilo škoda. ... **več >>**

Vlada sprejela predlog o priznanju Kosova

FOTO: Ana Mulliner

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Rast nižja, inflacija višja

VREMENSKI OBVEŠČEVALEC			
DANES	JUTRI	NEDELJA	PONEDELJEK
0 °C 12 °C	1 °C 13 °C	2 °C 14 °C	2 °C 13 °C

Z Demokracijo do novega telefona

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

KOLOSEJ www.kolosej.si
Kino spored in opis filmov

BANKA SLOVENIJE www.bsi.si
Tečajna in menjalna lista

ANKETOMAT

Ali bo SLS zaradi slabega ugleda v javnosti prisilila predsednika Bojana Šrota k odstopu?

V tej anketi ste že sodelovali

ne vem 11 %
ne 35 %
da 54 %

ZADNJE NA BLOGU

19.02.08 Nervozni bratovi šroti ...
14.02.08 Nedotakljivi in korupcijski ...
13.02.08 ...

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Ukanc

Petra Janša, foto: STO/ A. Fevžer, Freeridebattle/ S. Vidic

Ukanc (524 m) je naselje v občini Bohinj, ki leži v območju Triglavskega narodnega parka na zahodnem bregu Bohinjskega jezera. Pretežni del naselja sestavljajo počitniške hiše, nekaj hotelov in počitniških domov. Južno od naselja stoji **spodnja postaja nihanke**, ki povezuje dolino s smučišči na Voglu, ob južnem bregu jezera pa leži Avtocamp Zlatorog s pristanom za turistično ladjo. Nedaleč stran je slap Savica, katerega vode se napajajo iz Doline Triglavskega jezera.

Na koncu sveta Ime nekdanje planine Ukanc naj bi po legendi nastalo iz besedne zveze »u konc'«, kar naj bi pomenilo na koncu sveta, saj naj bi ljudje v preteklosti verjeli, da se **pod bližnjo Komarčo svet konča**. Njegova zgodovina je tesno povezana z nastankom bohinjske kotline in jezerom. Danes med Bohinjem in morjem ne vidimo prav velike povezave, a nekoč, v kenozoiku je bohinjsko kotlino preplavljalo morje. Kasneje, v obdobju ledenih dob, je bil Bohinj prekrit z ledeniki, ki so se premikali in pri tem oblikovali tako kotlino, kot jo vidimo še danes. Ledeniki so v kotlini pustili precej sledi, najlepša pa je nedvomno **Bohinjsko jezero**. Arheologi predvidevajo, da je bil Bohinj poseljen že v železni dobi, v 7. stoletju pr. Kr. Kot pove ime dobe, so se takratni prebivalci ukvarjali s pridobivanjem železa, kasneje so z železom tudi trgovali. V 7. stoletju našega štetja naj bi bili v Bohinj prišli Slovani. Danes se v Bohinj največkrat pripeljemo skozi Sotesko, pred 16. stole-

tjem pa sta v Bohinj in iz Bohinja vodili poti čez Pokljuko in čez Bačo, saj je bila Soteska takrat neprehodna. Ni bilo niti ceste niti železnice.

Konec 19. stoletja, po mogočnih 250 letih, ko je bohinjsko železarstvo povozil čas in so železarski obrat preselili na Jesenice, se je večji del Bohinjcev začel ukvarjati s kmetijstvom in z gozdarstvom. Najpomembnejša veja bohinjskega kmetijstva je bila živinoreja s sirarstvom. Leta 1906 je v Bohinj pripeljal prvi vlak. To je bil za bohinjsko gospodarstvo pomemben dogodek, saj se je takrat začel razvijati turizem.

Cerkev Sv. duha Cerkev Sv. duha v Bohinju je podružnična cerkev župnije Srednja vas v Bohinju. Stoji ob južni obali Bohinjskega jezera, ob cesti, ki povezuje naselji Ribčev Laz in Ukanc. Okoliški prebivalci so se po dolgem obdobju slabe rodnosti poljskih pridelkov zaobljubili, da bodo zgradili cerkev in v njej praznovali »tri srede«: kvaterno sredo v postu, sredo po veliki noči in sredo po binkošti, vsako tretje leto pa pošiljali zbrane milodare v tirolsko mesto Innichen. Zaobljubo farani izpolnjujejo še danes in praznujejo »tri srede«, denar pa so v Innichen zadnjič poslali leta 1917. Cerkev je bila hkrati z zvonikom v baročnem slogu postavljena leta 1743. Dolga je 16 m in široka 8 m, krita je s škodlami, ima tri oltarje, glavni je posvečen Sv. duhu, desni sv. Janezu Nepomuku, levi pa sv. Frančišku Ksaveriju. Nad vhodom v cerkev je zidan kor, na severni strani pa je prizidana kašča za shranjevanje darov v obliki žita in drugih pridelkov. Notranjost cerkve je bila v prenovi leta 1981 pobeljena, čeprav so v njej odkrili 12 fresk. Na zunanji fasadi, na vzhodni strani prezbiterija, je velika freska svetega Krištofa.

Pokopališči iz 1. svetovne vojne V Bohinju sta iz časa 1. svetovne vojne ostali dve vojaški pokopališči. Prvo leži v naselju Ukanc, na položnem pobočju pod spodnjo postajo gondolske žičnice za Vogel, nad cesto, ki vodi proti slapu Savica. Bohinj je bil v letih 1915–1917 zaledje soške fronte. Tako so iz bolnišnice na Komni v dolino vozili številne ranjence. Na pokopališču na Ukancu je v ravnih vrstah 282 grobov, obdanih z naravnimi kamni, z lesenimi križi na

Podružniška cerkev Sv. duha

betonskih podstavkih. Pokopališče zamejuje lesen plot. Na koncu poti, ki vodi od vhoda z železnimi kovanimi vrati in s portalom, na katerih sta letnici 1914–1918, je okoli 1,5 m visok spomenik iz naravnega kamna, posvečen padlim vojakom, junakom Krna in braniteljem Bohinja v letih 1915–1916, kar poudarjata nemški in slovenski napis. Sredi pokopališča stoji lesena kapelica iz smrekovih okroglic, krita s škodlami, za katero je več let skrbel domačin, slikar Valentin Hodnik. Na slemenu je manjši stolpič. Pred kapelico je nekaj stopnic iz naravnega kamna. V podstavek je vzdana spominska plošča padlim vojakom različnih narodnosti.

Drugo pokopališče je v Bohinjski Bistrici na razglednem hribčku Rebbo. Tu so pokopavali vojake, ki so umrli v dveh bolnišnicah v Bohinjski Bistrici.

Hudourniške vode Slap Govic je hudourniški slap, ki izvira 130 metrov nad Bohinjskim jezerom na južnem pobočju gore Pršivec. Je izredno zanimiv kraški pojav, ki ga je pred več kot tremi stoletji narisal in opisal zgodovinar Valvasor. Govic bruha vodo le ob zelo močnih nalivih, ki napolnijo podzemno brežno. V suhem vremenu je vidna samo struga pod jamo, nad katero je vhod v brežno. Dno brezna sega pod nivo Bohinjskega jezera. Bruhanje vode je najbolj vidno iz okolice avtokampa Zlatorog na Ukancu.

Ukanška Suha pa je hudourniški potok, ki teče izpod severnih pobočij nad Ukancem in se izliva v Savico. Potok je izdolbel nepretrdno sotesko z zanimivim dvojnimi slapom, visokim okoli 20 m. Dostop do njega je po makadamski cesti, ki se začne pod postajo žičnice Vogel in se nadaljuje do večjega obra-

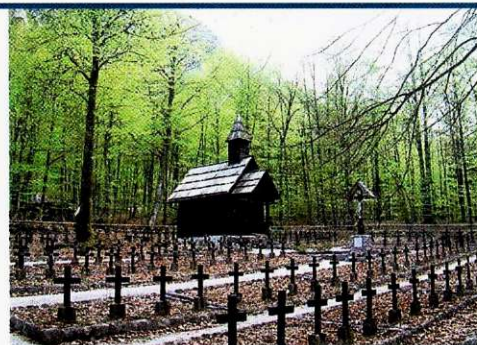

Stranski oltar je posvečen sv. Frančišku Ksaveriju

čališča, kjer se cesta konča, nadaljuje pa se strma smučarska proga. Po brezpotju je treba sestopati po grebenu nad sotesko okoli 300 m. Slap zaslišimo prej, kot ga vidimo. Do slapa je okrog uro hoje.

Vogel Vogel (1550–1850 m) je eno redkih smučišč, kjer se smučate na naravnem snegu do sredine aprila. Ker je sestavni del prve gorske pregrade nad Jadranskim morjem, zapade tu bistveno več snega kot na enakih nadmorskih višinah drugje v Alpah. Sodobna gondolska žičnica pripelje obiskovalce na nadmorsko višino 1537 m, od koder je razgled na Bohinjsko kotlino. Sistem osmih smučarskih žičnic omogoča prijetno smuko na 38 km smučarskih prog, primernih za začetnike in zahtevnejše smučarje. Na krajši tekaški progi se lahko sprostite v teku na smučeh, ljubitelji turne smuke pa bodo uživali v spustu z Rodice ali pa na Komno, seveda na lastno odgovornost. Osnovnega znanja ali izpopolnjevanja alpskega smučanja in deskanja na snegu vas bodo naučili v Smučarski šoli, opremo pa si lahko sposodite v Smučarskem servisu. Za najmlajše smučarje poskrbijo v vrtcu na snegu. Nepozaben je polet z jadrlnim padalom, lahko v dvoje, z Vogla v dolino. Vse leto je poskrbljeno za bogato gostinsko ponudbo.

14. in 15. marca se bo na Voglu na finalni izvedbi **Quiksilver Freeride Battle** zbrala ekipa najboljših deklet in fantov iz Slovenije ter drugih držav, ki bodo s svojo drznostjo poskušali prepričati sodnike. Tekma v **smučanju čez drn in strn** (angl. Freeride) je vožnja po pršiču, s skoki čez skale, kjer organizator označi samo mesto starta in cilja, vsak tekmovalec pa si zamisli smer smučanja. Med smučanjem mora prikazati čim več težavnostnih prvin preskokov in doskokov prek naravnih ovir. Tekmovalec si pred spustom teren ogleda le od daleč. Vožnja po terenu je pred tekmo dovoljena le organizatorju oziroma osebam, ki skrbijo za varnost. Startna številka je nepomembna, pomembna je najboljša izbira linije, psihična in fizična pripravljenost tekmovalca, seveda pa ima svoj delež pri tem tudi sreča.

Vojaško pokopališče

Slap Savica pod Komarčo

Pogled iz gondole na Bohinjsko kotlino

Pretežni del Ukanca sestavljajo počitniške hiše.

Korita ukanške Suhe

Moji zgubljeni topoli

1.

Založba Mladinska knjiga

Prva objava besedila, ki ga v nemškem izvirniku (*Der Transport, Bei den Partisanen, Der Kampf mit dem Ortsgruppenführer Ewald Wrentschur*) hrani Muzej novejšje zgodovine Celje, v katerem ena najbolj zanimivih osebnosti prve polovice 20. stoletja, svetovljanka, poliglotka, polihistorika, popotnica in pisateljica Alma Maximiliana Karlin (1889–1950) opisuje svojo zgodbo iz mračnega obdobja druge svetovne vojne. V svojih zapisih bralcu odkriva težko vojno obdobje, v katerem se nadaljuje njena osebna trpka in grenka izkušnja. Tako kot v daljnih svetovih in kulturah tudi tu, na domačih tleh, ostaja vse prevečkrat nerazumljena in potisnjena na obrobje.

Zgodovinski časopis

Zveza zgodovinskih društev

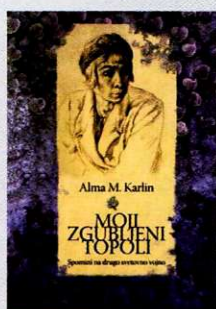
Drugi zvezek *Zgodovinskega časopisa* za leto 2007 (št. 3–4) prinaša enajst prispevkov: *Naselitev Slovanov v vzhodnoalpski prostor* (Aleš Žužek), *Delegiranje oblasti v 12. stoletju: pododvetništvo* (Martin Clauss), *Neznano in presenetljivo o življenju, družini, smrti, grobu in zapuščini Janeza Vajkarda Valvasorja* (Boris Golec), *Boškovič v Ljubljani* (Stanislav Južnič), *Sočasnost slovenskega gospodarskega razvoja* (Žarko Lazarevič), *Tržaški Slovenci in vprašanje razdelitve Svobodnega tržaškega ozemlja* (Nevenka Troha), *Zgodovinski vidiki podomačenja tujih zemljepisnih imen* (Drago Kladnik), *Karantanska sporna vprašanja. Odgovor Petru Štihiu* (Hans-Dietrich Kahl), *Tudi Christoph Wilhelm Hufeland je bil Lipičev vzornik* (Andrej Studen), *Didaktika zgodovine na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete* (Danijela Trškan). Še posebej zanimiva sta prispevka o Slovanih in Valvasorju.

V očeh imperija

2.

Center za evropsko prihodnost

Center za evropsko prihodnost, ustanova v okviru zunanjega ministrstva, je v zbirki *Studia diplomatica Slovenica* in podzbirki *Fontes* izdala prvo knjigo z naslovom *Slovenci v očeh imperija*, v kateri so objavljeni priročniki, ki so jih britanski diplomati uporabljali na pariški mirovni konferenci leta 1919. Uvodoma je Patrick Salmon z britanskega zunanjega ministrstva objavil prispevek o zgodovinskem odseku britanskega zunanjega ministrstva in o nastanku mirovnih priročnikov, nato pa dr. Andrej Rahten piše o Slovencih na pariški mirovni konferenci. Sledi objava besedil iz priročnikov, ki obdelujejo štiri teme: Slovence, jugoslovansko gibanje, Avstrijsko Primorje ter Kranjsko, Koroško in Štajersko. Besedila iz

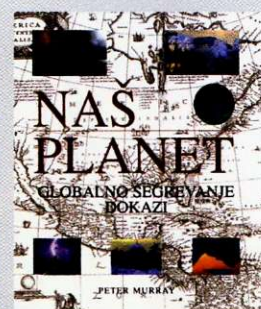
1.

2.

3.

4.

priročnikov kažejo, kako podrobno so Britanci za potrebe svojih diplomatov raziskali vse štiri teme, predvsem pa zgodovino Slovencev ter naše zgodovinsko mesto v takratnem geostrateškem območju Srednje Evrope.

Drugi v bližini

Slovenska matica

Pod naslovom *Drugi v bližini* je izšel prevod antologije literatov jugovzhodne Evrope, ki jih je izbral švedski novinar Richard Swartz, ki živi med Stockholmom, Dunajem in Istro. V knjigi so objavljena dela 21 avtorjev, od Srbov (Bora Ćosić, Irena Vrkljan, Dragan Velikić, Biljana Srbljanović, Charles Simić, ki živi v ZDA), pripadnika madžarske manjšine v Srbiji Lászla Végle, kosovskega Albanca Beqë Cufaja, Davida Albaharija, rojenega v Srbiji, živi v Kanadi, Bolgarov (Dimitré Dinev, Vladimir Zarev), Hrvatice Slavenke Drakulić, Vladimirja Arsenijevića, rojenega v Puli, Bosancev (Aleksander Hemon, ki živi v ZDA, Nenad Veličković, Saša Stanišić, Miljenko Jergović), Albencev (Ismail Kadare, Fatos Kongoli, Luan Starova) in dveh Slovencev (Drago Jančar, Maruša Krese).

Slovenci v BiH

3.

Inštitut za narodnostna vprašanja

Vera Kržišnik-Bukić je avtorica zajetne knjige *Slovenci v Bosni in Hercegovini* (skozi pričevanja, spomine in literarne podobe 1831–2007). V njej sta avtorica vodi skozi vse zgodovinske etape navzočnosti Slovencev v BiH do danes. Teme je razdelila v devet poglavij. V prvem je prikazala Slovence v času turške Bosne, v drugem udeležbo Slovencev v avstro-ogrske okupaciji BiH in začetek njihovega priseljevanja, v tretjem Slovence v BiH med obema svetovni vojnama, v četrtem Slovence v BiH v kontekstu druge svetovne vojne in NDH, v petem Slovence v BiH od časa Avstro-Ogrske do 21. stoletja, v šestem Slovence v BiH od priseljevanja v obdobju stare Jugoslavije, v sedmem slo-

vensko priseljevanje v BiH po drugi svetovni vojni, v osmem razkroj Jugoslavije in Slovence v državi BiH, in v devetem Slovence v BiH v očeh pripadnikov večinskih narodov.

Milan Dekleva

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Kondor* je pod naslovom *Sledi božjih sapic* izšel izbor pesniškega opusa Milana Dekleve, ki se začne z avtorjevo znamenito prvo pesniško knjigo *Mushi mushi* iz leta 1971, in sklence z novimi, še neobjavljenimi pesmimi. Objavljeni so tudi štirje eseji iz knjige *Gnezda in katedrale* (1997). Pesmi je izbral Matevž Kos, ki je napisal tudi spremno besedo. Na koncu je objavljena še Deklevova bibliografija.

Naš planet

4.

Tehniška založba Slovenije

Knjiga *Naša zemlja* (avtor je Peter Murray) se ukvarja s podnebnimi spremembami. Na zelo razumljiv način je opisano, kako bodo podnebne spremembe prizadele ljudi, navaja dejstva o naraščanju globalnih temperatur skozi čas in popisuje vzroke, ki so do tega pripeljali. Znanstveno natančno, a razumljivo je opisano, kako in kje nastajajo toplogredni plini in kako učinkujejo; enako so na razumljiv način opisani kemijski procesi, ki uničujejo ozon, ter nevarnosti, ki zaradi ozonske luknje pretijo človeštvu. Navedene so ugotovitve številnih znanstvenih študij o posledicah podnebnih sprememb v naslednjih desetletjih – sušah in poplavih, zmanjševanju kmetijskih pridelkov in socialnih pretresih, ki jih bodo podnebne spremembe sprožile po svetu. Temeljito je obdelan Kjotski protokol, njegova vsebina, način delovanja, zakaj ga Združene države in Avstralija ne ratificirata, ter kakšno je stališče Kitajske do zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov. Študija Nicka Sterna izjemno bogato slikovno opremo: poleg grafov, diagramov in ilustracij je v njej množica odličnih posnetkov, ki prikazujejo posledice segrevanja in podnebnih sprememb.

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanosti in prihodnosti

hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

Maks Globokar (Aleš Valič)

Koleno četrtega jezdeca

Lucija Horvat, foto: Tone Stojko, Miha Fras

Predzadnjega februarja so v Mestnem gledališču ljubljanskem uprizorili slovensko premiero Lahke konjenice Draga Jančarja.

Drago Jančar v najnovejši drami Lahka konjenica, ki je svetovno premiero doživela v Beograjskem dramskem pozorišču (BDP), govori o sedanji slovenski družbi, kar je v nasprotju z vprašanji, s katerimi se je ukvarjal v svojih velikih igrar. V njih je namreč prikazana usoda posameznika v razmerju do moči, ideologije in zgodovine, ki ga je zaznamovala, dogajanje v njih pa poteka v atmosferi družbenega pritiska. Drama Lahka konjenica pa se umika v intimnejša vprašanja grotesknih in tragičnih medčloveških odnosov, ki se nenehno in brezobzirno zaostrejuje, ker so nove vrednote vse bolj povezane z denarjem. Dogaja se v slovenskem hribovju pred novoodkritimi freskami podeželske cerkve, v župnišču in njegovi okolici. Toda na freski namesto pričakovanih Svetih treh kraljev, ki pod vtisom novice o rojstvu Jezusa odhajajo iskat smisel sveta v Betlehem, odkrijejo koleno četrtega apokaliptičnega jezdeca, ki zlovešče napoveduje smrt. Poslovnežu Maksu Globo-

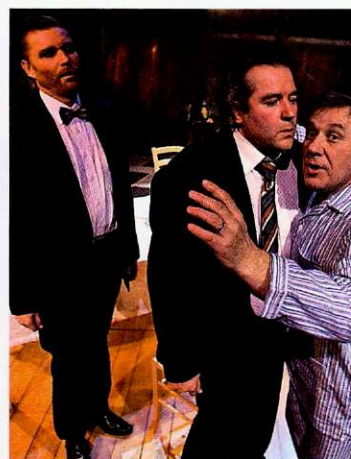

Marjana (Mojca Funkl)

karju, ki ga igra Aleš Valič, se v denarnem poslu zalomi, zato se posledično zlomi tudi sam, zateče se v domači kraj, saj upa, da bo tam našel svoj mir. S tega vidika je Lahka konjenica še ena zgodba o padcu posameznika pod težo družbenih bremen in zahtev časa. Prve zabeleške za dramo je Drago Jančar zapisal konec 90. let, končana pa je bila leta 2003.

Življenje v tranziciji Lahka konjenica je četrti Jančarjev tekst,

ki ga je režiral Zvone Šedlbauer. Na predstavitvi drame je direktorica in umetniška voditeljica Mestnega gledališča ljubljanskega (MGL) Barbara Hieng Samobor dejala, da se igra pomika od splošnejšega v bolj izrazito polje intimne. Časi so se spremenili, svet se je fragmentariziral, individualiziral, ne govorimo več skupinskih jezikov. Znašli smo se v novih družbenih razmerah. Avtor Drago Jančar pa je dejal, da ni lahko odgovoriti, zakaj je igra nastala in zakaj je drugačna, ter pripomnil, da je v gledališču v nasprotju z romanom in poezijo besedilo le eden od elementov predstave, še več, tekst po Jančarjevem mnenju morda sploh ni najusodnejši del. Lahka konjenica poskuša razmišljati o novem življenju v tranzicijski Evropi, ki je zadnjih 15 let preživljala drugače kot njen zahodni del in ki ga dramatik razume kot čas strašnega boja za denar, medsebojnih pritiskov, nečloveških pritiskov, ki izničujejo naravno stanje medčloveških odnosov. Tako je Jančar že konec 90. let razmišljal o tem, da bi gle-

Ben (Jožef Ropoša - v sredini)

dališče z umetniškimi sredstvi najlažje odgovorilo na vprašanja o novem načinu življenja.

Zasedba Dramaturg Lahke konjenice Krištof Jacek Kozak je na predstavitvi opozoril na večplastnost likov, ki združujejo lastna nasprotja. Tragični glavni junak Maks, ki je analitično kompleksna vloga, je Slovenec in svetovljan, brutalen in ponižen, gospodovalec in občutljiv hkrati. Marjana, ki jo igra Mojca Funkl, ne išče moči v denarju, temveč v strasti do lepote. Klinično sliko vsega, kar se dogaja na odru, pa predstavlja Maksov nasprotnik Ben, ki v interpretaciji Jožefa Ropoše zavrže medčloveške odnose. V drami nastopajo še Stanislava Bonise-gna, Jana Zupančič, Boris Kerč, Vladimir Vlaškalič in Evgen Car, ki se v vlogi župnika poslavlja od gledališča in odhaja v pokoj. Scenografka drame je Špela Puc, kostumografka Jerneja Jambrek, skladatelj Bojan Jurjevič-Jurki, lektorica Maja Cerar, oblikovalec luči pa Branko Šulc. **D**

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
+ 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Pripovedovalski festival

V Cankarjevem domu in Slovenskem etnografskem muzeju med 12. in 14. marcem poteka 11. pripovedovalski festival Pravljljice danes, ki goji v sodobnem svetu prepotrebno kulturo poslušanja. Organizatorke festivala se pri oblikovanju programa ves čas zavedajo, da je pripovedovanje zgodb najuspešnejše takrat, ko je spontano in pripovedovalci zajemajo iz tradicije. Toda redki tradicionalni pripovedovalci se v Cankarjevem domu ne bi znašli, zato k sodelovanju vabijo ljudi, ki lahko z besedo dosežejo druge in pripovedujejo z veselo prepričljivostjo. Samo odraslim so namenjeni trije dogodki: Za dva groša fantazije v živo, S pravljico okoli sveta in Pobrano na kup. Za sklop S pravljico okoli sveta, ki bo danes ob 20.00 v Cankarjevem domu, je značilno, da zgodbe pripovedujejo tujci. Vsak od nastopajočih, ki sicer ne sodijo med večje pripovedovalce, poslušalcem predstavi zgodbo iz svoje dežele, nekaj malega pove

Odrpta pripovedovalska tribuna

tudi v izvirnem jeziku. Malim in velikim poslušalcem bosta namenjena dva popoldanska dogodka. Zelo dolge pravljice, ki zato niso namenjene čisto majhnim otrokom, bosta pripovedovali Anja Štefan in Ana Duša. Dopoldanski program za otroke poteka v Etnografskem muzeju Slovenije. Tudi letos na pripovedovalskem festivalu nastopajo številna znana imena, ob Štefanovi denimo še Nataša Matjašec, Brina Vogel, Igor Cvetko, Ajda Rooss in drugi. Na festivalu tudi tokrat z Odrpto pripovedovalsko tribuno dajejo priložnost vsem, ki si želijo pripovedovati. L. H.

Plakati o življenju

V Mednarodnem grafičnem likovnem centru MGLC je do 13. aprila na ogled razstava 150 plakatov z naslovom Gospodična, vi ste lepi kot plakat!, ki obiskovalce popeljejo v svet vizualne kulture med svetovnimi vojnami. Kustos razstave sta Meta Kordiš in Božidar Zrinski. Korenine slovenskega plakata segajo v Ljubljano v začetek 20. stoletja, ko se je mesto začelo spogledovati z modernimi prestolnicami. Potrebo po oblikovanju in tiskanju slovenskega plakata kot propagandnega medija so narekemale gospodarske in politične spremembe ter tehnični napredek. Razstavljeni plakati so iz zbirk po slovenskih galerijah, muzejih, arhivih, pa tudi pri nekaterih ljubiteljskih zbirateljih. Raziskava o plakatu med svetovnimi voj-

nama Mete Kordiš, etnologinje in kulturne antropologinje, je orala ledino, med predhodniki pa so bili Vergilij Dariša, ki je to temo pred dobrimi 30 leti obdelal v diplomski nalogi, Stane Bernik, Cvetko Požar in drugi. Kot je za popotnico knjigi zapisal avtorčin mentor prof. Rajko Muršič, lepakovi ne obravnava samo skozi vizualno govorico, temveč slednjo umešča v takratni čas in družbene razmere. Plakati so razstavljeni po sklopih. Propagandni sklop priča tudi o strategiji tedanje države za izboljšanje zdravstvenega stanja z uvedbo praznika treznosti, šolskega predmeta Higiene in v le-

tihi 1925–1934 s stalno higiensko razstavo na Ljubljanskem velesejmu. Prireditveni plakati so vabili na kulturne, športne, družabne, gospodarske prireditve in dogodke, komercialni plakati pa ponujajo razne dobrine in storitve. L. H.

Vizualna kultura med vojnami

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 13. 3. 2008

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Gledališče Koper: Duohtar pod mus

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima: Markiza de Sade

20.00 Plesni teater Ljubljana: Maša Kagao Knez: Moja (boljša) polovica? – sodobni ples

PETEK, 14. 3. 2008

19.30 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

19.30 Slovenska filharmonija: Marko Hatlak, harmonika – klasična in sodobna glasba

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima: Markiza de Sade

20.30 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

SOBOTA, 15. 3. 2008

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra.

20.00 MGL: J. Pavlič / G. Puccini: Tosca. Gostuje Umetniško društvo OSUM.

20.00 Kulturni dom Mengeš: Georges Feydeau: Tašča mi je crknila. Gostovanje SLG Celje

20.30 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

NEDELJA, 16. 3. 2008

18.00 Mini teater: J. in W. Grimm, Pavel Polak: Palček – lutkovna predstava

19.00 Slovenska filharmonija: Vokal Nord (Norveška) – klasična glasba

PONEDELJEK, 17. 3. 2008

19.30 Šentjakobsko gledališče: Woody Allen: Bog

20.00 MGL: J. Pavlič / G. Puccini: Tosca. Gostuje Umetniško društvo OSUM.

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza: Bog masakra

TOREK, 18. 3. 2008

19.30 Križanke: Ana Rus, klavir, Sara Rustja, klavir – klasična glasba

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

20.00 MGL: Sergi Belbel: Mobilec

SREDA, 19. 3. 2008

18.00 Cankarjev dom: Maja Delak in Mauricio Ferlin: Rodeo – kulturnovzgojna učna ura

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Ivan Cankar / Silvan Omerzu: Hiša Marije Pomočnice

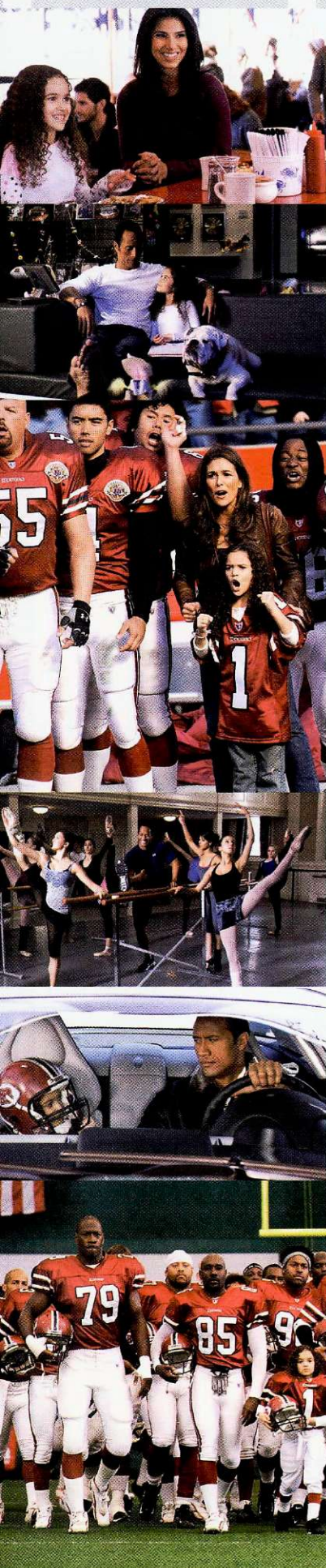
19.30 MGL: SNG Nova Gorica in Gledališče Koper: Duohtar pod mus

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Očka brez načrta

Monika Maljevič

Pri vratih najmočnejšega in najsrditejšega igralca ameriškega nogometa Joeja nekega dne pozvoni majhna deklica z imenom Peyton, njegova hčerka, za katero ni prej še nikoli slišal.

Ker se njegova agentka Stella na vzgojo otrok ne spozna, se za Joeja prične najtežja življenjska preizkušnja, saj mora v odločilnih trenutkih svoje kariere najti način, kako neizprosni svet profesionalnega športa združiti z otroškim baletom, s punčkami iz cunj in z zgodbicami za lahko noč.

Prekaljeni igralec ameriškega nogometa, ki meri na zmago v prvenstvu, ni obupan zaradi nevarnih nasprotnikov, težkega treninga ali česa podobnega, pač pa zaradi deklice, ki se nekega dne pojavi pred njegovimi vrati z novico, da je njegova hči. Za nameček zanjo ni vedel in prišla je brez mame, ki je morala nujno odpotovati v Afriko na humanitarno misijo. Mala Peyton pa si je zaželela mesec dni preživeti z očetom ...

Nekaj novega Joeja Kingmana v filmu Očka brez načrta predstavi priljubljeni igralec (doslej) akcijskih pustolovskih filmov Dwayne »The Rock« Johnson. Ljubitelji akcije ga poznajo iz spektakla *Kralj škorpionov* iz leta 2002, ki je nastal po izjemnem uspehu njegovega istoimenskega lika v pustolovski uspešnici *Mumijska se vrača*. Zaigral je tudi lovca

The Game Plan

Režija: Andy Fickman

Žanr: komedija

Scenarij: Nichole Millard in Kathryn Price po zgodbi Audrey Wells

Produkcija: Gordon Gray, Mark Liardi

Igrajo: Dwayne Johnson, Madison Pettis, Kyra Sedgwick, Roselyn Sanchez, Morris Chestnut, Hayes MacArthur

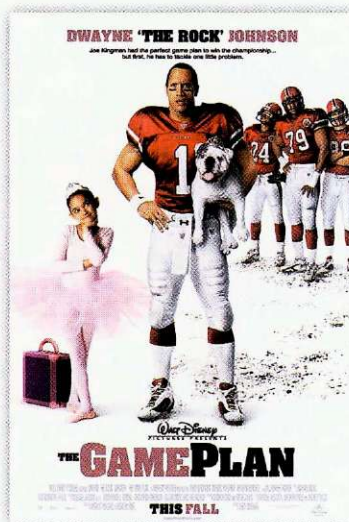
Premiera: 20. 3. 2008

Distribucija: Cenex

na glave v trilerju *The Rundown*, vojnega heroja v *Walking Tall*, medplanetarnega lovca na nezemljane v filmu *Doom*. Nato so sledile tri zelo raznolike vloge: bil je homoseksualni telesni stražar s Samoe v *Be Cool*, nogometni trener v *Gridiron Gang* in futuristični filmski zvezdnik v *Southland Tales*. Zaigrati v mladinski komediji potemtakem vendarle ni bil tako nepredvidljiv izziv. Igralcu se je ponudila priložnost, da da duška svojem posebnemu smislu za humor, in vsi njegovi oboževalci se bodo lahko prepričali, da zna biti smešen in zabaven na zelo svojstven način.

Dwayne Johnson je ustanovil lastni humanitarni sklad za pomoč otrokom s posebnimi potrebami, prizadetim, zelo bolnim in problematičnim otrokom vsepovsod v ZDA. Kmalu ga bomo lahko videli v vlogi Agent 23 v novejši različici vohunske komedije *Get Smart* ob Stevu Carellu in Anne Hathaway.

Maddison Pettis so za vlogo navihane in pogumne Peyton Kelly izbrali, ko je imela sedem let. Od svojega četrtega leta že pleše balet, zato ni čudno, da je vloga Peyton, ki je v balet zaljubljena, odigrala brez težav. Poleg tega je za to vrsto "nešporta", kakor ga imenuje njen filmski očka, navdušila tudi njega! Kako se je odrezal na baletnem odru, se prepričajte sami.

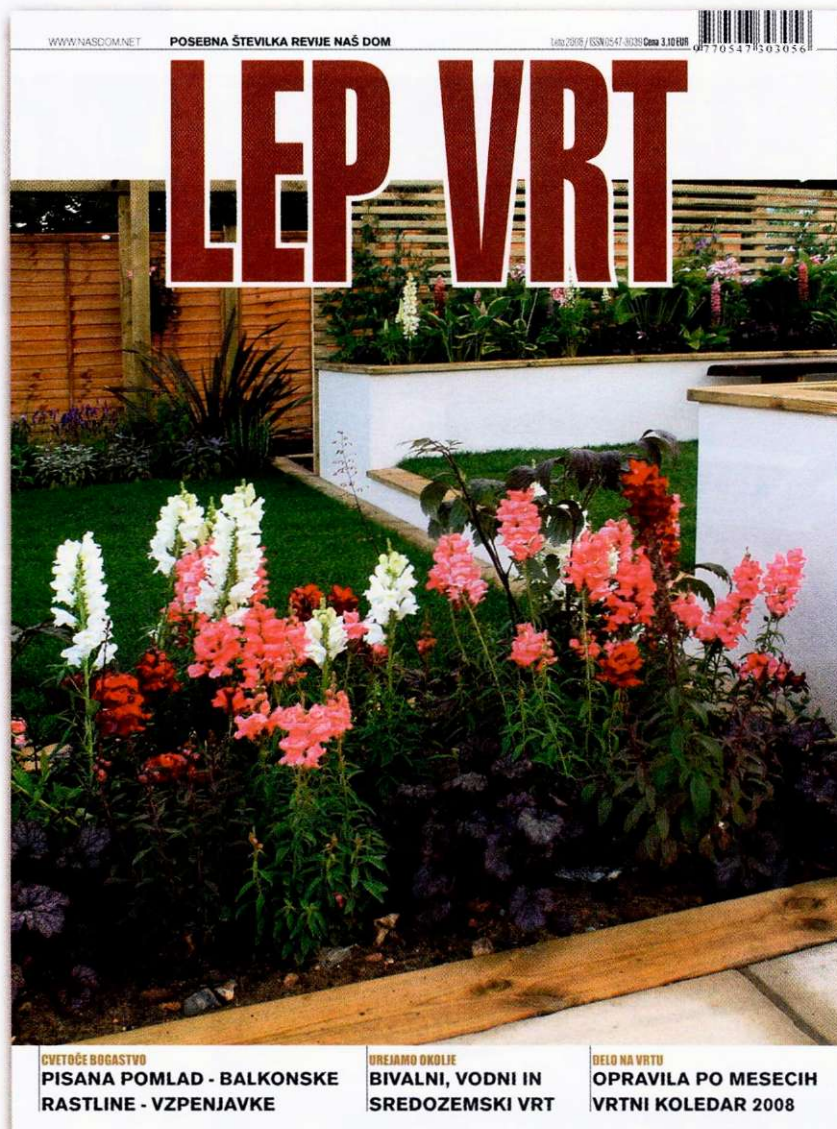
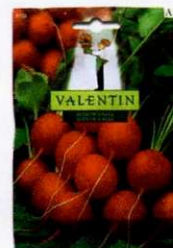
Maddison je s petimi leti že nastopala v reklamah v svojem rodnem Arlingtonu v Teksasu. Pred tem se je pojavila na naslovnici otroške revije Fort Worth Child Magazine. Ko so jo izbrali za osrednji lik oglaševalne kampanje za otroške igrače, se je začela učiti tudi igranja. Leta 2005 se je pojavila v vlogi Stacy v uspešni televizijski nanizanki družbe CBS *Jericho*.

Revija Lep vrt

vaš celoletni
vodnik
za urejanje vrta
že pri vašem
prodajalcu
časopisov

**+
3 darila**

- vrtno rokavice
- vrečka semen
- vrtni koledar

ČZP Večer, d. d., Svetozarevska 14, 2504 Maribor

Iz vsebine

- Podroben opis vrtnih opravil po mesecih za zelenjavni vrt, sadni vrt in okrasne rastline
- Recepti za pripravo naravnih škropliv proti škodljivcem
- Zastiranje tal proti izgubljanju talne vlage
- Sedežno pohištvo za bivalne vrtove

Naročniki Večera lahko revijo naročite ob delovnih dneh po telefonu
02 23 53 326, 23 53 322 ali 23 53 500 in po e-pošti narocnina@vecer.com

Korak do popolnosti

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Ford mondeo 2,0 TDCi titanium 5v

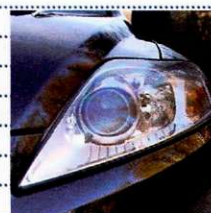
Ford je za svojega mondea, že tretjega, prvo predstavitev pripravil v filmu Jamesa Bonda Casino Royale. Ker sta aston martin in jaguar, nad katerima je v času snemanja filma bedel Ford, vozili, ki ju tajni agent s filmskega platna najpogosteje uporablja, premierni prikaz novega 'mondyja' niti ni tako presenetljiv.

Oblikovni napredek Pa je vreden Jamesa Bonda? Ne povsem. Pri obliki ni nikakršnih dvomov. Kromirana maska, ki je prezrcaljena čez odbijač, daje občutek angleškega prestiža in športnosti, rahlo dvignjena bočna linija je dinamična, le 16-palčna atraktivna platišča so za številko ali dve premajhna. Ker je mondeo petratna kombilimuzina, so zadnja, prtljažna vrata velikosti manjših garažnih vrat. Dinamike mu na tem področju res ne moremo očitati.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FORD MONDEO 2,0 TDCi 5V
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.997
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 (340) pri 1.750
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.778 x 1.886 x 1.500
medosna razdalja v mm	2.850
prtljažnik v litrih	540 – 1.370
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1456 (714)
največja hitrost v km/h	210
pospešek 0-100 km/h v s	9,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,6/4,9/5,9
poraba na testu v l/100 km	7,2
cena vozila v EUR	24.040

Zelo prostoren Drugače pa je z notranjostjo. V usnje oblečen volanski obroč s štirimi prečkami dobro sede v dlan, le kakšen palec obsega mu primanjkuje. Plastika armaturne plošče je zadovoljive kakovosti in barvni kontrast sredinske konzole razbije monotono črnino. A na žalost je videti, kot da je sredinski del kokpita izdelovala druga izmena v tovarni vozil. Z nekoliko nižjimi standardi. Škripajoča plastika in majajoča se opora za roke pokvarita odličen prvi vtis. Počutje voznika je, če odmislimo takšne napake, sicer zelo dobro. Odlični sedeži s trdno ledveno oporo dajejo oporo hrbtenici in tudi po daljših vožnjah, katerim je mondeo namenjen, obiski kiropraktika ne bodo potrebni. Vzdržni pomiki ter naslon ledvenega dela so nastavljeni ročno, nastavev višine sedenja pa električno. Kot da bi inženirjem zmanjkalo elektromotorjev za pomik sedeža. 'Polizdelek' je tudi samo polovično pametni

'pametni ključ', za katerega je za odklep in zaklep vozila treba seči v žep, za zagon samega agregata pa ne. Tudi velik barvni prikazovalnik med obema merilnikoma je posrečena zamisel, po osvetlitvi pa se nikakor ne ujema z drugimi instrumenti in je zmožen prikazovati samo tri (3!) funkcije potovalnega računalnika. Potencial, ki je definitivno preslabo izkoriščen. Radijski sprejemnik znamke Sony je že stari znanec Fordovih vozil in tudi tu se odlično izkaže, kompatibilnost z mobilnikom prek brezžične povezave bluetooth pa omogoča telefoniranje med

Dobra vodljivost Podvozje je izvrsten kompromis med športnostjo (ki jo najdemo pri skoraj vseh hišnih modelih) in udobjem. Tresljaji se s slabega vozišča le minimalno prenesejo v kokpit. Če je volanski obroč neposreden in zgovoren z dogajanjem pod kolesi, se velika teža vozila že pozna pri občasnem nihanju v ovinkih in siljenju nosa iz zastavljene smeri. Motor je stari znanec, s 103 kilovatov pa še ravno prav zmogljiv, če boste polno otovorjeni. Le prehitavanja bodo zahtevala daljše ravnine. Za bolj dinamične in zahtevne voznike je zato na voljo še 2 decilitra prostorninsko večji

vožnjo, ne da bi prekršili ZVCP. Radijski sprejemnik in potovalni računalnik sta nastavljiva prek 'palčnih' gumbov na volanskem obroču. Prostora na zadnji sedežni klopi je dovolj za pet odraslih oseb, tudi če na prednjem sedežu sedi nadpovprečno visok voznik. Prtljažnik je ogromen, prilagodljiv ter z že prej omenjenimi prtljažnimi vrati lahko izkoriščen do zadnjega decilitra. Letni družinski dopusti zato ne bodo misija, kako vso prtljago spraviti v avto.

agregat. Poraba 72 decilitrov na 100 kilometrov pa je v okviru pričakovanega in primerljiv podatek s konkurenco.

Fordu je z novim mondeom uspel velik korak naprej, a je še vedno na kakšnih področjih za nemško, japonsko in tudi francosko konkurenco, saj se bo moral bolj potruditi pri končni izdelavi. Ostaja odlično vozen, zelo prostoren in udoben avtomobil, ki želi pokazati še nekaj prestiža, do popolnosti pa ga vseeno loči še nekaj korakov. **D**

Novica

SALON ŽENEVA 2008 Ženevski avtomobilski salon ni še nikoli razočaral. Na prehodu v pomlad, ki narekuje tempo prodaje potem skozi vse leto, poteka ob Ženevskem jezeru že 78. avtomobilski salon. Tudi letos je znanilec novosti na področju avtomobilizma prikazal številne novosti. Volvo XC60 naj bi bil najvarnejši avtomobil na svetu, Honda pa ponosno razkazuje svoj novi accord. Če komu običajni mini ni dovolj močan, je tu sedaj še John Cooper Works s kar 211 'konji'. Škoda predstavlja novi superb z revolucionarnimi prtljažnimi vrati, Volkswagen pa nekaj za dušo, novi široko za mladino in passat CC za malce starejše. Seat je prav tako poskrbel za vročico, saj s konceptom napoveduje novo ibizo, ki pripelje poleti. Mercedes-Benz razkazuje nove modele GLK, SLK in SL, Opel pa je pokazal koncept merive. Mitsubishi vse stavi na novi lancer,

za imidž evolution, za prodajne številke pa prototype-S. Rinspeed je pokazal prvi podvodni avto na svetu, Lancia pa povsem novo delto. Poleg Nissana se tudi Lexus podaja v superšportne vode. Toyota se veseli urban cruiserja, Ford pa prihoda nove fieste, ki je zelo privlačno oblikovana. Hyundai in Morgan kažeta nove tehnologije, prav tako Cadillac, Aston Martin pa še kar vztraja pri ročni izdelavi svojih krasnih avtomobilov. Športnih avtomobilov z ogromnim številom 'konj' je seveda kot po navadi ogromno; corvette ZR-1, lamborghini gallardo LP-560-4 in ferrari s klasično ponudbo žrebcev. Prvi pa je audi s šestlitrskim dizelskim motorjem in 500 'konji' v R8. Z vetrom v laseh lahko po novem uživate tudi v rolls-royceu.

Ne izgubljam se več!

Garmin nūvi® 750T/760/770 GPS cestni navigatorji omogočajo brezskrbno vožnjo

prednaložena podrobna cestna karta City Navigator® NT Europe, vključuje SLOVENIJO (model 770 ima dodatno še kartografijo Severne Amerike)

GARMIN
Arrive happy™

www.garmin.si

Nastanek Venere

Barbara Prevorčič, foto: Nasa

O teoriji velikega poka in nastanku vesolja je bilo povedanega že veliko. Zdaj se je v planetologiji pojavil nov računski model, ki pojasnjuje nastanek Venere. Nastala naj bi bila ob silovitem trku dveh enako velikih teles.

svoje Lune, nima tektonike, na njej ni vode pa tudi vrtilni se popolnoma drugače kot drugih osmih planetov. Zdaj naj bi bile te posebnosti Venere pojasnjene.

Odkrivanje Venere Pred odkritjem teleskopa je bila Venera znana le kot »premična zvezda«. Več kultur je njen prikaz kot jutranje in večerne zvezde smatralo za dve različni nebesni telesi. Pitagora se šteje za prvega, ki naj bi bil v 6. stoletju pred našim štetjem prepoznal jutranjo in večerno zvezdo kot eno telo, vendar je podpiral idejo, da Venera obkroža Zemljo. Ko je Galileo Galilei v zgodnjem 17. stoletju prvič opazoval planet, je videl, da prikazuje podobne faze kot Luna, da se torej spreminja iz krajca proti ščipu. To bi bilo nemogoče, če bi tako Sonce kot Venera krožila okoli Zemlje, zato so to prva opazovanja, ki jasno zanikajo večstoletno verovanje, da je v središču Osončja Zemlja.

Prapok ali veliki pok (Big Bang) je znanstvena teorija o nastanku vesolja. To naj bi bilo nastalo z velikansko eksplozijo prostora in snovi v nekem končnem času v preteklosti. Osrednja zamisel je, da opazovani rdeči premik galaksij (Hubblev zakon) kaže na to, da se galaksije oddaljujejo druga od druge, kar pomeni, da so bile v preteklosti bolj skupaj. V mejnem primeru to vodi do tega, da so bili vsi

sestavni deli vesolja v stanju, ko sta bili gostota in temperatura izredno veliki ali pa celo v stanju gravitacijske singularnosti, to je v neskončno zbitem stanju. Od tedaj se je prostor širil v času in s seboj nosil galaksije.

Boginja ljubezni Planet, ki se imenuje po rimski boginji ljubezni Veneri, je notranji, drugi planet od Sonca v Osončju. Venerino površje je bilo podrobneje

kartografirano šele v zadnjih 20 letih. Na njem je mogoče najti dokaze obsežnega ognjeniškega delovanja, nekateri ognjeniki pa so mogoče aktivni še danes.

Četudi je Venera bližnja sosedica Zemlje, z njo jo družijo tudi enaka velikost, pa se v primerjavi z njo precej razlikuje. Venera nima

Spektroskopska opazovanja v prvem desetletju 20. stoletja so podala prve namige o Venerinem vrtenju. Vesto Slipher je poskušal izmeriti Dopplerjev premik svetlobe z Venere, vendar ni ugotovil nobenega vrtenja. Predvideval je, da mora imeti planet precej daljšo vrtilno dobo od prej ocenjene.

Zdaj so pojasnjene nekatere Venerine posebnosti.

Veliki pok naj bi bil ustvaril to, kar danes imenujemo vesolje.

Kasnejša opazovanja v petdesetih letih so pokazala, da je vrtenje vzvratno (retrogradno). Radarska opazovanja Venere so prvič potekala v 60. letih prejšnjega stoletja, opravljena pa so bila prva merjenja vrtilne dobe.

Raziskave s sondami Prva odprava brez človeške posadke proti Veneri in tudi prva proti kateremu koli planetu se je začela 12. februarja 1961 z izstrelitvijo sonde Venera 1. Bila je prvo vozilo zelo uspešnega sovjetskega programa Venera. Izstreljena je bila na tirnico z neposrednim trčenjem, vendar je bil stik z njo sedem dni po izstrelitvi izgubljen okoli 2 milijona km od Zemlje. Ocenjeno je bilo, da je v sredini maja zgrešila Venero za okoli 100.000 km.

Od takrat se je pošiljanje sond na Venero nadaljevalo in z vsako misijo so znanstveniki prišli do novih in podrobnejših informacij o »skrivnostnem« planetu.

Model Huwa Daviesa Britanski znanstvenik Huw Davies je razvil nov model, ki dokazuje, da je Venera nastala v velikem trku vesoljskih teles. Na prvi pogled ni njegova trditev nič posebnega. Ko je pred 4,5 milijarde let nastalo naše Osončje, so bili trki

vesoljskih teles nekaj običajnega. Na ta način sta nastala recimo Jupiter in Luna. Davies tudi ni prvi, ki tako pojasnjuje rojstvo Venere, s tem da je prejšnje raziskovalce begalo, zakaj v trku poleg Venere ni nastala še kakšna Luna. Kar pa je pri Daviesu omembe vredno, je njegov povsem novi model nastanka Venere. Davies je pojasnil: »Venera je nastala v trku dveh enako velikih teles, pri čemer je bilo vsako od njiju veliko za polovico Venere.« Na ta način se da pojasniti, zakaj Venera nima svoje Lune. Materiala za njen nastanek preprosto ni bilo. Po istem kopitu Davies odstira tudi druge Venerine tančice, recimo Venerino rotacijo, ki je med planeti posebnost, ali pa njeno obliko površja. Če njegova teorija drži, potem bo razkrita tudi uganka Venerine atmosfere, ki vsebuje kar 96 odstotkov ogljikovega dioksida. Kamni na obeh trčenih teles naj bi bila v času trka sprostila velike količine ogljikovega dioksida, ta pa je zaradi večje teže izpodrinil kisik. Tudi voda naj bi bila v trku izpuhtela; kisik se je povezal z atomi železa, lahki vodik pa je izpuhtel v zrak. Nedvomno se bo Daviesova teorija kmalu znašla na preizkušnji, saj Rusi, Japonci in Američani že snujejo polet sonde, ki bo raziskovala Venero. **D**

Na kratko

ČASTNO SLOVO NETSCAPE NAVIGATORJA

Spletni brskalnik Netscape Navigator, s katerim so številni prvič brskali po internetu, se v tem mesecu poslavlja. AOL, lastnik Netscapea, je sporočil, da po 1. marcu podpore za brskalnik ne bodo več razvijali, zato uporabnikom priporočajo, da za brskanje po internetu v prihodnje uporabljajo Firefox ali Flock, ki uporabljata podobno tehnologijo kot Netscape. V času eksplozije komercialne uporabe interneta je Netscape uporabljalo več kot 90 odstotkov uporabnikov. Njegov marketinški delež je od takrat padel na borih 0,6 odstotka, saj je večina uporabnikov prešla na Internet Explorer ali Firefox. AOL je sicer poskušal obuditi Netscape, vendar je bil v bitki za delež uporabnikov z Microsoftovim Internet Explorerjem neuspešen. IE danes uporablja prek 80 odstotkov uporabnikov interneta. Vodilni v podjetju Mozilla, ki je razvilo Firefox, Mitchell Baker je prepričan, da je Firefox nadaljevanje kakovosti Netscapea, saj so za razvoj uporabili dobre strani brskalnika in jih razširili v smislu odprtosti in dostopnosti za uporabnike. Baker je bil eden prvih zaposlenih pri Netscapu leta 1994.

Mnogi so po internetu prvič brskali z Netscape Navigatorjem.

DEPRESIJA ZARADI PREMALO TESTOSTERONA Študija avstralske Univerze Nottingham o povezavi med depresijo in testosteronom je dokazala, naj bi starejši moški z nižjo vsebnostjo moškega spolnega hormona testosterona v krvi pogosteje obolevali za depresijo. Raziskava je zajela 3.987 avstralskih moških, starih 70 let ali več, ki so jim postavili diagnozo psihičnega stanja in odvzeli vzorec krvi. Pri 203 preiskanih moških, ki so jim določili depresijo, so znanstveniki izmerili tudi podpovprečno raven testosterona v krvi. Znanstveniki sicer svarijo pred pre nagljenimi sklepanji, a vendarle se napoveduje možnost zdravljenja depresije s hormonsko oziroma testosteronsko terapijo. Nekatere prejšnje raziskave, ki jih je izvedla prej omenjena univerza, nakazujejo kar univerzalno povezavo med količino moškega spolnega hormona v krvi in splošnim psihofizičnim stanjem. Moški z manj testosterona v krvi naj bi bili recimo bolj izpostavljeni srčnim obolenjem in diabetesu. Druga raziskava pa je razkrila, da terapija s testosteronom pomaga pri zdravljenju Alzheimerjeve bolezni. Po drugi strani naj bi bil ta hormon v prenosorazmeren z agresivnostjo.

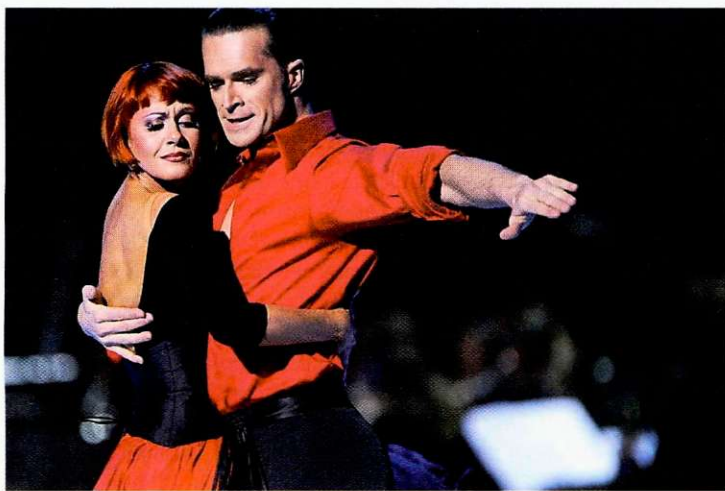
Raven testosterona v krvi vpliva na razvoj depresije pri starostnikih.

Radio Krka
106.6 MHz

Plesna virtuoza

Kristijan Stranščak, foto: Vid Ponikvar/Spotal

**Naša najboljša plesalca standardnih in latinskoameriških plesov
Katarina Venturini in Andrej Škufca sta se poslovila od plesnih odrov.**

Andrej in Katarina ... vedno elegantna

Na tekmovanjih vedno v ospredju

Napoved zadnjega skupnega plesa

Da se vsaka dobra stvar enkrat konča, sta spoznala tudi Andrej in Katarina. Po toliko letih plesne ustvarjalnosti je prišel čas, ko se je njuna pot začela ločevati, zato sta se odločila, da se kot plesni par razideta, svoje slovo pa sta napovedala v zadnji nedeljski oddaji Spet doma. A svoje zveste publike nista pustila na cedilu, saj sta 2. marca v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma za svoj zadnji plesni nastop priredila pravi plesni spektakel.

Med amaterji nepremagljiva

Plesna pot Katarine in Andreja, rojena 1972 in 1973, se je začela v različnih obdobjih in iz različnih razlogov. Vendar se zdi, da jima je bilo že od samega začetka usojeno, da bosta skupaj postala daleč najuspešnejši slovenski plesni par in zažvela nepozabno plesno pravljico.

Že po dveh letih skupnega nastopanja sta leta 1992 prvič postala državna prvaka v latinskoameriških plesih. Tega laskavega naslova jima na domačih plesiščih v naslednjih desetih letih ni mogel vzeti noben drug slovenski plesni par. Skupno sta v svoji amaterski karieri v obdobju od 1992 do 2001 osvojila 23 naslovov državnih prvakov. Naslovi se delijo v latinskoameriških in standardnih plesih ter kombinaciji obojih. Brez najmanjšega dvoma je to največji dosežek v slovenskem športnem plesu doslej.

Uspehi v svetovnem merilu so prihajali zmerno, a vztrajno. Pravi prodor pa jima je uspel leta 1996, ko sta postala svetovna prvaka v kombinaciji latinskoameriških in standardnih plesov. Nepremagljiva sta bila še naslednji dve leti, 1997 in 1998. To sta hkrati prva naslova svetovnih prvakov za slovenski športni ples. Ko sta leta 1998 v tretje povsem

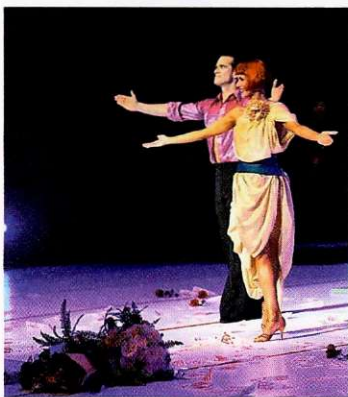
razorožila svetovno konkurenco v kombinaciji, sta spoznala, da morata najti druge izzive. Posvetila sta se tekmovanju v posameznih plesnih disciplinah.

Rezultati na najprestižnejših turnirjih so jima začrtali pot in ju usmerili naprej. Ko sta tako nizala čedalje odmevnejše uspehe v latinskoameriških plesih, sta standardnim posvečala vedno manj pozornosti in časa. To je bilo za Andreja boleče spoznanje, kajti sebe si je vedno predstavljal kot plesalca standardnih plesov, obratno pa je bilo s Katarino, saj so ji bili latinskoameriški plesi dobesedno pisani na kožo.

Amatersko kariero sta tako leta 2001 kronala z osvojitvijo naslova svetovnih prvakov v disciplini ameriških plesov. Ker sta naslov osvojila pred domačim občinstvom v Ljubljani, je bilo to za nju sanjsko doživetje. Tako jima je ostal samo še en izziv, za katerim stremijo vsi mladi plesalci; leta 2002 sta prestopila v konkurenco profesionalnih plesnih parov.

Znana v Sloveniji in svetu

A tako imenitni uspehi ne pridejo sami po sebi. Marsikdo misli, da je ples lahкотen šport, vendar se moti. Potrebna je velika vztrajnost in predvsem trdo delo. Katarina in Andrej sta ves čas svoje športne poti trenirala po dvakrat na dan šest dni v tednu. Vsak dan sta za trening porabila štiri do šest ur. Njuno delo sta že od samega začetka usmerjala in nadzorovala trenerja Fredi Novak in Danijela Škofic, ki sta lastnika in glavna trenerja Plesnega centra Fredi. Treningi doma pa za vrhunske dosežke niso dovolj, zato sta Katarina in Andrej petkrat letno odpotovala na posebne priprave v London k najbolj znanim plesnim učiteljem. Vse to trdo delo sta kronala z uspehi med amaterji in tudi med profesionalci, med katerimi sta od leta 2004 do 2007 dosegla veliko vrhunskih rezultatov. Na najprestižnejših plesnih tekmovanjih za profesionalce sta osvojila pet prvih mest, dve drugi mesti, sedemkrat sta bila tretja in šestkrat četrta. Pri tem velja omeniti odlično sezono 2004, ki sta jo okronala s prvim mestom na svetovni lestvici v latinskoameriških plesih.

Zadnji plesni pozdrav

Uspehi pravilno nagajeni Z uspehi sta Katarina in Andrej postala znana slovenska športnika in prepoznavni medijski osebnosti. Olimpijski komite Slovenije je vsako leto njune amaterske poti nagradil s priznanjem za izvrstne rezultate na področju športnega plesa. Kot vrhunška športnika sta bila po pogodbi z vlado Republike Slovenije o zaposlovanju slovenskih vrhunskih športnikov od leta 1997 do 2004 zaposlena na ministrstvu za finance. Leta 1999 sta dobila Bloudkovo priznanje za izredne dosežke in nagrado Marjana Rožanca prav tako za izredne dosežke na področju športa, kar je največje priznanje za ljubljanske športnike. Bloudkovo nagrado, ki je najprestižnejša na področju športa v Sloveniji, sta prejela leta 2002. Najbolj pa sta ponosna na nagrado BDF Award (World Ballroom Dancers Award), ki jima je bila podeljena dve leti zapored v Londonu za izredne nastope v amaterski konkurenci, in sicer leta 2000 in 2001. Prav tako 2001 jima je WD

& DSC (World Dance & Dance Sport Council) podelil nagrado za najuspešnejši amaterski par v latinskoameriških plesih. Mesto Ljubljana pa se jima je zahvalilo za vse doseženo z nagrado mesta Ljubljane, ki jo vsako leto podelijo najzaslužnejšim prebivalcem Ljubljane.

Zadnji ples šampionov V nedeljo, 2. marca, sta se v razprodani Gallusovi dvorani Cankarjevega doma Andrej in Katarina še zadnjič zapisala v plesno večnost s prireditvijo, ki sta jo poimenovala Neskončnost je večnost, in tako spustila zastor za svojo 17-letno skupno plesno športno potjo. V ospredju prireditve so bili plesni nastopi, v katerih je poleg njiju nastopilo še 14 plesalcev. Za glasbeno podlago je poleg Art Orkestra in Godalnega kvarteta med drugimi poskrbela priljubljena skupina Dan D, prireditev pa je režiral Matjaž Berger.

Konec je bil najbolj čustven del večera, saj ju je navdušeno občinstvo, med katerim so bili predsednik Republike Slovenije Danilo Türk, ljubljanski župan in častni pokrovitelj prireditve Zoran Janković ter nekdanji predsednik republike Milan Kučan, nagradilo s petminutnimi stoječimi ovacijami!

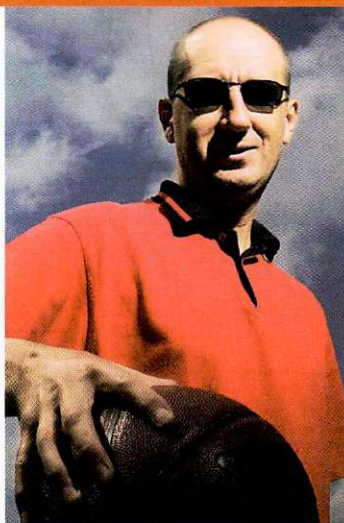
Vstopnice so pošle najhitreje v zadnjih 25 letih, celo hitreje kot za Pavarottijev nastop pred nekaj leti, je dejal prvi mož Cankarjevega doma Mitja Rotovnik! To med drugim pove, kako cenjen je bil virtuozni plesni par Venturini-Škufca v Sloveniji!

MARIJA ŠESTAK je na 12. dvoranskem SP v atletiki v Valencii v troskoku osvojila bronasto odličje (14,68 metra), kar je četrta kolajna za našo atletiko na teh tekmovanjih. Zlato je osvojila Kubanka Yargelis Savigne (15,05), srebro pa Grkinja Hrysopiya Devetzi (15,00).

HOKEJISTI ZMOLIMPIJE so se uvrstili v finale lige Ebel. Z zmago 2:0 na šesti polfinalni tekmi s skupnim izidom 4:2 v zmagah so izločili Black Wings iz Linza. Tekmec ZM Olimpije v finalu bo branilec naslova Salzburg, prva tekma pa bo 13. marca v Salzburgu.

Vročina

Esad Babačić

Zdaj je jasno, da bo letošnja končnica v ligi NBA zelo zanimiva. Na površje je izplavalo kar nekaj resnih kandidatov za naslov, tako da o kakšni prevladi tega ali onega moštva ni mogoče govoriti.

Vročica se seli z moštva na moštvo, tako da je že težko slediti, katera od ekip je v najboljšem stanju. Kot da bi se dogovorila med seboj, si moštva podajajo štafetno palico najbolj vročega in obetavnega kolektiva v tej ligi vseh lig. Tako smo nekaj časa prisegali na Detroit, pa potem na Boston, dokler se ni od nekod prikazal Houston in vse skupaj spomnil na staro nepisano pravilo, da je končnica prvenstvo zase. Ko si ligo NBA ogledaš malce na bližje, vidiš, da vse skupaj vendarle ni tako resno, kot se na prvi pogled zdi. Nekateri tekme so odigrane s takšno inercijo, da je kar težko verjeti. Kot da bi bile zadeve že v naprej programirane in gre le za rutinsko opravljanje dolžnosti pred odločilnimi boji. Zaradi vsega tega je težko soditi, katero od moštev je resnično na pravi poti in katero v krizi, iz katere bo težko prišlo. Biti strokovnjak v takšni demokratični mlakuži je resnično težka naloga. Kdo bi vedel, kaj se bo v naslednjih mesecih dogajalo s Phoenixom, ki je po prihodu O'Neala kar malce zarjavel. Zakaj je prišel Shaq, je na svoji koži začutil San Antonio, ki je pred dnevi klonil tudi zato, ker Duncan ni mogel mimo orjaškega centra. Je pa res, da se je legendarna tranzicija Phoenixa kar malce upočasnila, česar pa ne bi mogli reči za Boston, ki se zdi skoraj neustavljiv. Pojava Sama Caslla je sicer ogrozila neverjetno kemijo moštva Celtics, a so se le-ti vendarle ubranili kaosa v svojih vrstah. S kemijo nimajo težav v San Antoniu, ki je lahko miren, saj ima najbolje postavljeno moštvo. Njihova moč je v izjemnem sodelovanju med igralci in trenerjem, ki ima zadeve popolnoma pod nadzorom. Tega pa ne moremo trditi za Isaiha Thomasa, ki vodi najslabše moštvo lige. Počasi, a vztrajno se vrača Los Angeles, ki je nekaj kol nazaj sicer klonil proti moštvu Kings, a kot rečeno, takšnih porazov ne smemo jemati preveč resno. Dokler ne bo prave obrambe, ne moremo govoriti o tistih, ki so pripravljeni na največje izzive. Tudi moštvo Cavaliers na čelu z Jamesom še ni reklo zadnje besede, čeprav jih nekateri strokovnjaki kar ne morejo jemati resno. Ne bi se čudil, če bi se fantje iz Clevelanda dokopali do finala ali še česa večjega. Resno!

Mar v novem zaporu res ni prostora še za enega goljufa?

Goljuf in naivka

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Skoraj neverjetna je bila naivnost ženske, ki je nasledla goljufu v želji, da bi izselila človeka, ki je nepravilno zasedal njeno nepremičnino.

Saj ni res, pa je, bi lahko opisali naivnost 43-letne ženske iz okolice Grosupljega ter zahrbtnost in prebrisanost 40-letnega Koprčana, ki je obtožen goljufije. Vse skupaj se je zgodilo zato, ker v naši državi na mnogih področjih ni pravega reda.

Grosupeljčanka je lastnica zemljiške parcele s pripadajočim objektom neke na območju Vrhnike. Objekt naj bi bil v bistvu počitniški, kakor se to pravno imenuje, vendar to pri zadevi niti ni pomembno. Važno je le to, da so nepremičnine vredne več kot sto tisoč evrov, kar seveda ni majhen denar.

Lastnica se je pred časom odločila, da bo vse skupaj prodala. Pojavil se je kupec in zadeva se je začela razvijati tako, kot sta si jo zamislila. Sestavila sta pogodbo in določila ceno. Potem pa je naivna ženska storila prvo na-

pako. Še preden je bila kupnina poravnana, je dovolila »novemu« lastniku, da se vseli v objekt. Čez čas so se pojavile težave, ker kupec očitno ni mogel ali ni hotel plačati kupnine. Pogodbo o prodaji in nakupu sta sicer soglasno razdrli, a nesojeni kupec potem ni hotel izprazniti počitniškega objekta. Država očitno ne more storiti ničesar, da bi državljani lahko izgnali okupatorja svoje lastnine. No ja, saj ne stori prav dosti niti tedaj, ko sosednja država prodaja naše

državno ozemlje, kaj bi se torej bodli za nekakšno parcelo zasebnika. Ženska je bila tako prisiljena pomoč poiskati drugje. Lahko bi sicer našla nekoga, ki bi za šop evrov na silo zabrisal okupatorja iz stavbe, ki ni njegova, ampak to bi bilo kaznivo dejanje, in to hudo, za nekaj let zavora.

Dober znanec znanca Grosupeljčanka je prišla nato na svojo nesrečo prek znančevega prijatelja in tako naprej do Koprčana. Ta je naivki natvezil, da bo zabrisal okupatorja na cesto, le prej morata skleniti navidezno pogodbo. Fiktivno naj bi si Grosupeljčanka sposodila od Koprčana sto dvajset

tisoč evrov, za povračilo dolga pa zastavila omenjene nepremičnine. Kako točno naj bi takšna pogodba pomagala pri izgonu uzurpatorja, ni čisto jasno. Dejstvo pa je, da je Koprčan potem s to pogodbo odšel na sodišče in sprožil postopek za prodajo imetja Grosupeljčanke, »ker mu ni vrnila dolga«. Sodišče mu je ugodilo in odredilo prisilno prodajo nepremičnin.

Država se je zdaj le toliko zganila, da je Koprčana ovadila za kaznivo dejanje in ga seveda takoj nato spustila na prostost. Zakaj že? Da bo lahko našel novo naivno žrtev? Izpeljal omenjeno goljufijo do konca? Šlo je vendar za goljufijo v višini dobrih sto tisoč evrov. Če država že ni zmogla pomagati izseliti nepravilnega stanovanca, bi lahko vsaj očitnega goljufa do sojenja zadržala za rešetkami.

Goljufije so kaznivo dejanje in storilci spadajo v zapor, naivnost, čeprav meji na neumnost, pa ne. Bi se pa lahko malce zgledovali po rimskem pravu, saj navsezadnje moderno pravo izvira prav iz njega. Naivcem, ki s svojim premoženjem ne znajo upravljati, bi lahko postavili varuha. V takšnem primeru omenjenega problema, pa verjetno še marsikakšnega, ne bi bilo. **D**

Država državljanki ni mogla pomagati, da bi se znebila okupatorja njenega vikenda.

Se vidimo doma.

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

**OPA! Edino premoženjsko zavarovanje z dodano pravno in osebno
asistenco v Sloveniji! Sedaj še z asistenco doma!**

Premoženjsko zavarovanje **OPA!** je eno in edino zavarovanje, ki zagotavlja zavarovanje premoženja, osebno asistenco, pravno zaščito in po novem, še asistenco doma, ki je na voljo 24 ur na dan in jo lahko uveljavite v primeru večje škode na hiši, stanovanju ali opreми. Osnovni varnosti vašega doma smo dodali poravnavo stroškov odvetnikov, pravnih svetovanj, osebnih nezgod, medicinske oskrbe in prevoza v bolnišnico ter pomoč strokovnjakov pri nujnih hišnih oz. stanovanjskih popravilih, varovanje premoženja v hiši ali stanovanju in asistenco še v mnogih drugih škodnih primerih.

Doma, na poti ali v tujini.

asistenca doma

Helena v velikem slogu

Minuli konec tedna je s svojim nastopom zaznamovala prva dama slovenske zabavne glasbe Helena Blagne Zaman. Ob dvajsetletnici svojega delovanja je za dan žena s skrbno izbranimi gosti do zadnjega kotička znova napolnila ljubljansko Halo Tivoli. Jubilejni koncert je bil razdeljen na tri dele: baladni, žurerski in operni. V skladu s tem je Helena menjala tudi svoja oblačila. Najprej je nastopila v rdeči večerni obleki, nato v klasičnem črnem kostimu, na koncu pa je zablestela v modri večerni obleki.

Večtisočglavo množico je navdušila z najlepšimi melodijami in jih nadgradila z novimi uspešnicami. Repertoar, ki je obsegal njene zimzelene popevke Navaden majski dan, Bodi srečen, Bambino, Moj mornarček, Osamljena, Zaljubljena, Naj nihče me ne zbudi, Reci mi, je bil zadetek v polno. Presenečenj polna Helena pa je naredila

Še vedno prva dama v slovenski glasbi

še korak naprej, saj je nekatere svoje odlične popevke zapela z glasbenimi gosti. Pesem Moj mornarček je zapela z letošnjo zmagovalko Eme Rebeko Dremelj, z opernim pevcem Nacetom Junkarjem pa pred leti zmagovalno pesem Vrniva se na najino obalo.

Ganljivi in posrečeno izbrani dueti so bili vrhunec glasbenega večera. A ta se je končal še z enim presenečenjem – Helena je skladbo Amigos para siempre zapela s štirimi tenorji in tako dokazala, da je na slovenski glasbeni sceni še vedno brez konkurence.

Petru Polesu je vodenje pisano na kožo.

Spletna stran Zvezde pojejo

Plesno-glasbena oddaja Zvezde pojejo, ki se je že dobro prijela med gledalci, ima odslej tudi svojo spletno stran www.rtvsllo.si/zvezdepojejo. Na omenjenem naslovu lahko preverite, kdo je v preteklih oddajah s svojim nastopom navdušil tako gledalce pred malimi zasloni kot žirijo, čigav nastop in morebitno

trno tremo boste lahko spremljali v naslednji oddaji, se seznanite s pravili in z načinom glasovanja za svojega favorita v oddaji, si ogledate pretekle oddaje, če ste jih zamudili, in sodelujete v debatah na forumu.

Poročna zabava – DA, poroka – NE

Mehiška lepotica in igralka Salma Hayek ni prepričana, da se bo kdaj v resnici poročila s svojim francoskim partnerjem François-Henrijem Pinaultom, zanesljivo

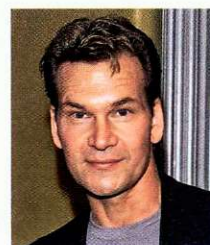
Srečna je »na koruzi«.

pa bo imela poročno zabavo. Salma namreč načrtuje veliko zabavo, s katero bo proslavila njuno zvezo. Igralka, ki je konec septembra rodila hčerko Valentino, meni, da je brezmejno srečna v novi družinski vlogi in da bi kljub strogi vzgoji v mladosti zdržala tudi brez poroke.

»Nimam potrebe po poroki. Vsak bi se rad ob nekom postaral in imel otroke. Jaz vse to imam. Nekateri potrebujejo poroko. Midva pa bova, če že ne bo poroke, zagotovo priredila zabavo,« je dejala zapeljiva temnolaska.

So Patricku šteti dnevi?

Igralcu Patricku Swayzeju, ki navduševal v filmih, kot sta Duh in Dirty dancing, so konec januarja odkrili raka trebušne slinavke, ki se je sedaj razširil še na druge organe, poroča ameriški tabloid National Enquirer. 55-letni igralec se je zdravil v bolnišnici Univerze Stanford v Paolu Altii. Prestal je 3 močne kemoterapije, s katerimi naj bi se tumor zmanjšal. Njegovi zdravniki pa kljub temu dvomijo, ali se bo Patrick izvlekel. V reviji so še zapisali, naj bi Patricku ostalo samo še pet tednov življenja, saj se tumor nikakor ne zmanjšuje. Zvezdnik je v zadnjem času shujšal za 10 kilogramov, saj zaradi bolezni je samo še tekočo hrano. Zdravniki so napovedali, da ga lahko reši samo čudež.

Res umira?

LJ 102.4 MB 103.7 CE 88.7 MS 103.7 KP 106.4

**RADIO
CENTER**

Najboljši glasbeni miks za vso Slovenijo

Radio Center d.o.o., Železna cesta 14, 1000 Ljubljana - SEDNA

www.radiocenter.si

POLONA POŽGAN SAŠO PAPP

zjutraj ob 7:15

10.000€

Oh, ženske, ženske ...

Magični gledalec

Ne, ne bom govoril o znani pesmi o ženskah, ki jo prepeva Tulio Furlanič, ampak o televizijskih ocvirkih ob letošnjem dnevu žena.

Zadnja Trenja na Pop TV so bila v nasprotju s prejšnjimi v znamenju žensk, saj voditelj Uroš Slak v studiu tokrat ni gostil nobenega moškega. Ženske so govorile o moških, in sicer na vseh področjih, tudi v politiki. Ne vem sicer, po kakšnem ključu je Slak izbral gostje, toda bržkone ni odločal sam, saj si težko predstavljam, da bi čisto na lastno pest v studio povabil Andrijano Starina Kosem (ali po domače ASK). Da bo ASK gostja v studiu, sem izvedel dan prej na spletni strani Ane Jud, ki je zelo dobro napovedala, kako bo pogovor potekal – vse v duhu PR (»public relations«), kar z drugimi besedami pomeni prikazovanje Potemkinovih vasi. Še dobro, da je Ana Jud magnetogram pogovora med Urošem Slakom in ASK dan kasneje objavila na svoji spletni strani, da sem se lahko spomnil vseh puhlic, ki jih je ASK natrosila v četrtek zvečer. Na primer glede oglasov t. i. državnih podjetij v Slovenskem tedniku – pri tem pa je seveda zamolčala, da so iz Demokracije izginili vsi oglasi podjetij, ki sodijo v lastniško hobotnico Pivovarne Laško. Seveda je ASK, kot sem predvideval, vzela v bran svojega (novega) šefa Boška Šrota, ki se v zadnjem času sicer ne boji več televizijskih kamer in ne skače več čez zid, toda še vedno raje umazano delo prepušča drugim. Uroš Slak je tako zamudil zgodovinsko priložnost, ko bi lahko razvpiti Delovi nadzornici postavil marsikatero neprijetno vprašanje, pa tega ni naredil. Razen tedaj, ko je od ASK terjal konkretne primere, katerim pa se je omenjena gospa spretno izognila. Skratka, primer lakajstva, ki ga nekateri tako radi očitajo Vodušku v oddaji Vroči stol. Toda pomembno je, da si je ASK olajšala dušo in povedala svoje o domnevno razvpiti mari-borski družini Petek...

Nič bolje od ASK se ni odrezala Marta Kos, sestra aktualnega protikorupcijskega borca – njeno modrovanje o Janši in tajkunih je bilo predvidljivo in na trenutke celo dolgočasno. Se je pa zato v nekaterih temah, kot je na primer spolna vzdržnost pred poroko, odlično odrezala Helena Meden Vrtovec, strokovna direktorica ljubljanske ginekološke klinike. Med prijetnimi presenečenji bi omenil še igralko Nino Ivanič z njeno duhovito pripombo o gradbeniku Ivanu Zidarju in nosečo Sašo Einsiedler, ki se je spomnil iz

začetka devetdesetih let, ko je s Sašom Hribarjem potapljala ladjice. Pravi »cvetki« pa sta bili Nina Osenar in Saš(k)a Lendero. Slednja se je pri debati glede spolne vzdržnosti nerodno zapletla in s tem marsikoga spravila v smeh. Je že tako, da so tisti, ki ne znajo povedati nič pametnega, lahko vsaj zabavni, če čisto spontano ustrelijo kakšnega kozla. Toda Nina Osenar se mi ni zdela niti malo zabavna, poleg tega pa resnim debatam ni dorasla. Dobra plat njene navzočnosti v družbi drugih žensk pa je, da se je pokazalo, kdo ima kaj soli v glavi. Res je sicer, da sem v oddaji pogrešal kakšno široko razgledano intelektualko, toda prizaneseno mi je bilo vsaj s tem, da v njej ni bilo »rdeče baronice« Bernarde Jeklin ...

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Nekdo vam bo poslal dobro ponudbo za delo in sprejeli jo boste. Konec tedna bo delaven, potem pa se boste lahko malo oddahnili. Zelo dobro se boste počutili in boste globoko pomirjeni.

Bik
21.4.-21.5.

Veliko dela boste lahko preložili na naslednji teden. Če ne boste sprejeli pravilne odločitve, se boste morali preveč potruditi. Bodite zelo ponosni na vse, kar počnete, saj ste v vsem zelo dobri.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Delovni ritem bo zelo učinkovit, če se boste posvetili stvarim lepo po vrsti. Bodite potrpežljivi s starejšimi ljudmi, ki jim moči pojemajo. Zelo vam bodo hvaležni in boste lahko tudi kaj dobili.

Rak
22.6.-21.7.

Težave, ki ste si jih nakopali, se ne bodo rešile same od sebe. Morali se boste presneto potruditi, če boste hoteli lepo in normalno funkcionirati. Konec tedna bo čas za počitek in temeljit pogovor.

Lev
22.7.-21.8.

Utrudljivo obdobje se bo končalo. Imeli boste precej uspeha pri pogajanjih za službo in dodaten zaslužek, ki si ga že dolgo želite. Bodite zelo potrpežljivi, saj vam bo to prineslo velik uspeh.

Devica
22.8.-21.9.

Sreča je relativen pojem, zato se morate zanjo potruditi sami. V veselje vam bo, ker se boste lahko srečali z osebo, ki vam je že dlje časa všeč. Vaša nerednost pa bo prinesla neke izgube.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Ne poskušajte prepričati svojih sovražnikov, naj vas pustijo pri miru, raje se spustite v boj, in sicer tak, v katerem lahko zmagate. Delo vam bo ostajalo, zato se morate bolj potruditi.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vaš trud bo rodil sadove prej, kot ste si mislili. Zato se boste lahko znova soočili z neko pozabljeno zadevo, ki vam že nekaj časa greni življenje. V pomoč vam bo, če boste vse skupaj vzeli kot izkušnjo.

Strelec
22.11.-20.12.

Stvari vam gredo na roko in vse, kar počnete, se odpira in spreminja na bolje. Vse se bo uredilo tako dobro, kakor si prej sploh niste mogli predstavljati. Tudi finančna sredstva bodo enakomerno pritekala.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vse, česar ste se lotili, se bo v nekem trenutku obrnilo na slabše, tako da nimate kaj – samo bojevati se boste morali, da se ne bo nič več poslabšalo. Z veseljem se boste odpri osebi, ki je že dolgo niste srečali.

Vodnar
20.1.-18.2.

Veselite se, ki ste ga občutili, ko so vas obdarovali domači, se kar ne bo poglelo. Se naprej boste dobre volje in zelo ustvarjalni. Delo, ki ste si ga naložili, je kakor nalašč za vas. Konec dober, vse dobro.

Ribi
19.2.-20.3.

Če se v službi ne boste podredili pravilom, vam bo lahko še nekaj časa hudo. Premislite, preden se odločite za določen korak. Dobro bo, če se z nekaterimi ljudmi ne boste več intenzivno ukvarjali.

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

**Rojstni list
slovenske države**

- Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

 Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ŠVICARSKI SLIKAR IN GRAFIK (CUNO)	SLOVENSKI FIZIK ČERMELJ	VELIKA PTICA UJEDA	SLOVENSKA IGRALKA (MIHAELA)	GRŠKA MODRICA LJUBEZEN. PESNIŠTVA
GUMIJASTI ČEVLJI ZA DEŽ						
IZDELOVALEC OMAR						
MEHIŠKI SLIKAR (DIEGO)						
KAMNITO ORODJE IZ NEOLITIKA						
JANEZ TRDINA			TOM JONES	SRBOHRVAŠKA IN NAŠA CRKA		
ZLOŽEN LES						
		EVA LONGYKA	SENČNICA, UTA	SREDSTVO ZA ANES- TEZIJO	MANJŠA ZVER IZ DRUŽINE MACK	DEMOKRACIJA
						JOŽICA AVBELJ
		KRMILNA RASTLINA				
		DUŠA (LATINSKO)				
NEKDANJI NIZOZEMSKI KOLEŠAR (JAN)					TUJE ŽENSKO IME	ANDREJ JEMEC
ALFI NIPİÇ			ZNAK ZA TITAN			IVAN TAVČAR
OSEBA IZ BIBLIJE			TEŽA OVOJNINE			
						FILM AKIRE KUROSAVE
		AFRIŠKA PLEMENSKA SKUPINA				

ZELIKA, ILOVAR, MIKENE,
SOARES, KT, OO, TINA,
KALUŽA, SPALNIK,
ANEMIK, LOKALKA, RATAR,
TOMC, EON, ATO, IKE, LI,
TL, VOVK, ALTAJ, EK, ELAN,
SAIDA, OTO, LILA, IMAN,
ORIS, AJKA, MORAVČANI,
AAK, NA, VELAR

1. nagrada: **JOŽE BERTONCELJ**
Reteče 47, 4220 Škofja Loka

2. nagrada: **TEREZIJA UGLEŠIČ**
Obirska 12/a, 1000 Ljubljana

3. nagrada: **CVETKA WEISSEISEN**
Golnik 142, 4204 Golnik

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

1. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi
2. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi
3. nagrada:	knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 20. 3. 2008 pošljite na naš naslov:	<i>Demokracija</i> , p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".
---	---

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **10.3.1856** se je v Novem mestu rodil začetnik slovenske geologije in geološke terminologije, meteorolog in prvi slovenski naravoslovec Ferdinand Seidl.

➤ **10.3.1910** so na Kitajskem odpravili suženjstvo.

➤ **10.3.1948** je redno začel izhajati Pavliha, list za pametne Slovence.

➤ **11.3.1938** so v noči na 12. marec nemške čete prekorale avstrijsko mejo. Nacistična Nemčija je čez dva dni razglasila priključitev Republike Avstrije (Anschluss).

➤ **11.3.1981** so se začele demonstracije na Kosovu. Bile so prvi večji izbruh nacionalnega nezadovoljstva in prvo očitno znamenje mednarodne krize v Jugoslaviji po Titovi smrti.

➤ **11.3.2006** je v zaporu v Scheveningnu kot glavni obtoženec za vojne zločine, storjene na območju nekdanje Jugoslavije, umrl nekdanji predsednik Jugoslavije Slobodan Milošević.

➤ **12.3.2003** sta ostrostrelca iz vladne palače na Nemanjevi ulici, ki so jo obnavljali, s streli ubila 51-letnega srbskega premierja Zorana Đinđića, predsednika srbske demokratske stranke.

➤ **13.3.1969** je začela veljati mednarodna konvencija o odpravi rasnega razlikovanja.

➤ **13.3.1988** so med japonskim glavnim otokom Honšu in severno ležečim otokom Hokaido dogradili železniški predor Seikan, ki je dolg 53,85 km in tako najdaljši podvodni predor na svetu.

➤ **14.3.1864** je v Kranjskem deželnem zboru Luka Svetec prvič govoril samo slovensko.

➤ **14.3.1879** se je rodil nemško-ameriški fizik, tvorec relativnostne teorije Albert Einstein.

➤ **14.3.2000** so znanstveniki iz Edinburga, ki so tri leta prej ustvarili prvi klon sesalca, ovco Dolly, predstavili javnosti prvih pet kloniranih prašičkov.

➤ **15.3.587** pr. Kr. je babilonski kralj Nebukadnezar zavzel Jeruzalem. Babilonci so do temeljev porušili Salomonov tempelj, okoli 120.000 prebivalcev pa odpeljali v suženjstvo.

➤ **15.3.1948** so izvedli prvi povojni popis prebivalstva. V Jugoslaviji je bilo skupaj 15.772.098, v Sloveniji pa 1.391.973 prebivalcev.

➤ **16.3.1511** je bil potres v Škofji Loki tako močan, da je uničil velik del mesta, stolp na Kranjcu in tako poškodoval grad, da so ga morali praktično na novo pozidati.

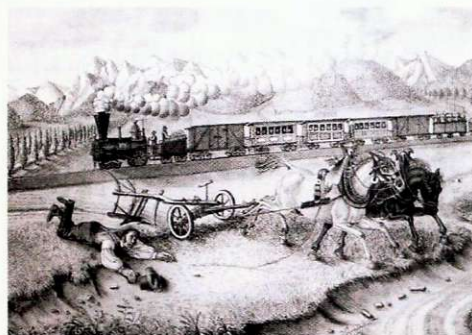
➤ **16.3.1789** se je rodil nemški fizik Georg Ohm. Njegovo največje odkritje je Ohmov zakon.

➤ **16.3.1978** so člani Rdečih brigad ugrabili nekdanjega italijanskega premierja Alda Mora. Njegovo truplo, prestreljeno z 11 streli, so našli 9. maja v avtomobilu v Rimu.

POGLED NAZAJ (OD 10. 3. DO 17. 3.)

Hudičeva železnica

13. marca 1850 se je v Novicah pojavila tudi tale vestička: »Cela Ljubijana je polna neke popoldanske pridige pri Frančiškanarjih v Ljubljani, v kateri je pridigar železnico 'hudičev' delo' imenoval. Če se je pridigar v pravični jezi razsrdil čez nakladanje blaga ob nedeljah in praznikih, bi se ne bil smel tako delječ spozobiti, de je celo napravo 'hudičev' delo' imenoval.« Trditev, da je železnica hudičev' delo, seveda še zdaleč ni izvirna pogruntavščina frančiškanskega pridigarja. Pred njim je železnico in promet s parniki prekel že sam papež Gregor XVI., češ da sta satanova izuma.

Seveda pa je izjava s prižnice frančiškanske cerkve vzbudila vsestransko ogorčenje in negotovanje. Dr. Janez Bleiweis je pridigarja podučil, da ni hudičev' delo vse, kar se nekemu hudičev' delo zdi. Železnica je bila sicer med vsemi pridobitvami industrijske in tehnične revolucije tudi pri nas deležna največje pozornosti in občudovanja, saj je bolj kot kateri koli drugi izum najširšim krogom javnosti razkrivala moč in dinamiko časa. Vprašanje graditve železnic je sploh postalo »življenjsko vprašanje javnega blagostanja«.

Gandhijev upor

Indijski bojevnik za neodvisnost Mahatma Gandhi je odšel **12. marca 1930** s skupino najzvestejših privrženecv na solni pohod. S tem se je postavil po robu solnemu davku, ki je prizadel predvsem revne kmete in so ga Britanci podvojili. Ob prihodu v Dandi ob Arabskem morju je nabral pest solnih kristalov in s tem opozoril na možnost skrivnega pridobivanja soli.

Novica o Gandhijevem protestu se je hitro razširila in pripeljala v gibanje za osamosvojitve. Gandhi je zahteval znižanje davkov, odpravo solnega davka, zmanjšanje vojaških izdatkov, zaščitne carine, razvrednotenje rupije in izpustitev političnih zapornikov. Gandhi je

začel z gibanjem za državljansko nepokorščino že leta 1907 v Južni Afriki, kjer je delal kot mlad indijski odvetnik. Naprej je napovedal, da bo kršil zakon, ki ga je nameravala uvesti vlada Transvaala. Po njem naj bi vsem Indijcem v državi vzeli prstne odtise, vselej pa bi morali imeti pri sebi tudi osebne izkaznice.

Pred izrednimi razmerami

Na slovenski televiziji so se **13. marca 1991** v oddaji Žarišče pod naslovom Smo pred izrednimi razmerami? pogovarjali o stanju v času razpadanja Jugoslavije. Zaradi izrednih dogodkov v Srbiji (študentske demonstracije) in na Hrvaškem (Knin, Pakrac) ter izrednih sej zveznega predsedstva je bilo tudi v Sloveniji vprašanje uvedbe izrednih razmer čedalje bolj v zraku.

Dr. Jože Pučnik je ocenjeval, da v Jugoslaviji ni več pomembna skladnost z ustavo, temveč zgolj politične račune in njihovo brezobzirno uveljavljanje. Ni verjel v razglasitev izrednega stanja, ampak v njegovo dejansko uveljavljanje. Vojaški pritiski, vprašanje slovenskih nabornikov in kriza zveznih ustanov so domačo oblastno elito konec zime in v začetku pomladi nenehno potiskali pred vprašanja, do kdaj bo Slovenija še v Jugoslaviji oziroma kdaj bo odšla. Izvršni svet je pojasnjeval, da so roki, do kdaj mora biti to opravljeno, znani. »Mi se kot vlada roka držimo, delamo na ta rok oziroma nekoliko prej,« je zatrjeval Lojze Peterle.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 7/11

Škodljivi monopoli (1)

V Demokraciji je dr. Matej Makarovič napisal zanimivo kolumno o dosežkih sedanje vlade. Za slovensko demokracijo je res dobro, da se je oktobra 2004 zamenjala oblast. Ker pa se zahtevnejši projekti ne morejo končati v enem mandatu, bo slabo, če koalicija ne bo nadaljevala svojega dela.

Mislím, da bi BDP Slovenije že dosegel povprečje EU, če oblasti takoj po osamosvojitvi ne bi bila znova prevzela nomenklatura. Dolgoletni prvi predsednik države je zavajal z nacionalnimi interesi ter po stari partijski logiki ustvarjal notranje sovražnike. Vlade so omogočale divja lastninjenja in preprečevale prihod tujega kapitala, ki bi prinesel konkurenco, nova znanja pa tudi več poslovne morale. Postali smo unikum v EU, saj imamo na pomembnih področjih (trgovina, zavarovalništvo, bančništvo, gradbeništvo, energija) oligopole s po več kot 35 odstotki tržnega deleža. Zato nimamo

prave konkurence, eden od rezultatov pa je tudi visoka inflacija. Če dodamo še menedžerske odkupe podjetij, ki imajo velike tržne deleže, potem čaka politiko res veliko dela.

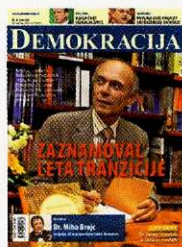
Konkurenčnost, pluralnost in demokracija so tesno povezane vrednote, žal pa se večina državljanov tega še ne zaveda. Številni občani nesojene mestne občine Jesenice so denimo ponosni na ustanovitev visoke šole za zdravstveno nego, a zanemarljivo dejstvo, da je to rezultat politike te vlade, ki želi Slovenijo decentralizirati in obvarovati pred negativnimi vplivi monopolov.

Dr. Makarovič posebej izpostavi medije. Tu se je stanje poslabšalo, zato je nujen resen razmislek, kaj storiti. Afere, povezane z izdajo državnih skrivnosti, potrjujejo, da so pomembne ustanove prestreljene z ljudmi, ki zastopajo interese drugih. Balkanske naveze delujejo, kot da smo še vedno v federaciji. Poglejmo samo Delo ali okupirani Mag. Tu očitno ne gre več le za interese določenih političnih opcij ali gospodarskih lobi-jev, ampak tudi za osebne zamere. Na ponižujoč način so denimo onemogočili Draga Jančarja, Mateja Makaroviča, da o nekdanji prodornih novinarjih Maga niti ne govorimo. Kje je sedaj stroka, ki temelji na FDV, ali podpisniki novinarske peticije? To seveda niso njihovi problemi. Glavni akterji te politike še niso spoznali, da škodujejo tudi lastnim interesom. Negativna energija, ki jo širijo, jim bo onemogočala več objektivnosti in verodostojnosti. Konkurenca, obstoječa in potencialna, bo v takšnih razmerah lahko našla plodna tla. Tako kot je vladna koalicija pokazala, da je bilo pred letom 2004 ogromno neizkoriščenega potenciala, tako lahko Slovenija

tudi na področju medijev vzpostavi več pluralne konkurence.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 9/16

Šrotova nočna mora (1)

Spoštovani, glede na zelo pristransko, neprofesionalno in žaljivo obravnavanje Slovenske ljudske stranke in mene kot njenega novega predsednika v vašem tedniku Demokracija v seriji različnih prispevkov, celo v prispevkih brez podpisa avtorja, kot je ta, na katerega se tokrat sklicujem, zahtevam v skladu z zakonom o medijih objaviti naslednjega pojasnila.

V zadnji številki Demokracije ste na strani 16 (Šrotova nočna mora, Demokracija, 28. februar 2008, stran 16) objavili „analitični“ prispevek izpod peresa neznanega avtorja z naslovom Šrotova nočna mora, v katerem ste postregli s serijo neresnic, žaljivih in neutemeljenih ocen o meni kot osebnosti ter analitičnih zaključkov brez kakršnih koli verodostojnih in vsebinskih osnov. V njem je resnična in vsebinsko relevantna zgolj navedba, da sem na zadnji novinarski konferenci javnost opozoril z oceno, da odnosi v koaliciji niso dobri in da se v zadnjih štirih mesecih, odkar sem prevzel vodenje SLS, koalicijski vrh ni sestal niti enkrat. Preden poskušam pojasniti in odgovoriti na posamezne konkretne navedbe, želim bralce Demokracije, ki verjamejo, da v njej res objavite, kar drugi zamolčijo, in da so vaše vsebine v precejšnji meri odraz politike t. i. desne sre-

dine, opozoriti, da je edino vaš medij ocenil, da intervju z novim predsednikom SLS – stranke, ki je naslednica prve demokratične zveze in letos praznuje že 20-letnico svojega delovanja, očitno ni dovolj aktualen in ni v duhu vašega novinarskega pristopa. Težko bi namreč ob vsem tem sklepal, da bi bil v vsem tem času takšen pogovor z menoj nezanimiv, saj ni številke Demokracije, ko se ne bi vaša novinarska peresa ukvarjala z menoj, mojimi sorodniki, prijatelji in strankarskimi kolegi. Vse kaže prej na to, da bi lahko bil Bojan Šrot in SLS nočna mora nekoga drugega. Pa naj to raje presojajo sami bralci.

Med drugim ste oz. so vam zapisali, da me je aretacija Hilde Tovšak, predsednice Občinskega odbora SLS Mislinja, prestrašila, in da naj bi imel zaradi aktualnega političnega dogajanja osebne težave. Ti dve zelo osebni in povsem zgrešeni oceni sta netočni, zavajajoči in povsem depasirani. Naj ob tem poudarim, da sem ob izvolitvi za predsednika SLS poudaril, da naša stranka ni avtoritarna stranka, da moje vodenje ne bo temeljilo na diktaturi političnih odločitev z udarjanjem po mizah, temveč bo rezultat političnega dialoga in bo kot tak dopuščal tudi drugačna mnenja kolegov, članov in simpatizerjev SLS. Zagotavljam vam, da s tem nimam nobenih osebnih težav in da me tudi nekorektno obravnavanje političnih tekmecev ni prestrašilo. To pač ni v moji naravi.

V prispevku ste tudi ocenili, da teza, da koalicijski partnerji napadajo SLS zato, ker je konkurenčna, zaradi slabih javnomnenjskih rezultatov ne drži. To lahko razumem tudi kot vaše posredno priznanje, da napadi na SLS so in da prihajajo s strani najmočnejše koalicijske stranke. Konec koncev jih tudi v vodstvu ►

► SDS niso zanikali. In seveda je v takšnih razmerah in v takšni politični koaliciji potem res težko delovati in biti primerno javno prepoznaven, tudi v anketah. Da soliram znotraj SLS, da nisem dorasel politiki na državni ravni in da volivci ne bodo nagradili SLS zaradi morebitnega njenega odhoda iz koalicije, kar potrjujejo podobne pretekle izkušnje, pa že samo po sebi pove več o avtorju kot o tem, kar sporoča. In dejstvo je, da politika SLS ni pragmatična politika, ki bi svoje politične odločitve usmerjala po trenutnih javnomnenjskih trendih.

Odločno bi želel nasprotovati vaši ugotovitvi, naj bi mi poziv Računskega sodišča RS za razrešitev ministra SLS za okolje in prostor Janeza Podobnika ustrežal. Sam javno še nisem komentiral te odločitve, ocenjujem pa, da je nenavadna in glede na dane očitke tudi neprimerna.

Naj za konec še pojasnim, da mi ni bilo nikoli žal, da sem na kongres SLS povabil svoja brata Srečka in Boška. Očitno pa je njuna navzočnost na kongresu zmotila druge slovenske politične voditelje, in kot kaže, tudi novinarje. Sam stojim na stališču, da mora vsak posameznik pri katerem koli profesionalnem projektu oz. mejniku v svoji karieri imeti podporo družine. Še več, prepričan sem, da je to lahko zagotovo pomembna in dragocena prednost. Lep pozdrav,

Bojan Šrot, predsednik SLS

Ščitenje izdajalcev

»Zgoščenko s podatki o klicih zaposlenih je treba uničiti,« je pi-

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

salo v časopisih. Kar se je zgodilo na zunanjem ministrstvu, je za navadne državljane nezaslišano! Tam nekdo ukrade zelo pomemben dokument in ga pošlje časopisnemu podjetju Dnevnik, ta pa naprej v Srbijo, tako nekako se je dogajalo. Kaj se je zgodilo? Neverjeten gnev Srbov do Slovenije in Slovencev, največ prav zaradi tega dokumenta. Toliko bolj potencirano, ker predsedujemo EU! Kraja omenjenega dokumenta je prvovrstna izdaja Slovenije in Slovencev, izdajalci bi morali biti kaznovani! V Dnevniku bi morali biti suspendirani takoj vsi vpleteni, prav gotovo tudi glavni urednik, ki sedaj poskuša valiti krivdo na nekoga drugega, ki je sicer z njim deloval. Kmalu po zapletih se oglasi nekakšna varuhinja človekovih pravic ga. Nataša Pirc Musar in glej ga, vraga, ugotovi, da so bile kršene človekove pravice tistih, katerim so pregledali telefonske klice, ki so tako in tako na očeh vseh, saj podjetja naše klice natančno registrirajo in ni problem kakšna zgoščenka, ki so jo posneli le za tiste izdajalske pogovore, da bi ugotovili, kdo izdaja!

Uničena zgoščenka ni nikakršen problem, saj nihče ne oporeka varstvu človekovih pravic, vendar je izdaja tako pomembnih dokumentov za delovanje proti Sloveniji in Slovincem nekaj, kar ni primerljivo s človekovimi pravicami izdajalcev! Vendar Pirc Musarjeve nič ne zanima, ona obtoži zunanje ministrstvo in pusti ob strani izdajstvo! Potem mediji govorijo o nekakšnih aferah. Afer so resno delo npr. policije, razkrinkanje gospodarskega kriminala ni afera, ampak resno delo proti izdajalcem, roparjem, oderuhom ipd. Nekdanji varuh človekovih pravic je ravnal podobno, češ kaj bo s človekovimi pravicami teroristov (on jih ni imel za teroriste), ko so zrušili dvojčka v New Yorku, del Pentagona in z ljudmi vred nekaj letal ter mogočnih zgradb. Nisem maščevalen, vendar znam ločiti pleve od zrnja, zato menim, da so taki postopki, če drugega ne, žaljivi za občane! Vse skupaj se mi zdi, da je povezano s prenapetimi v opoziciji, ki ne znajo nič drugega kot kritizirati vladno za vsako ceno in na najbolj žaljiv način. Kako uničiti vladno, je stalna mora opozicije, vendar sem vesel, da volivci tega ne marajo. Tisti, ki rušijo vladno in blatijo Slovence in Slovenijo, so prav zato zgubili volitve. To velja tudi za vse tiste v opoziciji, ki so iz LDS prestopili v katero koli stranko in s tem prevarali svoje volivce. J. Janše ne morejo zrušiti, uspeva pa jim nagajanje, in to prav sedaj, ko predsedujemo Evropski uniji. V ta krog prištevam tudi računsko sodišče, ki se obnaša razdiralno. Ni vse lepo s strani predsednika SLS, ki je z veseljem čakal, da bi odstranili ministra za okolje, nekdanjega predsednika njegove stranke, ki

se je po vsej verjetnosti »moral« umakniti in prepustiti vodenje njemu, ki dela zdrave. Če sami v stranki ne opazijo, kako zgublajo prav zaradi njihovega predsednika, ki ne dela v prid stranki SLS, potem bodo šli le še navzdol! Vse skupaj je povezano tudi z lastništvom časopisa Delo, ki se prav tako trudi rušiti vladno, pa mu na srečo ne uspeva in mu tudi ne bo. Vendar volivci nismo ovce, da ne bi prepoznali spletk, ki jih napletajo tudi nekateri podložni nadzorniki raznih časopisov, posebno Dela. Uničevanje tednika, kot je MAG, nikogar ne zanima, niti predsednika Društva novinarjev Slovenije, ki je med drugim v tedniku Žurnal dne 9. februarja zapisal, da je zaskrbljen zaradi ravnanja slovenskega ministrstva za zunanje zadeve, nič pa ga ne skrbi kraja dokumentov, ki so jih potem po nekdanji Jugoslaviji pošiljali prav novinarji. Nič ga ne gane, da so prav tam, kjer so imeli ukradeni dokument, zaradi varovanja svojih interesov odpustili svojega novinarja! Blatenje Slovencev in Slovenije po Evropi, ko so pošiljali razne lažne peticije, je bil višek nesramnosti številnih novinarjev. Morali bi biti kaznovani, vsaj tisti, ki so hujskali še druge, tudi nekatere, ki imajo bolj malo z novinarstvom. Zakaj dvojna morala? Dvojna morala je že sedaj izražena, npr. pri SD, ki stalno kritizira sedanjo vladno zaradi klientelizma, njen vodja pa skoraj leto pred volitvami, že postavlja svojega namestnika! To ni samo klientelizem, ampak pravo licemerstvo! Kot je pred časom dejal neki filozof, so ti prenapetosti večinoma sinovi nekdanjih bogatih komunistov, sedaj bi jim rekli tajkuni, vendar takrat nismo

ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV
etv
<http://etv.elektroprom.si>
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

vedeli za njihovo bogastvo, po osamosvojitvi pa so ga prevzeli njihovi sinčki, ki se sedaj šopirijo in delajo škodo Sloveniji in Slovencem. Do kdaj jim bomo tako ravnanje še dovolili?

Silvan Štokelj, Ljubljana

Peticijska vojna

Pritiski, obtožbe in raznovrstni obračuni z demokratično vlado se vrstijo v skoraj vseh slovenskih medijih. Čeprav je predsednik vlade prosil opozicijske poslance, naj se (v korist Sloveniji!) vsaj v času predsedovanja Evropski zvezi vzdržijo napadov in drugačnega oviranja dela vlade, njegova prošnja ni bila uslišana.

Po zgledu stare ruske šole, ki je učila, kako osvojiti in ohraniti oblast, so potomci generacije komunistov svojo napadalnost proti vladi razširili tudi zunaj državnoborskega bojišča in za uspeh svojega edino smiselnega početja (boj za oblast) aktivirali vse svoje razpršene satelite v celotni slovenski družbi. Ves čas se dodobra zavedajo, da je njihov najpomembnejši dejavnik medij, zato ni čudno, da sta novinarja Večera (Blaž Zgaga) in Radia Slovenija (Matej Šurc) s svojo ustaljeno komunistično vnemo in sprevrženo taktiko udarila po predsedniku vlade s tako imenovano peticijo, s katero sta evropske vlade, države, pomembnejše evropske institucije in znane evropske medijske hiše pozivala, naj ustavijo Janeza Janšo, ki neusmiljeno in neustavljivo preganja slovenske medije in novinarje.

Zadnji dogodki pa kažejo, da njun namen ni dosegel cilja. Slovenski bralci vse bolj verjamejo, da verodostojnosti medijev in profesionalnosti novinarjev ni mogoče pridobivati in ohranяти z lažnimi peticijami, izjavami in obsodbami. Njun udar bolj kot slabosti vlade kaže sprevrženost logike reformiranih komunistov in njihovo strahopetno prilizovanje tranzicijski politiki. Težko se je otresti sorodnosti in povezave z znano politiko, ki nas je medvojno osrečevala z nasilno revolucijo, po končani vojni pa z diktaturo proletariata.

In kaj sta povzročila „peticionarja“ s podporo reformirancev socialističnega dela? Najprej se

je zgodil klasičen udar na Magu, kjer so se pometanju s kadri ter načrtnemu uničevanju znanega in uspešnega tednika uprli tamkajšnji novinarji. Udar na Magu kaže, kako in kdo povzroča cenzuro in omejuje novinarsko svobodo.

Kmalu za tem je skupina šestih slovenskih državljanov, ki jih zastopa mag. Marjan Cerar, podala ovadbo zoper organizatorje in podpisnike peticije zaradi kaznivega dejanja obrekovanja države po 170. členu Kazenskega zakonika Republike Slovenije in kaznivega dejanja sramotitve države po 174. členu KZ RS.

Sledila je pobuda direktorja Radia Slovenija Vinka Vasleta, naslovljena na novinarsko častno razsodišče, v kateri razsodišče seznanja, da je novinar Blaž Zgaga kršil 1. in 2. člen novinarskega kodeksa, ko je v Dnevniku TV Slovenija izjavil, da so podpisniki peticije na radiu izgubili mesečno stimulacijo.

In potem se je zgodil pričakovani zasuk: udar je povzročil protiudar. Zgodila se je protipeticija ali etični poziv k profesionalizmu. Demokratično usmerjeni novinarji so ustanovili novo novinarsko združenje, ker zdajšnje Društvo novinarjev Slovenije ne zastopa interesov vseh novinarjev. Želijo si več profesionalnega znanja in urejene medsebojne odnose. Gre za boljše novinarstvo, za več novinarske svobode – tiste svobode, ki je bila doslej mnogim odličnim novinarjem kratena vsa leta komunistične vladavine. Žal nadaljevalci te vladavine še vedno neovirano in brezskrbno krojijo usodo slovenskim medijem in vplivajo na ideološko orientacijo že dovolj zbeganih in zapeljanih slovenskih volivcev.

Po vsem tem se zahvaljujem novinarjema Blažu Zgagi in Mateju Šurcu, da sta s svojo lažno peticijo, ki je polna škodoželjnosti in blatenja lastne države, predramila in opogumila tisti del slovenskih novinarjev, ki si resnično želijo več novinarske svobode, več profesionalizma, več občutka odgovornosti in novinarske etike. Zgodilo se je torej tisto, česar novinarja Zgaga in Šurc nista želela. Tu znani slovenski rek potrjuje svojo resničnost: Kdor drugemu jamo koplje ...

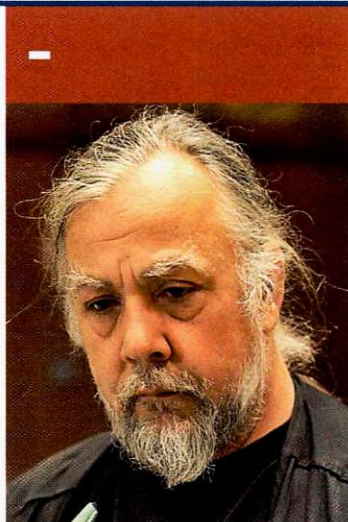
Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Žurnalizem in demokracija!

Marija Vodišek

Vplivni ameriški pisatelj, žurnalist in politični komentator Walter Lippmann (roj. 23. sept. 1889, umrl 14. dec. 1974) je o tem napisal obsežno mnenje in študijo. Potem ko sem v Delu, 9. februarja, prebrala članek docentke na FDV Sandre Bašić Hrvatini o politiki in medijih, sem poiskala nekatere razprave Walterja Lippmanna o teh vprašanjih. Zelo zanimivo in pomembno tudi za sedanje čase. Lippmann je bil v ameriški politiki pomemben človek. Med prvo svetovno vojno je postal svetovalec Thomasa W. Wilsona, ki je bil leta 1912 in 1916 izvoljen za ameriškega predsednika, leta 1919 pa je prejel Nobelovo nagrado za mir. Lippmann ni simpatiziral s komunizmom. Potem ko je postal slaven, je Golosova vohunska mreža izkoristila njegovo tajnico Mary Price, da je zbiralala informacije, ki bi koristile sovjetskemu ministrstvu za državno varnost. Lippmann pa je bil previden in ni zapisoval imen svojih virov. Njegovo mnenje glede medijev je bilo, da bi morala biti naloga žurnalizma inteligentno, pošteno delo ter člen med politiko in javnostjo. Ugotavljal je, da so mediji na splošno v svojih poročilih netočni, pristranski, senzacionalistični, namesto da bi bili odgovorni in pošteni do svojih bralcev. Walter Lippmann torej ni rekel, kot je v omenjenem članku napisala Sandra Bašić Hrvatini, da naloga novinarstva ni, da govori in išče resnico, in da novinarstvo nima z resnico nič. Nasprotno, vseskozi je ugotavljal, da novinarstvo ne opravlja svoje temeljne naloge, temveč je odvisno od zahtev svojih urednikov oz. delodajalcev. Za svoje delo Danes in jutri je prejel Pulitzerjevo nagrado. Med drugim je ugotovil, da mediji na splošno ubirajo napačno pot. Namesto da bi bili objektivni člen med oblastjo in javnostjo, so največkrat subjektivni oz. pristranski. Je danes kaj drugače? Ni treba, da beremo tuje časopise, dovolj dokazov imamo doma. Skoraj ni medija, pri katerem ne bi bilo povsem jasno, da komentatorji in novinarji pišejo po nalogu lastnikov, nadzornih svetov in urednikov. Ne morejo pisati samostojno oz. tako, kot bi hoteli. Za njimi poleg njihovih urednikov stojijo še določene organizacije, na primer Liberalna akademija, sindikati itd., ki jim dajejo tako kot nekdanje »prave smernice«. Potem so tu še nekateri uradi, kot je računsko sodišče, ki si lastijo večje pravice, kot jih dejansko imajo. Šoltesova ponavljajoča se ultimativna zahteva, naslovljena na predsednika vlade Janeza Janšo, naj sproži postopek za odstavitev ministra Janeza Podobnika, ima povsem jasn namen: razbiti sedanjo vladno koalicijo. Janez Podobnik je le posredna tarča, glavna je Janez Janša. Kako poenoteno, uniformno se odzivajo slovenski mediji, so pokazali ob smrti nekdanjega predsednika države Janeza Drnovška. Odzvali so se brez kančka profesionalnosti, z veliko mero pretiravanja, celo histerije. Je kdo omenil, da je Janez Drnovšek leta 1996 postal predsednik vlade s kupljenim glasom poslanca SKD Cirila Pucka? O tem se pač ne govori! Kakšen trušč bi zganjali, če bi to storil Janez Janša.

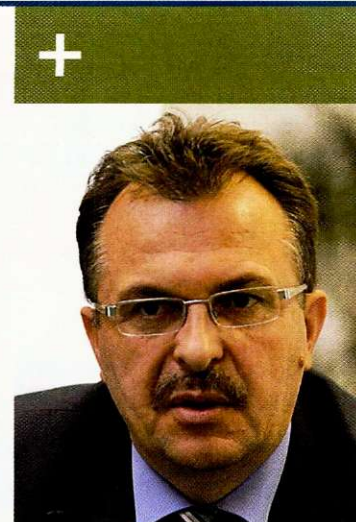
Politični semafor

Za ustavno presojo LDS je opozicijskim poslanskim skupinam in DeSUS poslala vabilo, da bi sestavili zahtevo za ustavno presojo novele zakona o volitvah v DZ. S presojo novele, ki so jo poslanci in poslanke sprejeli 29. septembra leta 2006, želijo v LDS po besedah Aleša Guliča »dokončno razčistiti in urediti zadeve«, ki se dotikajo glasovanja iz tujine. Ker v tujini bolj glasujejo za desnosredinske politike, jih moti pošiljanje glasovnic v tujino.

Za plače Slovensko sodniško društvo, ki ga vodi Janja Roblek, je na izrednem občnem zboru sklenilo, da ima vlada do 1. junija čas, da ugotovi zahtevam sodnikov, sicer bodo stavkali. Od vlade zahtevajo, da v 30 dneh izdela spremembe zakona o sistemu plač v javnem sektorju in zakona o sodniški službi, ki bodo skladne z odločbo ustavnega sodišča, in začne z zakonodajnim postopkom. O podrobnostih stavke bodo odločali junija v okviru Dnevnov slovenskega sodstva.

Za pokojnine V SDS po besedah Jožeta Tanka zagovarjajo stališče, da se delnice Zavarovalnice Triglav, do katerih so upravičene fizične osebe, namenijo za potrebe pokojninske blagajne. Že lani na referendumu zavržena novela zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic je predvidevala, da se v pokojninsko blagajno stečejo sredstva iz upravljanja s temi delnicami. Novi predlog glede ureditve lastništva, ki ga je vlada sprejela, je natančnejši in jasnejši.

Vino in ministrske ambicije

Sevniški župan in poslanec Slovenske ljudske stranke Kristjan Janc je v zadnjem času dejaven tudi na državni ravni, posebej potem ko se je z mesta predsednika SLS (ne)prostovoljno poslovil Janez Podobnik. Janc je namreč eden najbolj gorečih podpornikov novega predsednika stranke Bojana Šrota in eden tistih iz vrst SLS, ki je pripravljen, če je treba, tudi ostro napadati predsednika vlade. Stranki se to seveda ne obrestuje, saj Janša simbolizira pomladno, desnosredinsko opcijo. Verjetno je vzrok za napadanje dejstvo, da tako kot Šrot spada v t. i. levičarski del stranke, ki izhaja iz socialistično-zadružniških, delavskih ter partizanskih družin. Janc prihaja iz premožne gostilničarske družine. Po izobrazbi je učitelj telovadbe, bil pa je tudi direktor gostinskega podjetja. Leta 1998 je v Sevnici sprva nameraval kandidirati za župana na listi Združene liste socialnih demokratov, v

zadnjem trenutku pa se je pojavil kot kandidat SLS, saj naj bi bili v njegovem štabu presodili, da ima tako več možnosti za izvolitev. Takrat je za nekaj glasov premagal kandidata SDS Branka Kelemino, zaradi česar se je slednji pritožil, saj so se pojavili indici, da je prišlo do nepravilnosti, a neuspešno. K njegovi izvolitvi so odločilno prispevali glasovi tranzicijske levice, saj je z LDS in ZLSD sklenil predvolilno občinsko koalicio. Čeprav je 29. februarja v Jančevi gostilni na Studencu pri Sevnici gostil ministra za okolje Janeza Podobnika, občinske svetnike in uslužbence na pokušnji t. i. županovega vina (prireditve, ki skrbi predvsem za županovo promocijo, se financira iz občinskega proračuna), nekateri namigujejo, naj bi si želel zamenjati ministra za okolje, čigar razrešitev zahteva predsednik računskega sodišča Igor Šoltes. Drugi pa pravijo, da je to nerealno. Čas bo pokazal, kaj je res. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ NOVO Vasja Klavara: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ NOVO Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče - Kidričevo	10,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

*Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Privoščite si dolg klepet

NOVO!

4.000 minut pogovora v slovenska mobilna in stacionarna omrežja za 11,99 €*

Vsak dan od 19.00 do 7.00 ter vse vikende in praznike

* Mobitelovi GSM/UMTS naročniki, za 11,99 € doplačila na mesec, kličejo do **3.000** minut v Mobitelovo omrežje in do **1.000** minut v druga slovenska mobilna omrežja in slovenska fiksna javna telefonska omrežja operaterjev, ki imajo z Mobitelom ustrezno pogodbo o medomrežnem povezovanju. Ugodnost Večerni in vikend pogovori in Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se med seboj izključujeta. Ugodnost Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se ne šteje v 200 minut telefonije in videotelefonije pri paketu 15.000.

Vklop storitve, **Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja**, naročnik potrdi s podpisom obrazca Naročilo dodatnih storitev, uporabniki storitve Monitor pa lahko izpolnijo e-obrazec. Dodatne informacije in Pogoji uporabe so na voljo v Mobitelovih centrih in na brezplačni telefonski številki za Mobitelove uporabnike 041 700 700 ter na spletnih straneh www.mobitel.si. Vse navedene cene so v EUR in z vključenim DDV.

Več informacij na
041 700 700
www.mobitel.si

